

Редакційна колегія:
 КІРСЄВ О.І. (голова),
 БУРЯК С.В., БАЖАЛ Ю.М., ГАЙДАР Є.Т.,
 ГАЛЬ В.М., ГАЛЬЧИНСЬКИЙ А.С., ГЕЄЦЬ В.М.,
 ГРЕБЕНІК Н.І., ГРУШКО В.І., ДОМБРОВСЬКИ Марек,
 ІЛАРІОНОВ А.М., КРАВЕЦЬ В.М.,
 КРОТЮК В.Л., КРЮЧКОВА І.В.,
 ЛАНДІНА Т.В., МАТВІЄНКО В.П.,
 МЕЛЬНИЧУК М.О., МІЩЕНКО В.І.,
 МОРОЗ А.М., ОСАДЕЦЬ С.С.,
 ПАЛАМАРЧУК А.Б., ПАСІЧНИК В.В.,
 ПАТРИКАЦ Л.М., ПЕТРИК О.І.,
 ПОДОЛЄВ І.В., РАЄВСЬКИЙ К.Є.,
 РИЧАКІВСЬКА В.І., САВЛУК М.І., САВЧЕНКО А.С.,
 СЕНИЩ П.М., СМОВЖЕНКО Т.С., ФЕДОСОВ В.М.,
 ХОФФМАНН Лутц, ШЕВЦОВА О.Й.,
 ШЛАПАК О.В., ШУМИЛО І.А.,
 ЮЩЕНКО В.А., ЯРЕМЕНКО С.О.,
 ЯЦЕНЮК А.П.

Номер підготовлено редакцією
 періодичних видань НБУ

Головний редактор
ПАТРИКАЦ Л.М.

Заступник головного редактора
КРОХМАЛЮК Д.І.

Відділ з випуску журналу "Вісник НБУ"
 Начальник відділу **ПАПУША А.В.**

Заступник начальника відділу **ГАВРИЛЕНКО З.А.**

Редактор з питань бухгалтерського обліку,
 розрахунків та інформаційно-програмного
 забезпечення **КОМПАНІЄЦЬ С.О.**

Редактор з питань валютного регулювання
 та міжнародних банківських зв'язків **БАКУН О.В.**

Головний художник **КОЗИЦЬКА С.Г.**

Літературний редактор **КУХАРЧУК М.В.**

Дизайнери **ПЛАТОНОВА Н.Г., ХАРУК О.В.**

Коректори **СІЛЬВЕРСТОВА А.І., ГОРБАНЬ Н.В.,
 ПОНУР Л.О.**

Оператор **ЛИТВИНОВА Н.В.**

Реклама і розповсюдження:
ГРЕБІШКОВ В.І., ФЕСЕНКО Н.М.

Фото **НЕГРЕБЕЦЬКОГО В.С., ХМАРИ В.П.**

Черговий редактор
КОМПАНІЄЦЬ С.О.

Адреса редакції:

просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна
 тел./факс: (044) 264-96-25
 тел.: (044) 267-39-44
 E-mail: litvinova@bank.gov.ua

Журнал зареєстровано Держкомвидавком України
 09.06.1994 р., свідоцтво КВ № 691

Засновник і видавець:

Національний банк України.

Адреса: вул. Інститутська, 9, Київ-8, 01008, Україна

Журнал рекомендовано до друку

Вченою радою Київського національного
 економічного університету

Публікації в журналі Вищою атестаційною комісією
 України визнано фаховими

Видається у комплекті з додатком "Законодавчі
 і нормативні акти з банківської діяльності"

Передплатний індекс 74132

Дизайн

Редакція періодичних видань НБУ

**Надруковано з готового оригінал-макета
 відділом видавничого обслуговування**

Господарсько-експлуатаційного управління НБУ

Адреса друкарні:

просп. Науки, 9, Київ-28, 03028, Україна
 Формат 60 × 90 / 8. Друк. офсетний.
 Фіз. друк. арк. 9.0

Умовн. друк. арк. 9.0. Обл.-вид. арк. 9.08

Тираж 2000 прим.

При передруку матеріалів, опублікованих у журналі,
 посилання на "Вісник Національного банку України"
 обов'язкове. Редакція може публікувати матеріали в
 порядку обговорення, не поділяючи думку автора.
 Відповідальність за точність викладених фактів несе
 автор, а за зміст рекламних матеріалів —
 рекламодавець.

© Вісник Національного банку України, 2004

Вісник Національного банку України

6/2004

*Щомісячний науково-практичний журнал
 Національного банку України*

Видається з березня 1995 року

№ 6 (100) ♦ Червень 2004

Здано до друку 07.06.2004 р.

**100 номерів —
 100 кроків у ногу
 з банківською системою
 України**

Пропонуємо комплексні рішення в галузі інформаційних технологій. Здійснюємо консультації з вибору обладнання, а також повний комплекс робіт з установки, наладки, запуску, сервісного і післягарантійного обслуговування.

Ефективна робота сучасного банку неможлива без оперативного управління філіалами та підрозділами. Із цією метою керівники банків постійно проводять селекторні наради.

Компанія ЛАНІТ – Iv Com пропонує обладнання для проведення аудіоконференцій виробництва російської компанії ТЕЛРОС.

Основні можливості системи аудіоконференцзв'язку:

- ◆ підключається до будь-якої цифрової АТС;
- ◆ дає змогу організовувати повнодуплексні конференції від 20 до 60 абонентів, причому ємність системи у разі необхідності легко збільшується (шляхом введення коду активації на додаткову кількість учасників, без необхідності докуповувати та інстальовувати обладнання);
- ◆ об'єднує у конференцію будь-яких абонентів незалежно від їх місцезнаходження (місцевих, міських, міжміських міжнародних, мобільних);
- ◆ дає можливість каскадування до 4-х систем з організацією конференцій до 240 абонентів;
- ◆ дає змогу організовувати одночасно до 10 конференцій з управлінням кожною з ПК;
- ◆ дає змогу заздалегідь запрограмувати будь-яку кількість списків конференцій;
- ◆ допускає використання комп'ютера (локальна або мережева версія) чи будь-якого телефонного апарата (аналогового або цифрового) для управління конференцією;
- ◆ передбачає можливість організації оповіщення;
- ◆ передбачає можливість проведення голосування;
- ◆ наявність функції "прошу слова".

**Мистецтво
ефективного
управління**

www.lanit-iv.com

Програма try&buy:

ми надаємо можливість випробувати систему в дії, після чого її можна придбати.

Компанія "ЛАНІТ - Iv Com"

Солом'янська пл., 2 (ліве крило), м. Київ, 03035; тел. (044) 490-59-96, 490-51-17; pr@lanit-iv.com

ЗМІСТ

БАНКИ УКРАЇНИ

С.Тігіпко Напрями розвитку банківської системи України: проблеми вибору і впровадження.....	5
Л.Патрікац, Д.Крохмалюк Ялтинська міжбанківська конференція: запитань більше, ніж відповідей	12
Основні показники діяльності банків України на 1 травня 2004 року	21
А.Степаненко Реалізація грошово-кредитної політики НБУ у Київському регіоні	22
Є.Тарнай Професійне управління кредитною діяльністю — гарантія успішного функціонування банку	30
О.Добровольський Адекватність капіталу та його вплив на результати діяльності банку	34
Структура активів банків України за станом на 01.04.2004 р.	48
Структура зобов'язань банків України за станом на 01.04.2004 р.	52
Структура власного капіталу банків України за станом на 01.04.2004 р.	56
Фінансові результати діяльності банків України за станом на 01.04.2004 р.	60
Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у квітні 2004 року	64
Зміни і доповнення до Державного реєстру банків, внесені за період із 1 квітня по 1 травня 2004 р., а також зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій, внесені за період із 1 квітня по 1 травня 2004 р.	65
Банки, включені до Державного реєстру банків у квітні 2004 р.	67
Банки, вилучені з Державного реєстру банків у квітні 2004 р.	67
Державні нагороди — працівникам банківської системи України	67

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК

Сотий номер “Вісника НБУ”	4
С.Компанієць Хто добре працює, той добре святкує.....	8
Вшановуючи солдата-переможця.....	29

НАГЛЯД, АУДИТ, КОНТРОЛЬ

С.Фабер, І.Пожарська, О.Куценко Нагляд на основі оцінки ризиків: українська перспектива.....	24
І.Горячек Система своєчасного застереження проблем у діяльності банків.....	27

СВІТОВА ЕКОНОМІКА

Л.Рожок Трансформація структури міжнародного фінансового ринку під впливом процесів глобалізації світової економіки.....	37
---	----

НУМІЗМАТИКА І БОНІСТИКА

Пам'ятний жетон до Дня банківських працівників	36
Про введення в обіг банкноти номіналом 5 гривень зразка 2004 року	42
Про введення в обіг пам'ятної монети “Лелека”	45
Про введення в обіг пам'ятних монет “Літак “АН-140”	45
Про введення в обіг пам'ятної монети “Героїчна оборона Севастополя 1854—1856 рр.”	46
Про введення в обіг ювілейної монети “50 років входження Криму до складу України”	46
Про введення в обіг ювілейної монети “50 років членства України в ЮНЕСКО”	47
Про введення в обіг пам'ятних монет “Свято Трійці”	47

НОВІ КНИГИ

Т.Добко Пропонує найбільша книгозбірня України.....	40
--	----

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України один раз на місяць (за квітень 2004 року).....	67
Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України щоденно (за квітень 2004 року)	68

ФОНДОВИЙ РИНОК

Ринок державних цінних паперів України у квітні 2004 року.....	70
--	----

АНОТАЦІЇ

.....	71
-------	----

Сотий номер "Вісника НБУ"

Ви тримаєте в руках свіжий номер журналу "Вісник НБУ". Ювілейний, сотий. Упевнені, багато хто з вас пройшов із нашим журналом той період у житті вітчизняної банківської системи, який прийнято вважати роками становлення.

Десять років тому, 9 червня, офіційне друковане видання "Вісник Національного банку України" було зареєстровано у Держкомпреси. Вийшло кілька пробних, так би мовити, нульових номерів. А 31 березня 1995 року побачив світ перший номер журналу. Сьогодні сто його номерів — це сто своєрідних енциклопедій про молоду банківську систему — ровесницю незалежної України. Започаткований як вузьковідомче видання, журнал "Вісник НБУ" нині став одним із найавторитетніших науково-практичних часописів країни, який упевнено розширює рамки суто банківської тематики, виходить на простір економічних, фінансових проблем, котрі долає Україна. Журнал є надійним джерелом інформації з перших рук для банкірів-практиків і науковців, своєрідним оперативним посібником у навчальному процесі для викладачів і студентів економічних закладів.

Не секрет, ефективне функціонування вітчизняної банківської системи в умовах трансформації економіки України у світовий фінансовий простір великою мірою залежить від довіри людей до банків, їх розуміння суті і значення впроваджуваних змін. Важливою є усвідомлена підтримка ними принципових засад і основних напрямів грошово-кредитної політики, яку проводить центральний банк країни. У цьому велику роль мають відігравати засоби масової інформації. Особливо відповідальне завдання стоїть перед офіційними виданнями НБУ: об'єктивно, ґрунтовно, фахово, глибоко висвітлювати проблеми банківської системи.

"Вісник НБУ" за ці роки став трибуною для провідних аналітиків — працівників Національного банку, вітчизняних і зарубіжних учених, науковців, практиків банківської справи. Їхні виступи відзначаються проблемністю, актуальністю, фаховою значущістю, високим науковим рівнем, про що свідчать такі характерні для серйозних ділових видань прикмети, як багатство довідкових, статистичних даних, наявність так званої прижурнальної бібліографії, що дає змогу читачам "Вісника НБУ" глибоко й фундаментально опрацьовувати питання, яким присвячена та чи інша стаття. Саме за високий науковий рівень журналу публікації в ньому Вищою атестаційною комісією України визнано фаховими.

"Вісник НБУ" у ставленні до авторів відзначають два основних критерії: вимогливість і демократизм. Ми пошановуємо насамперед розум і думку, друкуючи поруч досвідченого банкіра або відомого науковця і талановитого аспіранта. І той, хто вчора був нашим читачем, сьогодні стає активним автором.

Принципи, якими керується офіційне видання Національного банку України, — достовірність інформації, виваженість оцінок, обґрунтованість прогнозів — сприяють утвердженню авторитету журналу серед українських засобів масової інформації економічного спрямування, розширенню кола авторів і шанувальників.

Перші 100 номерів — це лише перші кроки на шляху пошуків свого місця на інформаційному ринку України, на шляху подальшого вдосконалення концепції часопису НБУ, форм і методів його взаємодії з усіма структурними підрозділами системи Національного банку і банків другого рівня, науково-дослідними інститутами і вузами економічного профілю.

Приємно, що коло читачів журналу постійно розширюється. Це є свідченням того, що зростає його популярність, що він стає дедалі потрібнішим.

Свято журналу — це і свято наших авторів, читачів, передплатників. Адже все краще, що в нас є сьогодні, ми досягли разом. Тож широко вітаємо вас, дорогі друзі, з виходом ювілейного номера "Вісника НБУ"!

Напрями розвитку банківської системи України: проблеми вибору і впровадження

МАКРОЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Більш як чотири роки поспіль відбувається неухильне піднесення економіки України із середньорічним темпом приросту ВВП 7.4%, промислового виробництва — 12.3%, інвестицій в основний капітал — 18.5%. Найвищих макроекономічних результатів досягнуто минулого року.

ПРИРОДА СТІМКОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Загальноновизнано, що в основі економічних успіхів нашої країни — надійна макроекономічна стабільність, значною мірою забезпечена зусиллями банківської системи. Йдеться про стійкість національної валюти, задовільний розвиток інфляційних процесів, практичну бездефіцитність державного бюджету, високий рівень сальдо поточного рахунку платіжного балансу, кардинальне збільшення обсягів міжнародних резервів.

Потужні імпульси до прискорення економічного зростання додала також стратегія адекватної пропозиції грошей, якої дотримується Національний банк:

— *по-перше*, ми підтримували на достатньо високому рівні вільну ліквідність у банківській системі;

— *по-друге* — стимулювали здешевлення кредитних ресурсів банків, зберігаючи облікову ставку на мінімально можливому позитивному рівні;

— *по-третє* — давали банкам змогу в будь-який момент підтримати свою ліквідність у Національному банку, використовуючи інструменти рефінансування;

— *по-четверте* — сприяли поліпшенню строкової структури ресурсної бази банків, активно застосовуючи механізм диференціювання нормативів обов'язкового резервування.

Комплекс перелічених чинників дав змогу:

— з одного боку, істотно підвищити рівень монетизації економіки — до 34.6% у I кварталі 2004 року;

— з другого боку, підвищити рівень довіри населення до банківської системи і, отже, залучити значний додатковий обсяг депозитів при одночасному поліпшенні їх строкової структури. Так, за 2003 рік обсяг депозитів фізичних осіб зріс в 1.7 раза і становив 12.2% від ВВП та 52.7% зобов'язань банків (у 2000 році — близько 4% від ВВП, 36.2% зобов'язань). При цьому частка довгострокових депозитів населення в їх загальному обсязі збільшилася до 42.1% (у 2000 році — 13.8%).

У підсумку істотно розширилися і поліпшилися якісні характеристики кредитування економіки та населення:

— обсяг наданих банками кредитів у першому кварталі 2004 року становив 26% від ВВП;

— темпи зростання довгострокового кредитування набагато випередили (у 2.6 раза за 2003 рік) темпи нарощування кредитування в цілому (+61.4%). У результаті частка довгострокових кредитів у загальній масі наданих економіці позик у 2003 р. сягнула 45%, а на 1 травня 2004 р. — 49%;

— стрімко збільшилися обсяги кре-

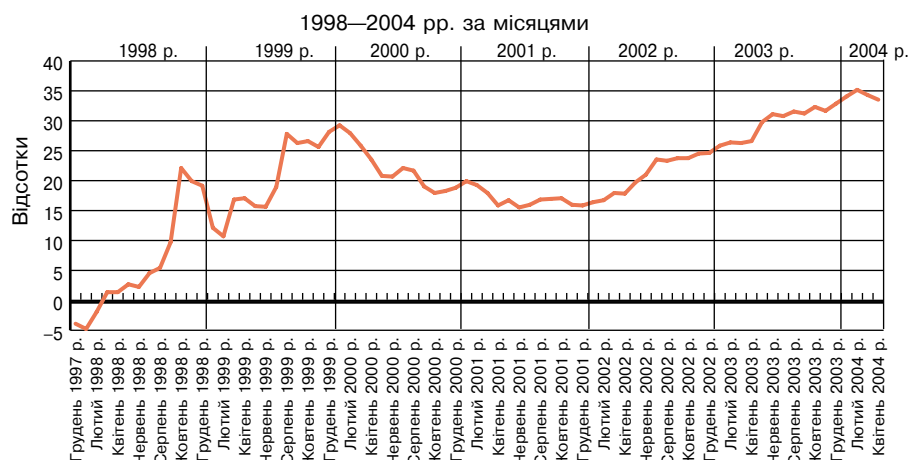
Сергій Тіріпко

Голова Національного банку України. Кандидат економічних наук

Банківська система України стала своєрідним локомотивом складного процесу розвитку ринкових відносин, оскільки випереджала інші сектори економіки. Аби не втратити високі темпи перетворень, важливо вчасно та адекватно реагувати на обставини, що змінюються внаслідок реформування. У статті проаналізовано сучасний стан банківської сфери, окреслено проблеми зростання та шляхи їх вирішення.

Цінова конкурентоспроможність національної економіки (розрахунки на основі РЕОК)

дитування населення (у 2.7 раза за 2003 рік), у тому числі довгостроково (у 3.7 раза). Частка кредитів населенню в кредитному портфелі банків сягнула 12.1% (за українськими мірками — це непоганий результат);

— зростання обсягів кредитування не вплинуло на якість кредитного портфеля банків — питома вага проблемних кредитів становить 3.3%.

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

За роки економічного зростання (2000 — 2003 рр.) середньорічний приріст капіталу банків становив 31%, активів — 40%, зобов'язань — 45%. Відтак темпи зростання головних індикаторів розвитку банківської системи значно випередили загальноєкономічну динаміку.

кроекономічними умовами.

При цьому, на мій погляд, банківська система принаймні на крок випереджала інші сектори економіки — як за своїм внутрішнім розвитком, так і за позитивним впливом на економічні процеси, за створенням в Україні повноцінного фінансового ринку.

Водночас існують **численні бар'єри й ризики нашого подальшого розвитку**. Зауважу **найголовніші з них**.

Насамперед — це ризик того, що **через обмеженість свого капіталу банківська система не зможе генерувати необхідні для підтримки високих темпів економічного зростання кредитні ресурси**.

Підстави для таких побоювань дають неадекватні темпи зростання активів банків та їх капіталу. Якщо приріст активів останніми роками коливався у межах 30—60%, то регулятивний капітал зростав зі швидкістю

що проблему нарощування капіталу не слід розв'язувати за рахунок погіршення його якісних характеристик. Тому ми активно шукаємо відповіді на такі питання:

— як і за рахунок чого можна швидко підвищити капіталізацію банківської системи?

— як збільшити обсяги капіталу, уникнувши при цьому втрат його якості?

— що потрібно зробити для підвищення нашої інвестиційної привабливості?

— де резерви підвищення прибутковості банків?

Ми ставимо за мету у 2004 році підвищити капіталізацію на 40—50%. У цьому напрямі вже зроблено такі кроки:

— спрощено процедурні питання, пов'язані з реєстрацією збільшення капіталу;

— розширено перелік інструментів залучення субординованого боргу;

— введено вимоги щодо мінімального розміру регулятивного капіталу в гривні.

Усі ці рішення розроблено за активної участі Асоціації українських банків. Національний банк змінив філософію відносин із банківським співтовариством — тепер усі наші регуляторні рішення обов'язково погоджуються і відпрацьовуються спільно з банкірами.

Наступний ризик — нерозвинутість ринків використання ресурсів, обмеженість банківського інструментарію.

Через це банки вимушені нарощувати свою операційну діяльність переважно за рахунок найризиковішого сегмента — кредитування (близько 70% активів банків припадає на кредитний портфель). Утім, уже відбулися певні зрушення:

— вдалося запустити бізнес карток;

— розв'язано чимало проблем, пов'язаних із кредитуванням населення;

— зроблено важливий крок до розв'язання проблеми захисту прав кредиторів — запровадив базовий закон;

— непогано стартував іпотечний ринок;

— маємо добрі перспективи щодо прискореного розвитку лізингових операцій.

Усе це зроблено завдяки ініціативі Національного банку. Нас навіть інколи звинувачують у тому, що ми розвиваємо напрями, які не мають прямого відношення до банківської системи. Проте мій особистий досвід роботи на посадах віце-прем'єр-міністра, міністра економіки, керівника депутатської фракції переконує: якби не

Індикатори економічної динаміки України					
Показники	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	I квартал 2004 р.
Реальний приріст (зміна до відповідного періоду попереднього року, %)					
ВВП	5.9	9.2	5.2	9.4	10.8
Промислове виробництво	13.2	14.2	7.0	15.8	17.7
Інвестиції в основний капітал	14.4	20.8	8.9	31.3	...
Роздрібний товарооборот	8.1	13.7	15.0	20.5	21.0
Експорт товарів і послуг	17.9	9.5	10.7	24.0	39.3
Реальні наявні доходи населення	9.9	9.6	18.0	7.8	12.8
Індекс реальної заробітної плати (до грудня попереднього року, %)	3.6	20.4	15.6	13.8	26.8
Офіційний курс гривні щодо долара США ("—" — девальвація; "+" — ревальвація)	-4.18	2.5	-0.64	0.02	0.04
Індекс споживчих цін (до грудня попереднього року, %)	25.8	6.1	-0.6	8.2	2.2
Поточний рахунок платіжного балансу (сальдо, % до ВВП)	3.9	3.7	7.5	5.9	14.3
Міжнародні резерви в місяцях імпорту майбутнього періоду	0.9	1.7	2.0	2.6	2.9
Профіцит зведеного бюджету (% до ВВП)	0.6	-0.3	0.7	-0.2	1.9

Джерела: Держкомстат України, НБУ.

Завдяки цьому дещо поліпшились якісні характеристики розвитку банківської системи — капітал банків нині становить 5.1% від ВВП, активи — 37.9%, зобов'язання — 33.1% від ВВП.

Узагальнюючи, можна зробити такі **висновки**:

— економіка України нагромадила міцний запас макроекономічної стабільності;

— упродовж останніх чотирьох років банківська система, з одного боку, забезпечувала макроекономічну стабільність, надавала економіці необхідні фінансові ресурси, а з другого — реалізувала можливості власного розвитку, надані сприятливими ма-

25—32% на рік. У результаті норматив адекватності капіталу за 2001—2003 роки знизився з 21 до 15%.

Переконаний: якщо найближчим часом не вирішити питання щодо підвищення капіталізації, то українська банківська система стане гальмом економічного зростання або ж ми зіткнемося зі стрімким збільшенням фінансових оборотів поза банками.

Крім того, **українські банки мають бути підготовленими до серйозної конкурентної боротьби на власному полі із сильнішими іноземними банками** — ми ж збираємося відкрити для них вітчизняний ринок.

Разом із тим глибоко переконаний,

ініціатива Національного банку щодо законодавчого вирішення широкого кола проблемних питань, то багато з них досі не були б розв'язані.

Зазначу, що саме наші зусилля сприяли схваленню найважливіших базових законів, які набули чинності на початку цього року, а саме:

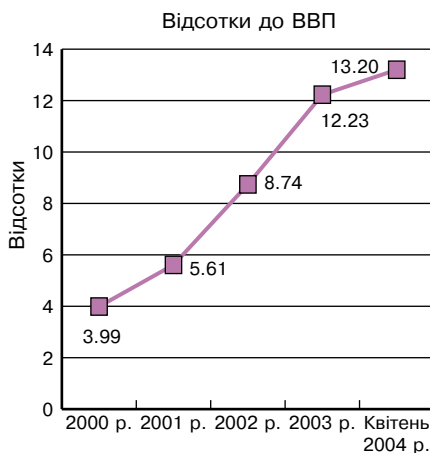
- “Про захист прав кредитора”;
- “Про іпотеку”;
- “Про фінансовий лізинг”;
- “Про іпотечне кредитування операцій з консолідованим іпотечним боргом і іпотечні сертифікати”;
- “Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла і операціях з нерухомістю”.

Нині перед нами стоїть завдання сприяти схваленню суміжних законодавчих актів:

- “Про організацію формування і обігу кредитних історій” (прийнято Верховною Радою України в першому читанні);
- “Про іпотечні цінні папери” (розроблено Національним банком і передано на погодження уряду);
- “Про державну реєстрацію майнових прав на нерухоме майно і їх обтяження” (прийнято у першому читанні, ведеться підготовка до другого);
- “Про особливості створення і діяльності іпотечних установ”;
- “Про внесення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”, а також до Господарського Кодексу України в частині вдосконалення лізингових операцій”;
- “Про прості і подвійні складські свідоцтва” (прийнято у першому читанні).

Крім того, в межах своєї компетенції ми займаємося питаннями розвитку фондового ринку, ринку цінних паперів уряду, проблемами страхового ринку.

Депозити фізичних осіб

Третій ризик розвитку банківської системи пов'язую з **невідповідною реалією економічного розвитку системою валютного регулювання і валютного контролю.**

Декрет “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” прийнято ще 1993 року — в перші роки формування вітчизняного банківського сектору. Тогочасний кризовий етап розвитку визначив і відповідну філософію валютного регулювання: всі операції потрібно максимально контролювати, обмежувати, ліцензувати. Природно, саме ці принципи й були законодавчо закріплені.

Нині, у принципово нових економічних умовах, ці принципи — гальмо для економіки. Україні потрібні нові, ліберальніші підходи до валютного регулювання. Їх і закладено в проєкті Закону України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю”. Ми чекаємо на його схвалення.

Ці проблеми тим актуальніші, що українська економіка надзвичайно відкрита і вразлива для зовнішніх шоків. За результатами першого кварталу 2004 року, експорт сягнув 72% (59% за підсумками 2003 року), імпорт — 61% від ВВП.

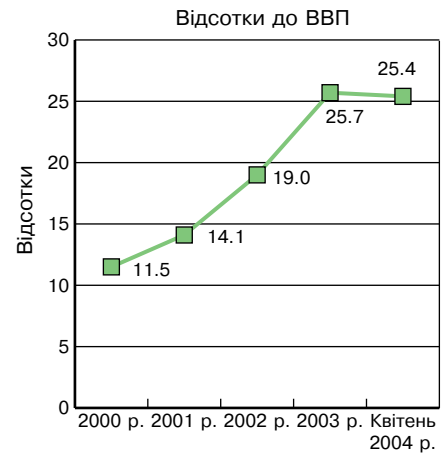
Крім того, зважимо на солідні суми готівки, деномінованої в іноземній валюті, на руках у населення. Цей чинник плюс привабливіший рівень кредитних ставок у валюті (в 2003 році пропонувалося 11.9% — в іноземній валюті при 17.9% — у національній) призводить до прискореного зростання обсягів кредитування громадян саме в іноземній валюті. Нас це турбує. Ми повинні поперити повторення проблем 1998 року.

Минулого року Національний банк України пішов на суттєву лібералізацію валютного ринку та ринку банківських металів. Ми провели три хвили лібералізації. Перша стосувалася населення, друга — підприємств, третя — ринку банківських металів. Нині вивчаємо питання щодо можливості й доцільності подальших лібералізаційних заходів.

Четвертий ризик — недостатній рівень **прозорості банківської системи.**

Досвід останніх банкрутств банків довів, що цей ризик виходить на перший план. Не всі банки дотримуються золотих правил роботи з інсайдерами і пов'язаними особами. Крім того, зберігаються серйозні проблеми у сфері корпоративного управління. Насамперед це стосується рівня розуміння власниками банків відповідальності за стан справ у банку. В гонитві за прибутками ухвалюються ризикові рішення, які важко відстежити, використовуючи

Кредити, надані банками України

діючі наглядові механізми.

Саме тому ми переходимо до нагляду на основі системи оцінки ризиків і превентивного нагляду. Торік завершилася апробація системи оцінки ризиків. Цього року вона поширюється на всю банківську систему. Плануємо наступного року остаточно перейти до роботи за цією системою.

Запрацювала також система раннього виявлення і реагування на проблемні ситуації у банках.

Крім того, працюємо над створенням механізмів підвищення відповідальності керівників і власників банків за свої дії, за діяльність банку в цілому. Для цього ініціюємо ухвалення змін до Закону України “Про банки і банківську діяльність”.

Нарешті, ми запровадили міжнародні стандарти аудиту.

Таким чином, розгорнуто боротьбу за відкритість і максимальну транспарентність банківської системи, за прозорість структури власності у ній, за чистоту і законність операцій у банківському секторі.

Підбиваючи підсумки, зазначу: сьогодні банківська система України — живий і гнучкий організм, здатний швидко сприймати новації. Це особливо яскраво підтвердилося торік, у зв'язку з переходом до роботи за Програмою розвитку банківської системи на період до 2005 року.

Хочу також наголосити, що в Україні сформовано стратегічне бачення перспективи — ми чітко знаємо свої цілі та завдання. Проте життя ставить нові питання, які потребують пошуку відповідей.

Підготовлено на основі виступу
27 квітня 2004 року на
XII Ялтинській міжбанківській конференції країн СНД і Балтії.

Пером та об'єктивом/

Хто добре працює, той добре святкує

*Починаючи з 1920-х років, у Європі та в західних регіонах України широко відзначали День ощадності. Ідея ощадності глибоко вкоренилася у християнській моралі, менталітеті українського народу. Сьогодні це свято повертається до нас у новій якості, відновлюючи кращі традиції та надбання минулого.
20 травня 2004 року в Україні вперше відзначався День банківських працівників.*

У професійних свят особливий статус. Це добра нагода у колі колег озирнути пройдений шлях, підбити проміжний підсумок зробленого, оцінити здобутки з огляду не тільки на їх значимість для тієї чи іншої галузі, а й у масштабі країни. Це день єднання поколінь, бо на гостину завжди закликають і молодь, яка лиш опановує ази майбутньої роботи, і ветеранів, що залишилися відданими пронесеній через життя професії.

Свято — це привід і нагода почерпнути натхнення на трудові будні. Віднині є такий день і в українських банкірів. 6 березня 2004 року Президент України підписав указ, де зокрема зазначено, що зважаючи на важливу роль банківської системи та значний внесок працівників цієї галузі в розвиток економіки держави та забезпечення фінансової стабільності, в Україні встановлюється професійне свято — День банківських працівників, яке відзначатиметься щорічно 20 травня.

Найкраща столична сцена була ви-

брана для святкування першого в історії країни Дня банківських працівників. Усім, хто переступав поріг палацу “Україна”, вручали спеціальний випуск журналу “Вісник Національного банку України”, приурочений до свята, і пам'ятний жетон, випущений Монетним двором НБУ на ознаменування Дня банківських працівників.

За келихом шампанського у тісному колі приемних серцю співрозмовників швидко спливали хвилини спілкування. Тут і обійми, і сміх, і спогади, і радість зустрічей. Серед присутніх — запрошені на радісну подію гості: керівники фракцій та груп, голови комітетів Верховної Ради України, представники Адміністрації Президента України, працівники апарату Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади і центральних установ країни, члени Ради НБУ, представники Асоціації українських банків, Київського банківського союзу, го-

лови правління та голови спостережних рад банків, представники міжнародних фінансових організацій, посольств, іноземних банків в Україні тощо. Також у залі були присутні ті, хто стояв біля витоків банківської системи незалежної України, хто створював і розбудовував її — ветерани банківської справи, науковці, педагоги нового покоління фахівців; рідні та близькі банківських працівників, які щиро поділяють із ними радість урочистої події.

Коротка хроніка подій і дат, яка була відтворена в залі, — це частина повсякденного життя усіх присутніх тут людей. Починаючи зі створення перших вітчизняних недержавних банків. З'явилися вони в Україні в 1989-му, а вже наступного року було засновано Асоціацію українських банків, яка об'єднує нині понад 120 банків. А загалом у країні сьогодні працює 157 вітчизняних банків.

Непересічне значення мало прийняття Верховною Радою України 20

березня 1991 року Закону “Про банки і банківську діяльність”, який заклав підвалини національної дворівневої банківської системи, легітимне підґрунтя діяльності Національного банку України.

Роки становлення і розбудови вітчизняної банківської системи були надзвичайно інтенсивними і продуктивними: сформовано грошово-кредитну та платіжну системи, створено банківський нагляд, налагоджено збір інформації та її аналіз, забезпечено складання платіжного балансу країни.

Однією з примітних віх у розвитку вітчизняної банківської системи став перехід на міжнародні стандарти обліку та звітності.

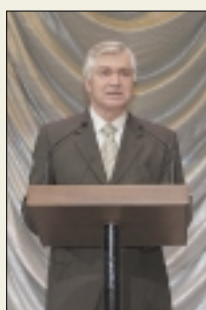
Введення в дію у 1994 р. Банкотно-монетного двору забезпечило потреби економіки у національних готівкових грошах.

Після ухвалення 2000 року Верховною Радою Закону “Про Національний банк України” фактично завершено етап інституційного становлення НБУ як центрального банку держави.

Під мелодійні звуки позивних на сцену палацу “Україна” запрошуються перший заступник Глави Адміністрації Президента України Олег Дьомін, перший віце-прем’єр-міністр України, міністр фінансів Микола Азаров, Голова НБУ Сергій Тігіпко.

Олег Дьомін зачитує привітання Президента України з нагоди Дня банківських працівників. У привітанні

поряд зі щирим поздоровленням з нагоди професійного свята, яке відзначається в Україні вперше, сказано: **“Вітчизняні банки — невідмінна ланка національної економіки, потужний локомотив її подальшого розвитку. Від професіоналізму та наполегливості фінансистів залежить економічна стабільність держави, інтеграція у світовий фінансовий простір, вирішення важливих соціальних завдань. Нехай ваша сумлінна праця й надалі сприятиме зростанню, активізації ділового життя, впровадженню ефективних методів господарювання, підвищенню добробуту громадян”.**

Привітання Президента України працівникам банківської системи виголошує перший заступник Глави Адміністрації Президента України Олег Дьомін.

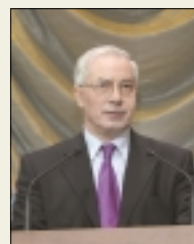
Привітання працівникам банківської сфери з нагоди професійного свята від імені Прем’єр-міністра України Віктора Януковича виголосив Микола Азаров. У привітанні зокрема сказано: **“Сьогодні у нас є всі підстави стверджувати, що Україна успішно вирішує завдання по створенню та розбудові нової моделі банківської системи України відповідно до сучасних**

світових стандартів. Період, що пройдено, — це час наполегливого пошуку свого місця й ролі в оновленому суспільстві, випробувань на фахову та моральну зрілість, суспільну значимість.

Динаміка та зміст трансформаційних процесів, пов’язаних з переходом до ринкової економіки, параметри яких на сьогодні досягли достатньо високого рівня, свідчать про виваженість та обґрунтованість рішень, які приймаються та реалізуються у фінансово-економічній сфері, зокрема і тих, що вирішуються в банківському секторі.

Сьогодні Україна демонструє стабільне економічне зростання, послідовність та виваженість у здійсненні соціально-політичних перетворень. Все це переконливо підтверджує плідність співпраці між урядовими та банківськими структурами, зобов’язує посилити взаємодію та взаєморозуміння в ім’я підвищення добробуту українського народу.

Бажаю творчої наснаги та вагомих здобутків у праці. Зичу вам здоров’я,

Привітання працівникам банківської сфери від імені Прем’єр-міністра України Віктора Януковича зачитує перший віце-прем’єр-міністр України, міністр фінансів Микола Азаров.

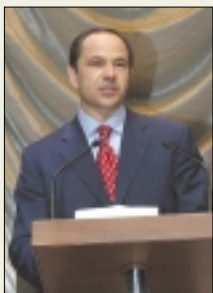

щастя, усіляких гараздів. Прем'єр-міністр України Віктор Янукович."

А від себе особисто міністр фінансів зазначив, що завдяки успішній роботі банківської системи і Національного банку Україна досягла рекордних успіхів у розвитку економіки країни, зростанні валового внутрішнього продукту. Таких показників не знає Європа.

Голова Національного банку України Сергій Тігіпко насамперед подякував Президенту за встановлення професійного свята банківських працівників. Від щирого серця Голова НБУ привітав працівників центрального банку країни, їх рідних, близьких. Він сказав: **"Глибоко переконаний, що цей день, до якого ми спільно йшли досить довгий час, який ми безперечно заслужили, стане справжнім святом. І це не просто слова. Це реальність, підкрплена тією важливою роллю НБУ і системи комерційних банків, яку вони відіграють в українській державі. Формат цього урочистого засідання не дає змоги докладно, широко поінформувати вас про здобутки Національного банку України і всієї банківської системи. Тому коротко зупинюся на принципових**

Вітальне слово Голови Національного банку України Сергія Тігіпка до учасників і гостей свята.

підсумках і досягненнях, якими усі ми пишаємося.

Насамперед за доволі короткий історичний період ми створили активний конкурентний банківський сектор, здатний виконувати надрілі завдання економічного розвитку. Сьогодні це 157 діючих банків, у яких зайнято 153 тисячі працівників. А загалом у банківській системі працює разом із НБУ 164 тисячі працівників. На 1 травня цього року капітал банківської системи становив 14.5 мільярда гривень, або 5.1% ВВП. Активи — 115 мільярдів гривень (42% ВВП), зобов'язання — понад 95 мільярдів гривень (34% ВВП). Ми усвідомлюємо, що за цими параметрами Україна ще відстає навіть від країн Східної Європи, але зростаюча динаміка показує, що ми дуже швидко доганяємо ці країни. Безумовно, ми повинні розраховувати і усвідомлювати те, що при бідному населенні та при слабких підприємствах розвиватися банківська система не може. Багатитимуть люди — міцнітимуть і банки. Банківський сектор розбудовується за всіма канонами, притаманними банківським системам провідних європейських країн. Ми вдало провели грошову реформу, ввели національну грошову одиницю, яка міцніє, до неї з кожним днем нарощується довіра у людей. Гривня стабільно працює на економіку нашої країни. Ми виховали інтелектуальний кадровий загін професіоналів, здатних розв'язувати найсерйозніші проблеми банківської галузі,

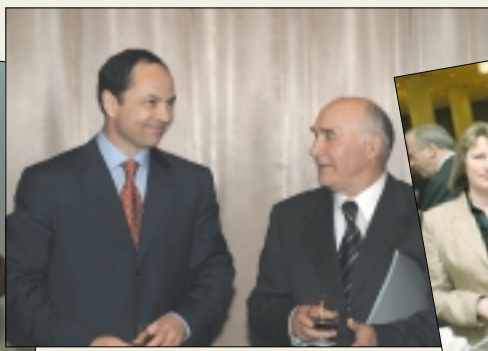
взяти відповідальність за долю банківської системи у майбутньому. Безумовно, фінансисти й банкіри — не оціненний набуток, інтелект нації, без якого немислимі серйозні успіхи. Упродовж останніх чотирьох років банківська система, з одного боку, забезпечила макроекономічну стабільність, надавала економіці необхідні фінансові ресурси, а з іншого боку, дуже швидко, швидше ніж інші галузі, сама ставала на ноги, розвивалася. Думаю, ви погоджуєтесь зі мною, що банківська система при цьому як мінімум на крок випереджала інші сектори економіки як за своїм внутрішнім розвитком, так і за позитивним впливом на економічні процеси, на створення в Україні повноцінного фінансового ринку.

Сьогодні можна з упевненістю стверджувати: чи не найбільшим і чи

не найприємнішим позитивом є те, що відроджується довіра українців до банків. Ми пишаємося цим конкрет-

ним результатом копійки і наполегливої роботи тисяч працівників банківської системи, усіх тих, хто присутній у цій залі. Обсяг депозитів населення зріс із 3% у 2000 році до 12.5% ВВП у 2004 році (всього за чотири роки). При цьому частка довгострокових депозитів громадян у їх загальному обсязі сягнула торік 44%, а в 2000 році ця ци-

всебічно проаналізувати ситуацію, визначити перспективи розвитку банківської системи, усунути ті недопрацювання і прорахунки, які, на жаль, є в нашій діяльності. Я переконаний, що і ви, як і я, критично ставитеся до цього. Але водночас маю надію, що ми володіємо колосальними ресурсами й енергією, глибоко усвідомлюємо свою відповідальність за долю банківської справи в Україні. Ми маємо всі можливості для досягнення визначених цілей в ім'я процвітання Української держави. Вітаючи з Днем банкіра, зичу багатотисячному колективу банківської системи творчих успіхів, наснаги, вдачі у великих справах для розвитку України. Доброго вам здоров'я, усіляких гараздів! Нехай кожен новий день приносить радість життя, настроїв, буде сповнений любові!"

У цей урочистий день краші працівники Національного банку отримали високі нагороди Президента України. За значний особистий внесок у реалізацію державної грошово-кредитної політики, розвиток банківської справи та високий професіоналізм орденем "За заслуги" III ступеня нагороджено заступника голови Національного банку України Олександра Шлапака; орденем Княгині Ольги III ступеня — директора департаменту монетарної політики НБУ Наталію Гребеник. Почесне звання "Заслужений працівник промисловості України" присвоєно директору Державної скарбниці Миколі Фатееву, почесне звання "Заслужений економіст

України" присвоєно заступнику директора департаменту — начальнику управління реєстрації банків департаменту державної реєстрації та ліцензування генерального департаменту банківського нагляду НБУ Софії Завадській, першому заступнику начальника Головного управління НБУ по м. Києву та Київській області Віктору Медведеву, директору департаменту валютного регулювання НБУ Сергію Яременку. Нагороджених привітали квітами та оплесками.

Незабутніми були хвилини спілкування з учасниками святкового концерту: народною артисткою України Таїсією Повалій, Валерієм Меладзе та народною артисткою СРСР, народною артисткою України, Героєм України Софією Ротару.

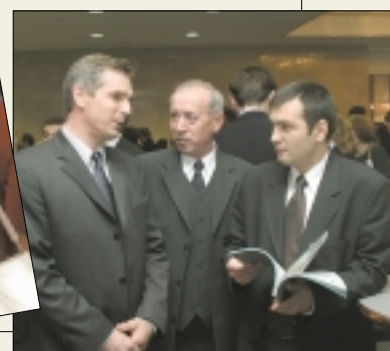

Світлана Компаніць,
"Вісник НБУ".

Фото **Владислава Негребецького.**

фра становила тільки 14%. Ми є свідками кредитного буму. За останні чотири роки середньорічний темп зростання кредитування реального сектору економіки становив 54%. Це найбільший показник в усій Європі та країнах СНД. Він у сім разів перевищував середньорічні темпи зростання ВВП у державі. Кредити, надані в економіку, перевищили 73 мільярди гривень і досягли 26% ВВП. Доцільно також нагадати, що в 2000 році останній показник був удвічі нижчий.

У святковий день варто не тільки пишатися набутками, а й доцільно

Нотатки з конференції/

Ялтинська міжбанківська конференція: запитань більше, ніж відповідей

27–28 квітня 2004 року в Криму відбулася XII Ялтинська міжбанківська конференція країн СНД і Балтії. Вперше в ролі її співорганізатора разом із Приватбанком виступив Національний банк України.

У роботі конференції взяли участь 546 учасників із країн СНД і Балтії, країн так званого далекого зарубіжжя та міжнародних фінансових організацій.

Пленарне засідання було присвячене розгляду тем “Реформи банківських систем країн Центральної і Східної Європи. Уроки і рекомендації” та “Капіталізація банків: шляхи і можливості”. У їх обговоренні взяли участь Голова Верховної Ради АР Крим Борис Дейч, Голова Національного банку України Сергій Тігіпко¹, Голова Національного банку Республіки Білорусь Петро Прокопович, заступник Голови Центробанку Росії Георгій Лунтовський, заступник Голови Національного банку Республіки Таджикистан Єшов Джума, член Ради Центробанку Республіки Вірменія Каріне Мінасян, голова спостережної ради Брокбізнесбанку Володимир Стельмах, заступник директора департаменту банківського регулювання і нагляду Центробанку Росії Володимир Сафронів, директор управління аналізу банківських систем Народного банку Польщі Гжегош Бідецький та начальник відділу валютнообмінних режимів і управління резервами та боргом департаменту монетарно-фінансових систем Міжнародного валютного фонду Ішій Шого.

Після пленарного засідання учасники конференції продовжили роботу в секціях, у рамках яких проведено засідання круглих столів з питань валютного регулювання і курсової політики, розширення спектра та зниження вартості банківських послуг, репутаційних ризиків і внутрібанківських систем запобігання відмиванню брудних грошей, консолідації банківського сектору, іпотечного ринку, е-банкінгу та пластикових розрахункових карт, присутності іноземного капіталу в банківських системах країн Центральної та Східної Європи.

Подіємо нотатки з конференції спеціальних кореспондентів “Вісника НБУ”.

ВАЛЮТНО-КУРСОВІ ПРИСТРАСТІ, АБО СКІЛЬКИ ПРОТРИМАЄТЬСЯ ПТЕРОДАКТИЛЬ?

Питанням валютного регулювання та курсоутворення було присвячено засідання двох круглих столів. Оскільки теми дуже близькі, у виступах більшості учасників дискусії вони часто перепліталися, хоч як головуючий намагався розвести їх у часі й просторі. Проте валютна політика, валютне регулювання, як зазначив на конференції директор департаменту валютного регулювання НБУ **Сергій Яременко**, — це не курсова політика, це дещо ширше поняття, котре охоплює чимало питань, які не належать

до курсових. Тож і ми не відступати- мемо від цього досить умовного поділу.

“Валютне регулювання: чи необхідні зміни?”

1. Лібералізація капітальних валютних операцій

У 1992–93 роках у більшості держав колишнього СРСР, за винятком країн Балтії, було прийнято законодавчі акти, що істотно обмежували валютні операції. Той кризовий етап розвитку і сформував відповідну філософію валютного регулювання, згідно з якою передбачалося, що всі операції належить максимально контролювати, обмежувати, ліцензувати. На таких засадах базувався і прийнятий 1993 року в Україні Декрет “Про систему валютного регулювання і ва-

лютного контролю”.

“Тепер же, в нових економічних умовах, ці принципи є гальмом розвитку економіки, — заявив у своїй доповіді на пленарному засіданні конференції Голова Національного банку України **Сергій Тігіпко**. — Україна потребує нових, ліберальніших підходів у валютному регулюванні”. І додав: “Те, що ми повинні приступити до істотної лібералізації відразу після виборів Президента України — наприкінці нинішнього року, — для мене однозначно”.

Бурхливо і безкомпромісно проходило обговорення означеної проблеми на засіданні круглого столу на тему: “Валютне регулювання: чи необхідні зміни?”, хоча запитань учасники дискусії поставили більше, ніж знайшли відповідей. Одна частина виступаючих, переважно представники комерційних банків, вимагала якнайшвидшої лібералізації валютного ринку, друга, на чолі з директором департаменту валютного регулювання НБУ **Сергієм Яременком**, погоджуючись із необхідністю змін у принципі, доводила: поки що вони не на часі.

Зокрема, на думку директора департаменту фінансових ризиків банку “Аваль” **Андрія Рожка**, нині в економіці України “немає настільки глобальних проблем, які могли б спричинити такі жорсткі дії з боку НБУ”, оскільки “будь-яке обмеження, — не має значення, в якій сфері діяльності, — гальмує процес розвитку економіки”. І якщо 1999 року обмеження були виправдані, то нині ситуація змінилася.

Співголова секції, заступник Голови НБУ **Олександр Шлапак** жартома навіть назвав Сергія Яременка “останнім валютним консерватором на теренах СНД” і “птеродактилем валютних обмежень”.

¹ Статтю Голови Національного банку України Сергія Тігіпка, підготовлену на основі його виступу на конференції, опубліковано в цьому номері журналу на стор. 5–7.

Сергія Яременка це не знітило. Адже вводячи в 1990-х роках обмеження на валютному ринку, Україна не вигадувала чогось нового: система валютного регулювання будувалася на досвіді тих країн, які пройшли аналогічний нашому перехідний етап у 1940—60-ті. Тобто це класика, це школа. Перехідна економіка потребує адекватних рішень у сфері валютного регулювання. “Для мене не існує питання, чи необхідні ці захисні заходи, — доводив Яременко. — Питання лише в тому, наскільки вони прийнятні в умовах глобалізації, чи будуть вони ефективні, як і колись, як довго той “птеродактиль” зможе протриматися за нинішньої відкритості і взаємозалежності економік. Ось що ми передусім повинні для себе з’ясувати”.

За великим рахунком, суть валютної політики зводиться до однієї дилеми: або заборона капітальних операцій, або дозвіл на їх проведення. І приклад Росії, яка з введенням у дію в 2004 році Закону “Про валютне регулювання і валютний контроль” практично цілковито лібералізувала переміщення капіталів, для України, на думку Сергія Яременка, не показовий. Російським капіталам тісно в межах своєї країни, у нас же ситуація дещо інша.

Але чи ефективний, чи працює валютний контроль в умовах глобалізації? Голова правління ВАБанку **Юрій Блащук** був категоричним: “Ну звичайно, не працює. Нічого Яременко не зробить. І ніякий капітал ми не втримаємо. Мало того, будь-яка країна в нинішніх умовах втрачає ті важелі валютного контролю, які ще 10 років тому були ефективними. Нині вони неефективні — абсолютно інші умови”.

У сфері валютного регулювання цікавий досвід має Вірменія. Як розповіла член ради Центрального банку Вірменії **Каріне Мінасян**, повну лібералізацію валютного регулювання в країні було здійснено 1996 року, і нині тут немає жодних валютних обмежень — ні щодо капітальних рахунків, ні щодо рахунків за торговельними операціями. Побожування, що це призведе до відпливу капіталу, виявилися марними. (Хоча не справилися і сподівання, що лібералізація валютного регулювання дасть поштовх значному припливу іноземних інвестицій).

Каріне Мінасян запитала українських колег: “А чи справді запроваджені вами жорсткі обмеження припинили відплив капіталу?”. І сама ж на нього відповіла: “Думаю, це ще нікому не вдалося зробити”.

Професор Київського національ-

ного економічного університету, доктор економічних наук **Михайло Савлук** зазначив у своїй доповіді, що в цілому економіка України ще не готова до цілковитої лібералізації капітальних валютних операцій. Адже це означає оголосити гривню повністю конвертованою. На думку Михайла Савлука, для переходу на нову систему валютного регулювання і валютної політики Україні потрібно один-два, можливо, три роки. Але готуватися до лібералізації треба вже тепер.

Сергій Яременко на це зауважив, що критерій переходу — не роки, а зміни в економіці, які спонукають до тих чи інших дій. “А може, в Україні це займе 20 років, і ми житимемо за такого паскудного регулювання ще 20 років? Курс в інших країнах підтримується фінансовими ринками. А ми навіть не ставимо собі запитання: чому в нас немає фондового ринку? Так він буде чи ні? Де хеджування? Чи буде перетікання? І куди? За кордон, у папери, у власність?” На думку Сергія Яременка, зміни у валютній політиці доцільні тоді, коли буде створено “інші ніші для гривні, щоб вона могла перетікати і зберігати свою курсову стабільність”.

Начальник відділу валютнообмінних режимів та управління резервами і боргом департаменту монетарно-фінансових систем МВФ **Імшій Шого**, зауваживши у доповіді на пленарному засіданні, що “дуже корисно усунути обмеження, які стримують діяльність на ринку”, зазначив, що МВФ рекомендує відмінити якщо не всі, то принаймні деякі види контролю над капіталом. І уточнив: “Я сказав “деякі види контролю над капіталом” тому, що ми знаємо: лібералізація капіталу призводить до певних фінансових криз...”

Про загрозу кризи як наслідок лібералізації багато говорилося і на засіданні круглого столу. Так, старший віце-президент Росбанку **Михайло Єршов** наголосив, що стосовно проблем лібералізації (особливо після кризи в Південно-Східній Азії) у світі досі не вироблено єдиної точки зору. Попри, здається, загальне переконання, що вона необхідна і неминуча, незрідка лунають і протилежні думки. Наприклад, американський економіст Пол Кругман заявив: “Думка, що валютний контроль діє погано, після кризи у Південно-Східній Азії виявилася безпідставною”. А ось що сказав із цього приводу відомий валютний спекулянт і філантроп Джордж Сорос: “Будь-яка форма контролю за рухом капіталів кра-

ща, ніж нестабільність”.

Ми розуміємо, зазначив Михайло Єршов, що на шальках терезів, з одного боку — фінансова криза, а з другого — її альтернатива, тобто певні важелі, котрі дають змогу цю кризу мінімізувати або не допустити взагалі. На його думку, “вибір має бути все-таки на користь менш ризикового сценарію розвитку подій”.

Не забуваймо, нагадав доповідач, що перед розвинутими країнами (Францією, Італією, іншими країнами ЄС) проблема лібералізації поставила лише наприкінці 1980-х, коли вони вже мали значну економічну потугу. А в Японії реальна, по суті, повномасштабна лібералізація валютно-фінансового сектору відбулась узагалі в другій половині 1990-х, коли країна за економічним потенціалом фактично була другою після США, а в дечому навіть переважала їх.

Аби підкріпити свою позицію, Михайло Єршов навів ще одну цитату: “Велика відкритість до міжнародного руху капіталів, особливо короткотермінових, може бути небезпечною для країн, які проводять непослідовну макроекономічну політику, а також для неадекватно регульованих чи недостатньо капіталізованих фінансових систем” (Мак Вудс, колишній директор департаменту досліджень МВФ). І нагадав давній англійський афоризм: “Якщо машина працює добре — не намагайся її відремонтувати”.

Машина українського валютного регулювання в останні кілька років справді працює добре. Не бачить підстав “для особливої її критики” і **Михайло Савлук**, який охарактеризував її “деформовано стабілізаційною”. На його думку, позицію НБУ немає потреби захищати: статистика останніх років чудова. Дії НБУ і зокрема Сергія Яременка заслуговують високої оцінки. “Але нас турбує майбутнє, — сказав Михайло Савлук. — Валютна сфера для України — питання не менш складне, ніж проблема капіталізації банків. І їй ми повинні приділяти значно більше уваги... Тому що це не лише банківська, і навіть не так банківська проблема, як проблема реального сектору економіки”.

2. Лібералізація системи надання індивідуальних ліцензій на валютні операції

Усі виступаючі на засіданні круглого столу банкіри вимагали змін у системі надання індивідуальних ліцензій на здійснення інвестицій за кордон, ввезення чи вивезення валюти тощо.

Директор казначейства Приватбанку **Людмила Шмальченко** запропонувала скоротити терміни отримання ліцензій в НБУ. На думку **Андрія Рожка** та **Юрія Блащук**, систему надання ліцензій потрібно змінювати докорінно. Чому для отримання елементарних дозволів банки нині вимушені звертатися до МВС, СБУ, податкових служб? Скасування цієї системи, вважають вони, буде реальним кроком до лібералізації. **Михайло Савлук** вважає, що “потрібно максимально звільнити НБУ від ліцензування тих операцій, які насправді не є капітальними”. Категоричною була і фінансовий директор, заступник голови правління банку “Креді Ліоне Україна” **Євгенія Чемерис**: “Банки перетворено в агентів податкового, валютного та інших видів контролю... Ми виконуємо не банківські функції, а стаємо придатком фіскальної і контролюючої системи”. Крім того, ці контрольні функції, покладені на банки, як і бюрократичні процедури, коштують дуже недешево. За її словами, Асоціація українських банків підготувала список покладених на банки контрольних функцій, який обов’язково передасть до НБУ. “Коли бачиш цей список у повному обсязі, він вражає”.

Серед проблем російського банківського сектору **Георгій Лунтовський** у виступі на пленарному засіданні також назвав “значне адміністративне навантаження на банки, пов’язане з виконанням покладених на них невластивих функцій, таких, наприклад, як контроль за касовою дисципліною клієнтів”. На думку **Георгія Лунтовського**, ці обов’язки з банків потрібно зняти.

Співголова секції **Олександр Шлапак** поінформував, що НБУ поділяє стурбованість банкірів і підготував відповідні пропозиції. Суть їх зводиться до скасування системи погоджень у МВС та СБУ документів щодо видачі індивідуальних ліцензій. Нормотворча процедура вимагає згоди на це вказаних силових структур.

“Долар, євро, національна валюта: девальвація чи ревальвація? Уроки і перспективи. Дії банків”

У тому ж складі учасники секції провели й засідання круглого столу, присвяченого питанням курсоутворення. Дискусія проходила бурхливо, пропозиції висловлювалися часом діаметрально протилежні.

Із ґрунтовною доповіддю із цього питання виступив **Михайло Савлук**. Він зазначив, що поява на валютному ринку нового інструменту — євро — внесла серйозні пертурбації в усі світові валютні відносини. Протистояння долар — євро набуло такої гостроти, що фінансова література нагадує зведення з фронтів Другої світової війни. І справді, йде гостра фінансова боротьба. На цьому тлі на диво спокійною видається Україна. Ніби поява євро і процеси, які у зв’язку із цим відбуваються, її зовсім не стосуються. Переважають публікації за спокійливого штибу: мовляв, Україні немає потреби щось змінювати, аби адаптуватися до нових умов на світовому валютному ринку. Чи так це?

З появою на ринку євро валютна політика НБУ принципово не змінилася. Вона як була стабілізаційною, такою і залишилася. На переконання **Михайла Савлука**, від цього економіка України навіть виграла. За умов заре-

гульованого вітчизняного валютного ринку експортери (особливо ті, хто займався експортом у Європу) отримали довгоочікувану ними віддушину у вигляді стихійної девальвації гривні щодо євро. Потрібно, щоправда, дослідити, чи наші експортери справді скористалися сприятливою ситуацією. Якщо скористалися, то це треба врахувати у подальшій валютній політиці.

Певний вигравш можна записати і на рахунок Національного банку. **Михайло Савлук** навів три аргументи на користь цієї тези. По-перше, НБУ довів, що навіть у такій складній ситуації він здатний успішно проводити свою стабілізаційну політику. По-друге, він зекономив золотовалютні резерви, не витрачаючи їх на підтримання курсу гривні щодо євро. По-третє, НБУ навіть у цих складних умовах виконав завдання, які ставилися перед ним в Основних засадах грошово-кредитної політики на 2002 і 2003 роки.

Тому не дивно, що багато аналі-

При зміні механізму курсоутворення відповідальність за ризики буде перекладено на всіх суб’єктів ринку

Якщо ми дійдемо висновку, що українську валютну систему необхідно реформувати, бо цього потребує економіка, то реформувати потрібно і механізм курсоутворення, і механізм валютного регулювання. Їх не можна роз’єднувати. Сьогодні механізм валютного регулювання “прилаштовано” до механізму курсоутворення. Вони сформовані адекватно. Я їх не критикую. Досі вони працювали майже ідеально. Але змінилася ситуація, і заплігшувати на це очі ми не в праві...

Курс євро — не просто курс, установлений НБУ. Він формується на ринку. І коли ми маємо закордонного партнера, товарооборот із яким становить майже 40%, не зважати на ринковий курс гривні щодо євро не можна. Необхідно взяти ситуацію під контроль.

Мені подобається позиція Росії. Вона негайно оголосила, що курс рубля, побудований на одній валюті — доларі США, — її більше не влаштовує...

Але якщо ми запроваджуємо механізм курсоутворення гривні на основі кошика валют, це означає, що ми просто зобов’язані будемо де-

централізувати валютне регулювання. Одне впливає з іншого. Отже, відповідальність за ризики цілковито покладається на суб’єкти валютного ринку. На центральний банк їм уже марно сподіватися. А в такому разі треба негайно створювати ринок валютних деривативів і механізм самострахування цих суб’єктів від валютних ризиків, які в умовах конкуренції двох валют різко загостряться.

Досі така потреба не виникала, оскільки учасники ринку знали: центральний банк утримує курс гривні щодо долара США і бере на себе всю відповідальність за ризики. Але відтепер ситуація принципово зміниться. А отже, треба підготувати валютний ринок і всіх його гравців до того, щоб вони могли самостійно захиститися від ризиків. А це означає, що повинна бути зовсім інша валютна політика. Політика, орієнтована на ринок, яка враховуватиме його закономірності і яка включить у цю відповідальність за ризики всіх суб’єктів ринку.

Михайло Савлук,
професор Київського
національного економічного
університету,
доктор економічних наук.
(З доповіді на конференції).

тиків, передусім працівники НБУ, продовжують захищати політику, яку Національний банк проводив протягом кількох останніх років. Її потрібно дуже добре вивчити, щоб зробити висновки на перспективу.

Вивчаючи цей досвід, наголосив у доповіді Михайло Савлук, треба звернути увагу на тих суб'єктів наших зовнішньоекономічних відносин, які програли від такої політики. А вони є. Девальвація гривні щодо євро за два роки становила майже 43%. Це означає, що аналогічно подорожчав імпорту із країн євросони в Україну. Таке подорожчання шкідливе передусім для імпорту устаткування, машин, сучасних технологій. За оцінками доповідача, лише торік переплати, пов'язані з девальвацією гривні щодо євро, могли становити 400—450 мільйонів доларів, якби ціни та платежі визначалися в євро. З такими втратами не можна не рахуватися.

Девальвація гривні щодо євро завдає Україні шкоди й у зв'язку з обслуговуванням зовнішньоекономічного боргу. Поки що втрати невеликі, оскільки зовнішній борг у євро обслуговується приблизно на рівні 16%. Але оскільки останнім часом Україна проводить у Європі дуже активну позичкову політику, наші борги у євро істотно зростають.

Дехто пропонує відмовитися від закупівель у країнах євросони. Але врахуймо, що у 2003 році питома вага цих країн у нашому зовнішньоторговельному обороті сягнула майже 40%. Європейські країни стали нашим основним торговельним партнером. Втрачати такі здобутки, вважає Михайло Савлук, не маємо права.

Пропозиції зберегти розрахунки з країнами євросони в доларах — теж не допоможуть вирішенню проблеми, оскільки вибір валюти розрахунків — не наша воля, а воля партнера.

Вихід із ситуації Михайло Савлук запропонував шукати в механізмі курсоутворення (див. плашку “При зміні механізму курсоутворення відповідальність за ризики буде перекладено на всіх суб'єктів ринку”).

Сергій Яременко зауважив, що справа, зрештою, не в тому, залишимо ми прив'язку курсу гривні до однієї валюти чи запровадимо механізм курсоутворення на основі кошика валют. Справа в іншому: ми мусимо чітко визначитися, що нам нині необхідніше — ревальвація гривні чи девальвація? Це вже курсова політика.

Під завісу обговорення цікаві думки прозвучали у виступі фінансового

директора Блек Сі Трейд енд Девелопмент Бенк (Black Sea Trade and Development Bank) **Андрія Вернікова**. Міркуючи на тему кошика валют, він зауважив, що чим простіша конструкція, тим надійніша. Теоретично досить привабливою здається ідея кошика валют. Але тоді доцільніше було б (щоб захеджуватися від усіх можливих ризиків) включати до нього не дві, а більше валют. Як, приміром, кошик СПЗ, де чотири валюти. Проте в такому разі доведеться всі інші показники, в тому числі й резерви, щодня приводити у відповідність, що не просто і доволі затратно.

У прив'язці до однієї валюти Андрій Верніков вбачає дві серйозні переваги: по-перше, передбачуваність, по-друге — транспарентність. Кошик — це вже дещо складніше, тобто втрачається транспарентність. На думку Вернікова, не варто так легко жертвувати передбачуваністю. Те, що вже кілька років номінальний курс гривні щодо долара постійний, є надзвичайно важливим фактором стабільності. Прив'язку гривні до долара було використано як номінальний якор інфляції і, як бачимо, з огляду на низький рівень інфляції — доволі успішно. Якщо даний фактор зміниться, цей якор може зазнати ерозії. Тобто може “попливти” курсове співвідношення не лише гривні та євро, а й гривні і долара. Важко сказати, як на це відреагують учасники ринку.

Критерій істини — практика. В результаті безпрецедентного зростання курсу євро щодо долара гривня виявилася недооціненою. Для реального сектору економіки це було наче дарунком долі. Тому що експорт практично всіх товарів у євросону стає дуже вигідним. Багато країн, зазначив Андрій Верніков, мріють про таку ситуацію, не знаючи, як штучно знизити курси своїх валют. “Потрібно 10 разів подумати, перш ніж відмовлятися від перевірених інструментів на користь якихось нововведень”, — закликав він насамкінець українських колег.

“ВАРТІСТЬ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ”

З доповіддю на засіданні круглого столу під такою назвою виступив директор Центру наукових досліджень НБУ **Олександр Кіреєв**. Аналізуючи питання формування вартості кредитів в Україні, він привернув увагу до давньої проблеми великих ножиць між обліковою ставкою НБУ та ринковою кредитною ставкою. Не

можна вважати виправданим те, що за умов макроекономічної стабільності (три роки темпи інфляції утримуються на досить низькому рівні, а курс гривні стабільний близько п'яти років) ставка кредиту становить 18%. Це ніби додатковий податок, який доводиться виплачувати реальному сектору економіки як позичальнику.

Конкурентоспроможність банку формується під впливом двох факторів — якості послуги та її ціни. Якість включає зокрема строки кредиту і ті преференції, які надаються позичальнику. Ціну кредиту формують дві групи факторів — макроекономічних і внутрібанківських. Макроекономічні фактори — це довіра населення до банківської системи і змога заощаджувати, вплив інфляції на ціну кредиту, процентна політика центрального банку. До внутрібанківських факторів належать вартість залучених коштів, сукупність ринкових ризиків, непроцентні витрати банків.

Найнегативніше на формування ціни кредитів, на думку Олександра Кіреєва, впливають такі проблеми, як нараховані, але не отримані доходи, недохідні, безнадійні активи. Проти цих недохідних активів доводиться залучати платні ресурси. Так створюється своєрідний негативний навіс у ціні кредитів.

Ще одна проблема — пільгове відкриття і ведення рахунків, пільгові розрахункові операції тощо, які банк надає собі на збиток. Потім ці збитки перекриваються за рахунок ціни кредитів.

Однією з найсерйозніших проблем високих кредитних ставок вважає **Сергій Тіринко**. У доповіді на пленарному засіданні він заявив, що знизити їх нижче 17.5% у гривні шляхом підтримання достатньої ліквідності банківської системи не вдалося. “За нашими оцінками, — зазначив він, — такі високі ставки зумовлені величезним попитом на кредити — і з боку населення, і з боку корпорацій”.

Проблему високої процентної ставки порушив на засіданні круглого столу і **Сергій Яременко**. Чому за відносно невисокої інфляції та стабільного ось уже кілька років курсу гривні кредитні ставки сягають 18, а для фізичних осіб — і 25%? А можливим, пояснив Сергій Яременко, це стало з двох причин. По-перше, банки, як казав колись Володимир Стельмах, займаються “небанківською” діяльністю. По-друге, залучення ресурсів під нинішні ставки свідчить про наявність у нас тіньових чи інших сфер еко-

номіки, де рівень відсоткової ставки за кредитами практично не має значення, а якщо й має, то не основне, а другорядне. І він не знизиться, поки не буде усунуто “чорні дірки” вітчизняної економіки, куди “пливуть” закладені ставки (чи то у державний борг, чи то у банкрутство певних підприємств, чи то у відкладені борги — це вже інше питання).

Кредити під 25% у нормальній економіці — це ненормально. І рентабельність легальної, “білої” економіки такі ставки “не потягне”, переконаний Сергій Яременко. Відтак весь тягар нинішньої процентної політики лягає на сектор, який не може заховатися в “тінь” (наприклад, на державні підприємства).

На думку голови правління Приватбанку **Олександра Дубілета**, зниження кредитних ставок — це взагалі не турбота комерційних банків. У принципі, вони мають дбати про те, аби збільшувалася маржа. А ставки знижуватимуться тоді, коли буде створено умови для прибуткової діяльності банків, що сприятиме зниженню вартості ресурсів. Як вважає Олександр Дубілет, НБУ не приділяє належної уваги прибутковості роботи комерційних банків і банківської системи в цілому.

Голова правління Приватбанку заговорив увагу також на проблемі демпінгу. За його словами, ряд банків (у тому числі й великих) надає послуги за ціною, нижчою від собівартості. Незважаючи на те, що це заборонено законом. У результаті основним джерелом доходу банку стають процентні доходи, проводиться надто ризикова кредитна політика, виникають проблеми з формуванням резервів.

Голова правління Електрон-банку **Лариса Загородня** також вважає проблему демпінгу однією з найсерйозніших. Часто у погоні за сьогомоментними цілями (наприклад, прагнучи “переманити” одного-двох клієнтів) банк у довгостроковій перспективі втрачає значні доходи.

Багато банкірів порушувало у своїх виступах проблему нарахованих, але не сплачених відсотків. Як заявив директор генерального департаменту банківського нагляду НБУ **Вадим Пушкарьов**, Національний банк дуже активно працює над цим питанням, оскільки вважає, що формування капіталу за рахунок таких відсотків є фіктивним. Готується відповідне рішення, згідно з яким, попри негативну позицію Асоціації українських банків та Київського банківського союзу, нараховані, але не отримані відсотки в капіталі

не враховуватимуться. Хоча, звісно, це дуже болюче питання для банків, у капіталі яких ця величина значна.

Роботу, спрямовану на підвищення якісних параметрів банківського капіталу, коригування капіталу, сформованого з використанням схем фіктивної капіталізації, запобігання використанню таких схем проводить і Банк Росії. Про це заявив у доповіді на пленарному засіданні конференції заступник Голови Центрального бан-

ку Росії **Георгій Лунтовський**.

Олександр Дубілет запропонував аналізувати передусім якість активів, за якими нараховано, але не отримано відсотки. Якщо вона низька, на цей портфель потрібно сформувати резерви. Як і передбачено міжнародними стандартами обліку.

Питанням зниження вартості кредитів присвятила доповідь **Євгенія Чемерис**. Загальновідомо, що доходи, які банк отримує від кредитних операцій,

Основні фактори, які впливають на вартість кредиту

Вартість ресурсів. Від чого вона залежить? Вартість ресурсів у гривнях залежить від інфляції, інфляційних очікувань і ліквідності ринку в Україні. Це аксіома. Вартість ресурсів у ВКВ залежить від цін на світових ринках (на них також впливають інфляція та інфляційні й інші очікування), а також від оцінки ризику країни. Чи мають безпосередній вплив на ці фактори комерційні банки? Ні. Якоюсь мірою такий вплив мають уряд та НБУ (якщо йдеться про гривню).

Зокрема, НБУ має вплив на вартість ресурсів завдяки своїй політиці обов'язкового резервування. Одна з основних функцій центрального банку — збереження стабільності, тобто зменшення волатильності ресурсного ринку країни. А на волатильність впливають якраз ставки обов'язкових резервів. Мало того, якщо НБУ, навіть не змінюючи ставки, змінює правила, запроваджуючи, наприклад, щоденне резервування, він таким чином збільшує вартість цих ресурсів для банків, а отже, — вартість кредитування.

Якість позичальника. Йдеться про якісний аналіз позичальників, скорочення кількості “поганих” боргів через недопущення сторонніх у процес прийняття рішень. Цей фактор впливає на створення резервів, які “лягають” на вартість кредитування. Насамперед маю на увазі посилення ролі корпоративного управління. Для цього необхідно прийняти Закон “Про корпоративне управління”. Адже адміністративне втручання держави або власників банку в процес прийняття рішень про кредитування просто неприпустиме. Саме керівництво банків і тільки воно

відповідає за всі залучені кошти, а не лише за капітал, вкладений акціонерами. Тому інсайтери не мають права впливати на оперативне управління цими коштами. Як не мають і права на ті чи інші пільги.

Мені дуже сподобався виступ представника центрального банку Польщі **Гжегоша Білецького**, який сказав, що Народний банк Польщі цікавлять інтереси не держави, не акціонерів, не менеджерів банків, а інтереси вкладників. Дуже показові слова! Тобто всі зусилля центрального банку спрямовані на дотримання інтересів вкладників. Для країн СНД це дуже незвично.

Важливу роль у вартості кредитів відіграє також **правильність оцінки кредитних ризиків**. Тобто резерви мають відображати реальні, а не штучні ризики. Це дасть змогу істотно знизити затрати. Не так давно мені потрапили на очі два повідомлення у пресі. З них випливало, що результат аудиту банку за міжнародними стандартами за 2003 рік виявився кращим, ніж банк відрепортував НБУ. Як таке могло статися? На мою думку, пояснення одне: були створені невинуватно великі резерви. Буду вдячна, якщо колеги мене поправлять.

Операційні та інші витрати. Під операційними витратами мається на увазі процесинг (їх можна знизити за рахунок запровадження нових програмних продуктів, які автоматизують певні банківські операції, наприклад, процес кредитування), під іншими — звичайні витрати банку як фірми (тут кожен банк сам повинен визначати, на чому можна зекономити).

Євгенія Чемерис, фінансовий директор, заступник голови правління банку “Креді Ліоне Україна”.
(З доповіді на конференції).

мають покривати вартість ресурсів, операційні витрати, взяті на себе ризики плюс забезпечувати відповідну маржу. Виходячи із цих класичних постулатів, доповідач проаналізувала основні фактори, які впливають на вартість кредиту (див. плашку “Основні фактори, які впливають на вартість кредиту”) і капіталу, та запропонувала перелік заходів, завдяки котрим і банки, й НБУ вже найближчим часом могли б добитися зниження вартості активів.

Відповідаючи на закид Євгенії Чермерис із приводу запровадження порядку щоденного резервування, начальник управління оперативного аналізу та прогнозування розвитку грошово-кредитного ринку НБУ **Олександр Арсенюк** зауважив, що рішення про щоденне утримання на коррахунку певної суми обов’язкових резервів спрямоване на зниження волатильності ставок на міжбанківському кредитному ринку. Воно сприятиме відповідальнішому ставленню банків до управління активами і пасивами. Це дасть змогу знизити волатильність на ринку, а відтак — усунути цей фактор і при формуванні ціни на ринку кредитів і депозитів небанківськими позичальниками.

Про проблеми у сфері корпоративного управління говорив **Сергій Тігіпко**: “Ми почали проводити навчання для власників банків. Часто вони дають усе на відкуп правлінням, пожинаючи відповідні результати. Часто — навпаки: дуже жорстко тиснуть на правління, не розуміючи негативних наслідків таких дій для банку”. А **Каріне Мінасян** повідомила, що у Вірменії завершується остаточне доопрацювання Концепції вдосконалення корпоративного управління. Основною ідеєю є підвищення ролі ради директорів, при цьому нові підходи унеможливають вплив ради на оперативні рішення, які прийматимуться виконавчими органами управління банків.

“ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ У БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМАХ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ І СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ДВИГУН ЧИ ГАЛЬМО?”

Неоднозначно ставиться банківське співтовариство країн СНД до питання відкриття філій іноземних банків та проблеми забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних банків, оскільки проблема ця відтак значно загострюється. Зокрема, як зазначив заступник директора департаменту банківського регулювання і

нагляду Банку Росії **Володимир Сафронов**, нині підготовлено нову редакцію стратегії розвитку банківського сектору, росіяни також планують уточнити норми законів, які стосуються участі іноземного капіталу в банківській сфері. Режим допуску іноземного капіталу буде орієнтовано передусім на розвиток ринкових відносин. Однак у даний час позиція Банку Росії щодо відкриття філій іноземних банків є негативною, заявив **Георгій Лунтовський**. У Росії, сказав він, фактично відсутні філіали іноземних банків. У Таджикистані, за словами **Єшова Джуми**, на 1 квітня 2004 року функціонував один філіал іноземного банку.

Олександр Дубілет вважає, що прихід в Україну іноземних банків неминучий, тому вітчизняним банкам треба бути готовим до жорсткої конкуренції з ними. І полягатиме вона передусім у ціні та якості послуг, які надаються.

Координатор проектів Світового банку **Анжела Пригожина** зауважила, що Україна на даний час ще не готова до приходу іноземних банків. **Лариса Загородня** вважає, що головне — не присутність іноземного капіталу у вигляді представництв, банків з участю іноземного капіталу, дочірніх іноземних банків, а їх можливість працювати відкрито на ринку банківських послуг. Адже нині філії іноземних банків не є юридичними особами — вони проводять операції через материнський банк і не підлягають вимогам банківського нагляду приймаючої країни. Це одне з тих питань, які викликають занепокоєння.

Виступаючи на круглому столі ставили запитання: що привносять іноземні інвестиції у розвиток банківського сектору? І відразу знаходили відповідь: технологічні новації, залучення промислових інвестицій, необхідність працювати краще в умовах конкуренції...

Хоча, звісно, не все так просто. У Польщі, приміром, 80% банківського ринку контролюється іноземним капіталом, в Угорщині — 60%. І входження іноземного капіталу в ці країни відбувалося досить боляче. **Лариса Загородня** вважає, що для України цікавим є досвід Китаю, який спочатку дозволив присутність представництв, потім — філій, а з 2000 року взагалі відмінив будь-які обмеження стосовно іноземного капіталу. Однак питома вага активів іноземних банків у загальній сумі активів банківської системи Китаю становить усього 2.5%.

Нині в Україні працює 18 банків з

іноземним капіталом. Чи варто розширювати межі їх присутності? На думку багатьох виступаючих, спочатку треба створити умови для припливу українських інвестицій у банківський сектор, зміцнити його, створити рівні умови для українських та іноземних банків, захистити депозити, залучені іноземними банками... Лише тоді можна широко відкривати для них двері.

Борис Дейч запропонував **Сергію Тігіпко** в порядку експерименту дозволити відкриття філіалів іноземних банків спершу хоча б у Криму. **Сергій Тігіпко** відповів, що охоче пішов би на такий експеримент, але це — законодавча норма. Тому він удруге підписав звернення до Голови Верховної Ради України з пропозицією ще раз поставити відповідний законопроект на голосування (як відомо, свого часу він недобрав три голоси).

Як би там не було, але, здається, годі заперечувати, що прихід в Україну філій іноземних банків сприятиме швидшому впровадженню сучасних банківських технологій, поширенню кращого досвіду ведення банківської справи, підвищенню якості послуг, зниженню кредитних ставок для реального сектору економіки. І виходити в цьому питанні потрібно не з вузькокорпоративних інтересів банківської системи, а з інтересів усієї економіки.

“РОЗШИРЕННЯ СПЕКТРА БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ: НОВІ ІНСТРУМЕНТИ”

З доповіддю на засіданні цього круглого столу виступив **Олександр Арсенюк**, присвятивши її темі монетарного стимулювання впровадження і використання банками тих чи інших фінансових послуг або фінансових інструментів. Він детально проаналізував три аспекти діяльності НБУ в цьому напрямі: створення умов для активнішого використання учасниками ринку фінансових інструментів; стимулювання позитивних зрушень у терміновій структурі активів і пасивів банків; створення умов для зниження ціни кредитних ресурсів. На його думку, проблема високих кредитних ставок лежить передусім у площині немонетарних факторів. Саме вони стримують процес зниження ціни кредитів.

Чи може центральний банк суміщати такі цілі, як зниження відсоткових ставок і забезпечення стабільності національної валюти? Може, вважає **Олександр Арсенюк**, але за однієї умови: проблему зниження відсотко-

Розширення спектра банківських інструментів

Структуру доходів банків можна змінити, активніше впроваджуючи нові банківські продукти.

Лізинг. У Чехії шляхом лізингу придбається 28 відсотків основних фондів, у Німеччині — 20, Франції — 17, Польщі — 9. У нашій країні ринок лізингових операцій практично не розвинутий. Чому? Дуже високі ризики для банків. Щоб поживити цей ринок, потрібно прийняти Державну програму підтримки лізингу в Україні.

Іпотека. Кредити під заставу нерухомості вважаються одними з найменш ризикових. Однак у нас лишаються практично неврегульованими багато юридичних питань, немає правового обґрунтування єдності землі і розміщених на ній споруд як єдиного об'єкта права. При кредитуванні населення під купівлю квартир гострою залишається проблема застави. Практично неможливо виселити заставодавців через суд, добитися звільнення своєї застави, якщо в цих квартирах прописані діти, пенсіонері².

Довгострокове кредитування.

Згідно зі статистикою частка довгострокових кредитів у загальній масі наданих економіці позик становить 45%. Кого ми обманюємо? Самі себе. Вважаю, що довгостроковими треба класифікувати кредити, надані не на рік, а щонайменше на 5 років.

Консорціумне кредитування. Це один зі шляхів, за допомогою яких наша економіка отримуватиме значні за обсягом довгострокові кредити. Для розвитку консорціумного кредитування потрібно підвищити рівень взаємної довіри між банками.

Факторинг. Років 15 тому ми дуже активно працювали із цими операціями. Тепер банкіри так званої нової хвилі, як ми називаємо, і послуг таких не знають. Це тема, над якою треба працювати. Думаю, 2005 року ці операції отримають в Україні динамічний розвиток.

Лариса Загородня,
голова правління
Електрон-банку.
(З виступу на конференції).

нішнього боргу внутрішнім.

Питанням розширення спектра інструментів та обсягів банківських продуктів присвятила свій виступ на засіданні круглого столу **Лариса Загородня**. Вона ще раз загостила увагу колег на перекосях у структурі доходів вітчизняних банків: 68—70% доходів отримано від кредитної діяльності, 25% — комісійні доходи і 5.3% — результат від торговельних операцій. Головне питання — як поліпшити цю структуру. Передусім, вважає голова правління Електрон-банку, — необхідно змінити зазначені співвідношення на користь комісійних послуг та впроваджувати нові банківські продукти (див. плашку “Розширення спектра банківських інструментів”).

“РЕПУТАЦІЙНІ РИЗИКИ І ВНУТРІБАНКІВСЬКІ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ВІДМИВАННЮ “БРУДНИХ” ГРОШЕЙ”

Відносини України з FATF не закінчилися після виключення із чорного списку країн, що не протидіють легалізації тіншових капіталів. FATF дуже щільно проводитиме моніторинг ситуації в Україні й надалі. Важливою ланкою боротьби з відмиванням “брудних” грошей є банки.

Питанням ідентифікації справжніх власників-бенефіціарів присвятив свою доповідь голова правління банку “Креді Ліоне Україна” **Жак Муньє**. Принцип “знай свого клієнта”, наголосив він, є обов'язковим для фінансового закладу. Це юридичне зобов'язання. Банки як фінансові посередники мусять ідентифікувати і документувати справжніх власників або власника-бенефіціара рахунку. Бенефіціар рахунку у фінансовій установі — це та особа або група осіб, які в кінцевому підсумку отримують вигоду від надходжень, доходів у результаті всієї діяльності як власники рахунку.

Жак Муньє розповів про проведене ним опитування багатьох кредитно-фінансових установ світу про їхні вимоги при ідентифікації клієнтів. В усіх країнах процедури ідентичні: осіб, які підписують документи для відкриття рахунку, просять письмово підтвердити, хто є справжнім власником рахунку. Банк вивчає дану інформацію і зафіксує у справі. Найпростіше це зробити, коли відкривається рахунок фізичної особи. Якщо ж він відкривається юридичній особі або за дорученням, виданим третій особі, то ідентифікувати потрібно і справжнього

вих ставок слід розглядати передусім крізь призму немонетарних факторів. Якщо ж вирішувати її шляхом “накачування” економіки грішми, не вдасться досягти жодної з поставлених цілей.

На переконання **Сергія Тігіпка**, одним із суттєвих ризиків у розвитку банківської системи є нерозвинутість ринків використання ресурсів, обмеженість банківського інструментарію. Саме тому банки змушені нарощувати свою операційну діяльність переважно за рахунок найризиковішого сегмента — кредитування (близько 70% активів банків припадає на кредитний портфель).

З доповіддю “Розширення спектра банківських послуг — основа отримання конкурентних переваг” виступила ректор Львівського банківського інституту НБУ, доктор економічних наук **Тамара Смовженко**. В економічно розвинутих країнах надається нині понад 300 різних банківських послуг, які щороку вдосконалюються і модифікуються. Важливо не лише те, яка послуга за-

проваджується, яка відсоткова ставка використовується, вважає Тамара Смовженко, а передусім уміння банку розв'язувати проблеми клієнтів. З огляду на це основними напрямками конкурентних переваг стають диференціація здійснюваної діяльності, розширення спектра банківських послуг та вибір їх оптимальної структури, зниження витрат, стратегія раннього виходу на ринок із новою послугою тощо.

Диференціація передбачає пристосування послуг до потреб певних груп споживачів і клієнтів банку, створення у клієнта відчуття унікальності послуги, яка йому надається. У підсумку однотипні послуги навіть у разі їх повної ідентичності за якістю і ціною не сприймаються споживачами як заміники, а розглядаються як унікальні.

Голова правління Укрінбанку **Сергій Мешеряк** висловив стурбованість тим, що протягом 2003 року в Україні спостерігалася тенденція зниження (порівняно з 2001 і 2002 роками) обсягів державних запозичень на внутрішньому ринку за одночасного збільшення обсягів зовнішніх запозичень. Тоді як, скажімо, в Росії прийнятою урядом програмою середньострокової боргової стратегії передбачено заміну зов-

² Як заявила у виступі на пленарному засіданні **Каріне Мінасян**, у Вірменії наприкінці 2003 року питання про позасудову реалізацію застави вирішено на законодавчому рівні (прим. авт.).

власника юридичної особи, і згадану третю особу. Справжніми власниками можуть бути фізичні особи, а не компанії чи трасти.

Наприкінці 2003 року банк “Креді Ліоне Україна”, розповів Жак Муньє, розіслав усім своїм клієнтам листи. У них банк вказав відомі йому дані про справжніх власників (або власника) рахунків і попросив керівника або менеджера компанії письмово підтвердити наведену інформацію і, підписавши, повернути листа банку. Якщо компанія вважала ці дані неточними чи помилковими, банк просив підготувати нові дані і, підписавши, повернути листа.

Менш ніж половина клієнтів (та й ті в основному “західного походження”) відповіла на листи банку. Були відповіді, що реальним власником є траст або компанія, зареєстрована в юрисдикції, де існує таємниця в питаннях власників. “Згідно із чинним українським законодавством, — веде далі Жак Муньє, — не отримавши відповіді про реальних власників, нам не залишається нічого іншого, як закрити рахунок клієнта”.

Проблемі автоматизації процедури моніторингу не просто окремих операцій, а всієї фінансової діяльності банківських та інших фінансових установ на предмет виявлення ознак відмивання грошей присвятив свій виступ постійний радник Казначейства США в Державному департаменті фінансового моніторингу України **Ерік Стоунсайфер**. Він розповів, що в більшості країн, де давно існує режим боротьби з відмиванням грошей, розроблено відповідні нормативні акти, які зобов’язують банки автоматизувати процедури здійснення моніторингу. Для банків із мільярдними активами не проблема виділити пару мільйонів доларів на зазначені технології. А як бути малим банкам, яких більшість в Україні, Росії чи інших країнах СНД?

Окрім банки Росії та України самостійно розробили відповідне програмне забезпечення. На думку Еріка Стоунсайфера, воно не завжди спроможне захистити ці банки, оскільки у ньому не враховано багато вимог регуляторного і юридичного характеру. На його думку, одним із варіантів розв’язання цієї проблеми може бути розробка відповідного програмного забезпечення на національному рівні з подальшою передачею окремим банкам. Централізація таких розробок значно скорочує витрати фінансового сектору країни в цілому. Можливий також і варіант спільної розробки банками таких систем.

За даними НБУ, які навів начальник управління методологічного та нормативно-організаційного забезпечення фінансового моніторингу Національного банку України **Олексій Бережний**, нині в Україні існує близько 15 розробників відповідного програмного продукту, який використовується комерційними банками. Близько 35 банків такий продукт у себе встановили, ще приблизно 30 — розробили власне програмне забезпечення. Решта банків знаходиться у процесі прийняття рішення з даної проблеми.

Про методику боротьби з відмиванням “брудних” грошей, погоджену Світовим банком, МВФ та FATF, розповів старший радник Світового банку **Теодор Грінберг**.

Підбиваючи підсумки обговорення за круглим столом, **Олександр Шлапак** сказав, що боротьба з відмиванням грошей в Україні — не тимчасова кампанія, а серйозна і тривала робота. Відповідно до законодавства НБУ зобов’язаний один раз на рік перевіряти всі банки на предмет боротьби з відмиванням грошей. І якщо банк справді хоче з’ясувати, хто є реальними власниками відкритих у ньому рахунків, процедура ідентифікації надає йому таку можливість.

“КОНСОЛІДАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ: ШЛЯХ ДО КОНКУРЕНЦІЇ ЧИ МОНОПОЛІЗМУ?”

Які методи краще застосовувати для консолідації банківського сектору: адміністративні чи ринкового характеру? Це дискусійне питання було ключовим під час роботи круглого столу на тему “Консолідація банківського сектору: шлях до конкуренції чи монополізму?” Скажімо, Україна ставить значно жорсткіші вимоги до своїх банків, ніж Росія. Взяти хоча б статутний капітал, який наші банки мусять щорічно збільшувати на 500 тисяч євро. Це, зрештою, може призвести до поглинання малих банків великими. Натомість Росія спокійніше ставиться до великої кількості малих банків, які не досягли певного рівня. Філософія цих банків проста: ми потрібні, бо виконуємо важливу соціально-економічну роль. А як же тоді стосовно консолідації? **Олександр Кіреєв**, зупинившись на цьому питанні, наголосив, що не треба всі проблеми консолідації перекладати на плечі малих банків. У Національному банку спеціально проаналізували стан різних груп українських банків і виявилось, що у

групі великих і найбільших банків слабких не менше, ніж у групі малих. Проблема не в тому, малий чи великий банк, а в тому, який з них працює неефективно, неприбутково.

Сьогодні ми говоримо про економічне зростання. Тоді навіщо ж звукувати банківський сектор? Адже це призведе до зменшення обсягів кредитів у реальний сектор економіки. **Олександр Кіреєв** навів приклад Польщі, де, крім 70 комерційних банків, діють ще 600 кооперативних. Тобто 670 банків — юридичних осіб. Ось приклад ефективної консолідації! І нічого, що на 600 кооперативних банків припадає всього 5% активів — цих коштів вистачає, щоб обслуговувати бізнесменів-початківців. Отже, нині необхідно думати про розвиток банківської інфраструктури, наголосив **Олександр Кіреєв**, аби, з одного боку, розосередити ризики, а з іншого — консолідувати банки.

До дискусії підключився ведучий круглого столу **Олександр Шлапак**: “Я не знаю, добро це чи зло — така кількість кооперативних банків у Польщі. Як проводити за ними нагляд?”

Наступний промовець — **Георгій Лунтовський** — зазначив, що російські банки, які отримали ліцензію і виконують нормативи, мають право на життя. Конкуренція все поставить на свої місця. Приклад тому — Ошадбанк Росії, де ще недавно було зосереджено 80% вкладів населення. Сьогодні — лише 63%.

У Росії нині 1200 банків. І говорячи про консолідацію, ми не повинні забувати, що є регіони, де взагалі відсутні банківські послуги. У гонитві за консолідацією не можна допустити погіршення банківського обслуговування в регіонах. Порівнюючи російські й українські підходи щодо банків, **Георгій Лунтовський** наголосив, що Центробанк Росії з його зваженою політикою звів до мінімуму адміністративні методи впливу на банки, пропонуючи їм конкуренцію на ринку банківських послуг.

Хто дасть відповідь, скільки банків потрібно країні? Здавалося б, чим їх менше, тим менше проблем. Але ж... У маленькій Швейцарії, навів приклад **Володимир Стельмах**, близько 600 кредитних союзів, і це нікого не бентежить. Підхід повинен бути такий, наголосив **Володимир Стельмах**: якщо малий банк хоче займатися малим бізнесом (маючи невеликий капітал та обмежену географію діяльності) — нехай займається. Банки потрібні різні.

Як зберегти і збільшити капітал банків?

Існує два фактори нестабільності банківської системи. Перший — великі витрати банків. Для країн так званого пострадянського простору вони становлять більш як 12% від ВВП. Другий фактор — високі ризики, які оцінюються у 8—10% від кредитного портфеля. Водночас згідно зі світовими стандартами ці показники повинні становити близько 2% і в межах 1.5% відповідно.

У чому суть стандартів Базель-2? Чому їх вважають жорсткими? Сіль цих стандартів у тому, що вони ще жорсткіше, ніж було досі, пов'язують вимоги достатності капіталу з консолідованими банківськими ризиками. Тобто беруться до уваги не лише ризики безпосередньо банку, а також його афілійованих організацій (наприклад, страхових компаній), у капіталі яких він бере участь вище від певного рівня.

Крім того, під індивідуальний ризик кожного позичальника тепер не створюватимуться додаткові резерви, як раніше, а на суму цих ризиків знижуватиметься обсяг капіталу.

Не секрет, що вітчизняна банківська система відчуває істотну нестачу капіталу і за нинішніх умов. До того ж у багатьох банках якість власного капіталу з різних причин дуже засмічена — значна його частина сформована не у грошовій формі, а у фіктивній. Із запровадженням наприкінці 2006 року стандартів Базель-2 ця проблема ще більше загостриться. Відбудеться скорочення обсягів власного капіталу, що призведе до зниження обсягів кредитування реального сектору економіки. А це вкрай небажано.

Які заходи допоможуть зберегти і збільшити капітал?

1. Збільшення капіталу за рахунок

прибутку. Це непросто через великі витрати банків і низьку їх дохідність. Багато реальних власників банків не вважає банківську справу для себе профільною, а лише допоміжною в іншому бізнесі, де й реалізовує свої економічні інтереси.

2. **Залучення капіталів ринку.** Знову ж таки це нелегко, оскільки чужому капіталу треба запропонувати нормальну ринкову дохідність, а дохідність банківського бізнесу нині залишає бажати кращого.

3. Для підвищення дохідності потрібно **знижувати витрати обігу**. В кожному банку вони індивідуальні.

4. Може розглядатися і питання **зміни структури портфеля**. Обов'язково треба скоротити ризикові активи. За певних обставин може навіть скоротитися валюта балансу.

5. **Прийняття законодавчого рішення про податкові канікули**, а ще краще — про звільнення від податків прибутку, який банки спрямовують на збільшення капіталу. Банки вправі очікувати від держави такої підтримки, адже багатьма своїми рішеннями вона не раз дестабілізувала їхню діяльність. Згадаймо хоча б її адміністративні рішення про надання кредитів (які так і не було повернуто), і липові гарантії, і багато іншого.

Для забезпечення повнокровного функціонування банківської системи держава повинна капіталізувати свої банки — Ощадний та Укресімбанк — з урахуванням стандартів Базель-2.

Не вирішено в Україні належним чином і питання вдосконалення банківського права. Гадаю, необхідно підготувати і прийняти Банківський кодекс, який повинен забезпечити стабільність у правовому регулюванні банківських відносин.

Володимир Стельмах,
голова спостережної ради
Брокбізнесбанку.

(З виступу на пленарному засіданні конференції).

від ненадійних банків у Таджикистані. Як розповів **Єшов Джума**, "основним напрямом реформування банківської системи, спрямованим на зміцнення і підтримання стабільності банківської системи, є реструктуризація кредитних організацій з метою захисту ринку банківських послуг від фінансово нестійких і банків зі слабкою капітальною базою". Якщо наприкінці 1997 року в Таджикистані було понад 28 банків, то на 1 квітня 2004 року їх залишилося всього одинадцять. Із 1998 року ряд банків Таджикистану було перетворено в кредитні товариства або їх на правах філіалів було приєднано до фінансово стійких банків. За період із 1999 до кінця 2003 року в чотирьох банків було відкликано ліцензії на проведення банківських операцій. Крім того, за словами Єшова Джуми, в першому кварталі 2004 року було відкликано ліцензії ще у трьох комерційних банків, які збитково працювали, систематично не дотримувалися економічних нормативів та які мали недостатній капітал.

У ході роботи конференції відбулися також засідання ще кількох круглих столів:

♦ **"Впровадження нових продуктів та інструментів і отримання конкурентних переваг"**. Виступили член правління інвестиційного банку "Райффайзенбанк Австрія" (Росія) **Павло Гурін**, заступник президента банку "Нікойл" (Росія) **Михайло Тревіш**, радник ЄБРР **Велко Тосков**, начальник управління цінних паперів Суднобудівного банку (Росія) **Дмитро Гусєв** та інші;

♦ **"Іпотечний ринок: ресурси для розвитку"**. Виступили експерт з іпотеки Світового банку **Дуглас Даймонд**, завідувач кафедри банківської справи Національного аграрного інституту професор **Степан Кручок**, заступник голови правління Інтерконтинентбанку **Олексій Євченко**, начальник кредитного управління цього ж банку **Вікторія Друкер**;

♦ **"Е-банкінг і пластикові розрахункові карти: перспективи та ризики"**. Виступили директор департаменту платіжних систем НБУ **Віктор Кравець**, представник фінансової компанії "Нікойл" (Росія) **Федір Богородський** та інші.

**Людмила
Патрікац,**

**Дмитро
Крохмалюк,**
"Вісник НБУ".

Зовсім інший погляд на цю проблему у вірмен, які, застосувавши адміністративні методи, ліквідували третину свого банківського сектору. Деякі банки було перетворено в кредитні товариства. Нині в країні функціонує 19 банків, ще один працює в режимі тимчасової адміністрації. **Каріне Мінасян** наголосила, що саме жорсткий підхід допоміг їм поз-

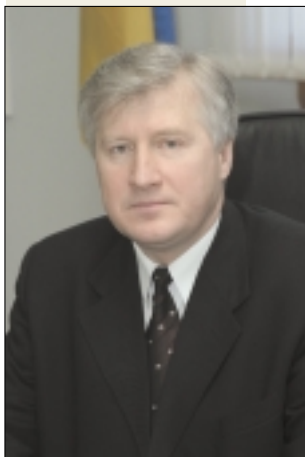
бавитися банків, які залучали депозити за підвищеними ставками, дестабілізуючи ринок. Стосовно малих чи великих банків **Каріне Мінасян** погоджується з іншими виступаючими: байдуже, малий банк чи великий, який у нього капітал. Треба знати, наскільки здорові активи банку.

Ось уже кілька років триває процес очищення ринку банківських послуг

Основні показники діяльності банків України на 1 травня 2004 року

№ п/п	Назва показника	01.01. 2001 р.	01.01. 2002 р.	01.01. 2003 р.	01.01. 2004 р.	01.05. 2004 р.
1	Кількість зареєстрованих банків	195	189	182	179	181
2	Вилучено з Державного реєстру банків (із початку року)	9	9	12	8	2
3	Кількість банків, що перебувають у стадії ліквідації	38	35	24	20	20
4	Кількість діючих банків	153	152	157	158	157
4.1	Із них: з іноземним капіталом	22	21	20	19	18
4.1.1	У тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом	7	6	7	7	6
5	Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків, %	13.3	12.5	13.7	11.3	10.3
Активи, млн. грн.						
1	Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	39 866	50 785	67 774	105 539	114 984
1.1	Чисті активи (скориговані на резерви за активними операціями)	37 129	47 591	63 896	100 234	109 296
2	Високоліквідні активи	8 270	7 744	9 043	16 043	16 728
3	Кредитний портфель	23 637	32 097	46 736	73 442	80 556
3.1	У тому числі: кредити, надані суб'єктам господарювання;	18 216	26 564	38 189	57 957	62 069
3.2	кредити, надані фізичним особам	941	1 373	3 255	8 879	10 251
4	Довгострокові кредити	3 309	5 683	10 690	28 136	33 474
4.1	У тому числі довгострокові кредити, надані суб'єктам господарювання	2 761	5 125	9 698	23 239	26 922
5	Проблемні кредити (прострочені та сумнівні)	2 679	1 863	2 113	2 500	2 630
6	Вкладення в цінні папери	2 175	4 390	4 402	6 534	7 057
7	Резерви за активними операціями банків	2 737	3 194	3 905	5 355	5 753
	Відсоток виконання формування резерву	61.5	85.4	93.3	98.2	98.7
7.1	У тому числі резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	2 336	2 963	3 575	4 631	4 991
Пасиви, млн. грн.						
1	Пасиви, всього	37 129	47 591	63 896	100 234	109 296
2	Балансовий капітал	6 507	7 915	9 983	12 882	13 852
2.1	У тому числі статутний капітал	3 671	4 573	5 998	8 116	8 598
2.2	частка капіталу у пасивах (капіталоємність)	17.5	16.6	15.6	12.9	12.7
3	Зобов'язання банків	30 622	39 676	53 913	87 352	95 443
3.1	У тому числі кошти суб'єктів господарювання	13 071	15 653	19 703	27 987	30 791
3.1.1	із них строкові кошти суб'єктів господарювання	2 867	4 698	6 161	10 391	11 525
3.2	Вклади фізичних осіб;	6 649	11 165	19 092	32 113	37 888
3.2.1	із них строкові вклади фізичних осіб	4 569	8 060	14 128	24 861	29 314
Довідково						
1	Регулятивний капітал, млн. грн.	5 148	8 025	10 099	13 274	14 487
2	Адекватність регулятивного капіталу (H2)	15.53	20.69	18.01	15.11	15.07
3	Доходи, млн. грн.	7 446	8 583	10 470	13 949	5 552
4	Витрати, млн. грн.	7 476	8 051	9 785	13 122	5 216
5	Результат діяльності, млн. грн.	-30	532	685	827	336
6	Рентабельність активів, %	-0.09	1.27	1.27	1.04	0.98
7	Рентабельність капіталу, %	-0.45	7.50	7.97	7.61	7.54
8	Чиста процентна маржа, %	6.31	6.94	6.00	5.78	5.00

Матеріал надано управлінням аналізу звітності та оперативного моніторингу департаменту методології та планування банківського нагляду НБУ.

**Анатолій
Степаненко**

Начальник Головного управління
Національного банку України
по місту Києву і Київській
області

Переважає більшість вітчизняних банків зосереджена у столичному регіоні. Ключові тенденції у їх діяльності характеризують розвиток банківської системи країни в цілому. Підсумовуючи результати роботи банківських установ регіону за минулий рік та перший квартал 2004 року, автор аналізує її вплив на процеси, притаманні сучасній вітчизняній економіці.

Сьогодні, у ювілейному, сотому номері "Вісника НБУ" про це розповідає автор, який відкривав своїм інтерв'ю перший номер нашого видання.

... Це було в березні 1995 року. Час минає, а пріоритети розвитку банківської системи, як бачимо, залишаються незмінними.

Аналітичний огляд

Реалізація грошово-кредитної політики НБУ у Київському регіоні

У продовж 2003 року розвиток економіки столичного регіону характеризувався збільшенням державних, корпоративних та приватних інвестицій, подальшим зростанням споживання, інтенсифікацією промислового виробництва. Слід наголосити, що ці тенденції домінують і нині.

Так, протягом 2003 року в м. Києві та Київській області промислової продукції виготовлено на 15.2% більше, ніж упродовж року 2002-го; обсяг будівельних робіт зріс на 29.7%, приріст обороту роздрібної торгівлі — майже на 22%.

Найвагоміших результатів у промисловому виробництві досягли підприємства сировинної групи (приріст у хімічній промисловості становив 17.6, металургії — 26.7, виробництві будматеріалів — 27.8%), а також — целюлозно-паперової, поліграфічної, харчової промисловості, окремих галузей машинобудування.

Пожавлення економічної активності в регіоні та загалом в Україні супроводжувалося динамічним розвитком банківської системи та зростанням пропозиції банківських послуг. Тільки у березні 2004 року Національний банк України зареєстрував у Києві три нових банки, а всього з початку 2003 року банківську систему м. Києва поповнили сім банків, 16 нових філій та 322 банківських відділення.

За станом на 1 квітня 2004 року у столиці банківські операції здійснювали 83 банки (53% від загальної кількості банків України), 153 філії, а також 1660 відділень.

За минулий рік **сукупний регулятивний капітал** столичних банків збільшився на 28.7%, а його відношення до обсягів промислового виробництва в регіоні — на 3.5 процентного пункту (до загальнодержавного ВВП — на 0.2 п. п.).

Сукупний розмір регулятивного капіталу банків м. Києва становив на 1 квітня 2004 року 8.9 млрд. грн. Порівняно з початком року він збільшився на 767 млн. грн., що насамперед було викликано необхідністю ви-

конання банками підвищених вимог щодо нормативів розміру та адекватності регулятивного капіталу. При цьому, на відміну від попередніх періодів, нарощування регулятивного капіталу банки забезпечили не тільки за рахунок фактично сплаченого статутного капіталу (він зріс лише на 111 млн. грн.), а в основному завдяки таким факторам, як фінансовий результат поточного року та результати переоцінки основних засобів.

Загальні активи банківських установ м. Києва та області за 2003 рік зросли на 58.3%. Цього досягнуто насамперед за рахунок вкладень у кредити і цінні папери, а також завдяки накопиченню у банківській системі високоліквідним активам (маємо на увазі передусім готівку в касах та кошти на коррахунках у інших банках).

Динаміку активів банківської системи значною мірою визначали емісійні операції, застосовувані Національним банком України з метою ефективного регулювання грошово-кредитного ринку та управління ліквідністю банківської системи.

Протягом 2003 року Головним управлінням НБУ по м. Києву і Київській області було укладено 71 угоду з 19 банками регіону щодо короткострокового кредитування на загальну суму 729.5 млн. грн.; 72 угоди з 20 банками — про надання середньострокових кредитів на суму 824.8 млн. грн.

Розширення можливостей щодо доступу банків до ресурсів постійно діючої кредитної лінії "овернайт" (на тлі періодичного загострення потреби в ліквідних коштах) спричинилося до стрімкого зростання обсягів відповідних операцій. Так, протягом 2003 року кредити на умовах "овернайт" надано 48 банкам регіону на загальну суму 14 687.7 млн. грн. (нагадаємо, що цей показник за 2002 рік становив лише 0.7 млн. грн.). Довгострокові кредити (на загальну суму 561.5 млн. грн.), які Національний банк надає з метою підтримки інноваційного розвитку вітчизняної економіки, одержали 12 київських банків. Обсяг кредитів НБУ, одержаних у 2003 році через операції

прямого РЕПО, становив 420 млн. грн.

У зв'язку зі зміною макроекономічної ситуації початок нинішнього року помітно відрізняється від попереднього звітного періоду. Найбільшим попитом користувалися послуги з довгострокового рефінансування банків: у січні — березні 2004 року НБУ надав довгострокові кредити 9 банкам Київського регіону на суму 290.1 млн. грн.

Рівень облікової ставки НБУ залишався найнижчим за весь час існування банківської системи України — 7% річних. Розрахунковий норматив обов'язкового резервування по київських банках наприкінці I кварталу 2004 року дорівнював у середньому 6.5% від сукупного обсягу залучених ними ресурсів, що також є найнижчим показником.

Диференційована політика щодо норм обов'язкових резервів стимулювала позитивні тенденції у **формуванні ресурсної бази** банківських установ регіону.

Насамперед слід відзначити зростання в загальному обсязі зобов'язань питомої ваги заощаджень населення (сума яких на кінець березня 2004 року становила 11 млрд. грн.) та частки строкових зобов'язань, зокрема терміном залучення понад рік.

Темпи приросту гривневих депозитів до запитання та строком залучення до року були швидшими, ніж темпи зростання відповідних валютних зобов'язань. Стосовно ж довгострокових вкладів, то надходження на валютні рахунки громадян, навпаки, перевищували приріст гривневих ресурсів. Це явище є свідченням дієвої позиції банківської системи щодо залучення до обігу заощаджень населення з тіньової сфери.

Частка довгострокових депозитів у структурі зобов'язань за коштами суб'єктів господарювання та населення становила на кінець кварталу 35.2% (за станом на 1 січня 2003 р. — 23.1%), а загальна сума строкових ресурсів перевищила обсяги залишків коштів до запитання.

Кредитні вкладення регіональної банківської системи на 1 квітня 2004 року сягнули 34.8 млрд. грн., у тому числі безпосередньо в економіку України (резидентам — суб'єктам господарювання) було надано 26.3 млрд. грн.¹

Вимоги банківських установ столичного регіону за довгостроковими кредитами суб'єктів небанківського ринку за рік зросли у 2.1 раза, а з по-

чатку I кварталу — ще на 13.3% і становили 48% залишків кредитних вкладень у економіку.

Необхідною передумовою стабільного розвитку банківської діяльності є належна якість кредитного портфеля. Прострочені та сумнівні до повернення кредитні вкладення банків регіону на 1 квітня 2004 року становили 1 136.4 млн. грн., або близько 3.3% від загального обсягу кредитного портфеля, що в цілому позитивно характеризує його якість.

Переважає більшість позик, одержаних суб'єктами господарювання, спрямовувалася на поточні потреби, що сприяло поліпшенню стану розрахунків у економіці. Статистика підтверджує, що протягом 2003 року в столиці певною мірою зменшилися обсяги дебіторської та кредиторської заборгованості.

Водночас поступово зростає частка кредитів, які спрямовуються в інвестиційну діяльність. На 1 квітня 2004 р. вона становила 8.1%, тоді як на 1 січня 2003 р. — 6.8%. Саме ця категорія кредитів значною мірою визначає перспективи подальшого розвитку економічної системи, про що свідчить істотна кореляція обсягів промислового виробництва та приросту кредитних вкладень регіональної банківської системи в інвестиційну діяльність у галузевому розрізі.

Ще один важливий здобуток минулого року — розвиток кредитування фізичних осіб: залишки заборгованості за відповідними позиками збільшилися на 1 890 млн. грн., або у 2.3 раза, причому по установах Київської області — більш як у 4 рази. Вимоги за кредитами, наданими фізичним особам, за I квартал поточного року зросли на 220.5 млн. грн., або на 6.5% (загалом по Україні — на 8.5%). Низькими виявилися у регіоні темпи приросту заборгованості за кредитами населенню, наданими в національній валюті — лише 0.5%. Причина цього полягає у зменшенні купівельної активності населення на початку року порівняно з груднем: так, в останній місяць 2003 року обороти банків з надання споживчих кредитів у гривнях в 1.9 раза перевищили середньомісячний показник за минулий рік. Кредитне стимулювання приватного споживання та інвестицій населення стало вагомим внеском банківської системи у поживлення економічної активності в регіоні.

Високий рівень попиту на позики з боку української економіки, а та-

кож певні ресурсні та нормативні обмеження кредитної активності банків уповільнили процес зниження процентних ставок. Загалом середньозважені ставки за кредитами (крім овердрафту), наданими суб'єктам господарювання, знизилися до 16—17% річних і на сьогодні залишаються одними з найнижчих в Україні.

Серед основних факторів, які стримують зниження кредитних ставок, — динаміка вартості залучених у регіоні коштів. Так, лише протягом 2003 року середньозважені ставки за строковими депозитами суб'єктів господарювання в національній валюті зросли з 3.5 до 8.3%. Водночас дуже повільно знижуються процентні ставки за депозитами фізичних осіб, які сьогодні є важливим інструментом конкурентної боротьби банків за кошти населення. Зважаючи на насиченість ринку банківських послуг у столичному регіоні, рівень депозитних ставок для населення у м. Києві перевищує середній по Україні (причому, як у гривні, так і в іноземній валюті).

Показники прибутковості і рентабельності банківської системи регіону традиційно нижчі, ніж загалом в Україні. Щоправда, це пояснюється особливостями обліку певних статей витрат, які здійснюються на балансі центральних установ багатофілійних банків. До того ж не слід забувати, що філіями київських банків, які працюють в інших регіонах держави, в 2003 році зароблено дві третини загального обсягу прибутку банківської системи України.

Аналіз підсумків роботи регіональної банківської системи свідчить про позитивні зміни в напрямі оптимізації структури доходів і витрат. Зокрема, в 2003 році питома вага витрат на утримання персоналу банків у загальному їх обсязі скоротилася на 2.7 процентного пункту. Стосовно структури доходів слід звернути увагу на зростання частки доходів від операцій із цінними паперами, що свідчить про подальшу диверсифікацію банками активних операцій.

У перспективі позитивна динаміка показників прибутковості роботи банківської системи м. Києва та Київської області значною мірою залежатиме від оптимізації структури банківських активів, поліпшення якості кредитного портфеля, вдосконалення процентної політики банків та від суттєвого підвищення якості банківського менеджменту.

□

¹ Без урахування нарахованих відсотків за кредитами.

Думка практиків/

Нагляд на основі оцінки ризиків: українська перспектива

Автори статті стверджують, що одним із пріоритетних напрямів роботи системи банківського нагляду на сучасному етапі має стати запровадження нагляду на основі оцінки ризиків, притаманних кожному банку зокрема та банківській системі в цілому, а також ужиття коригуючих заходів на підставі проведеної оцінки.

Такий підхід є кроком уперед з точки зору оптимізації роботи щодо виконання важливої функції банківського нагляду — захисту інтересів вкладників і кредиторів банку.

Національний банк України є органом державної влади, одна з основних функцій якого — нагляд за діяльністю банків для забезпечення захисту інтересів їх вкладників та кредиторів. За останні роки головним банком країни досягнуто суттєвого прогресу в розвитку системи банківського нагляду, в тому числі його процедурних інструментів. Але час не стоїть на місці: розвивається банківська система, збільшуються її основні параметри (кількість банків, їх розмір, обсяги вкладів та кредитування), з'являються нові продукти і послуги, діяльність банків стає складнішою. Відтак банківський нагляд також не може задовольнятися досягнутим і має повсякчас орієнтуватися на майбутнє. Одним із пріоритетних напрямів подальшої роботи є нагляд на основі оцінки ризиків як нової ідеології банківського нагляду, що найбільше відповідає сучасним реаліям та потребам.

Ризик — неминучий супутник банківської діяльності. Кожний банк як комерційна установа, прагнучи отримати прибуток, наражається на ризики.

Поняття ризику в банківській сфері трактують по-різному. В працях вітчизняних і зарубіжних учених та практиків банківської діяльності знаходимо численні варіанти визначення терміна “ризик”. Загалом ризиком вважають те, що несе в собі або загрозу, або невпевненість у майбутньому.

Будь-який банкір зацікавлений у збереженні активів та капіталу свого банку, а також в отриманні максимально можливого за визначених обставин прибутку і завжди прагнути, щоб віддача від усіх операцій була максимальною, та обиратиме шляхи (стратегію і тактику) реалізації цього свого завдання. Відтак із точки зору банкіра (а отже, і з точки зору ризик-менеджменту) результатом прийняття того ризику може бути:

1) повна або часткова втрата того, що вже є (капіталу, надходжень, клієнтів тощо);

2) недоотримання того, що банк міг би мати за іншого управлінського рішення.

У першому випадку банк наражається на ризик втрати, в другому — на ризик утрачених можливостей (або ризик недостатньої оптимізації бізнес-рішень).

Служба банківського нагляду у свою чергу зацікавлена, щоб діяльність банків була максимально надійною і безпечною, а також забезпечувала захист інтересів вкладників та кредиторів. Саме це є основним завданням банківського нагляду. Тому його (а отже, й Національний банк України) цікавить передусім одна, основна сторона ризику — ризик втрати надходжень та капіталу.

Отож Національним банком було сформульовано таке визначення ризику: “Ризик — це можливість того, що певні події, очікувані чи неочікувані, можуть спричинити негативний вплив на рівень капіталу або надходжень банку”. Дане визначення ризику охоплює всі можливі варіанти та ситуації як внутрішнього характеру (рішення керівництва банку, діяльність його підрозділів або окремих працівників), так і зовнішнього (зміна умов оточення банку — процентних ставок, валютних курсів, ліквідності ринків, кредитоспроможності контрагентів, а також форс-мажорні обставини).

Здійснюючи контроль за діяльністю банків, служба банківського нагляду пріоритетним завданням визначає орієнтацію на оцінку ризиків, притаманних кожному банку зокрема та банківській системі в цілому, а також ужиттю коригуючих заходів на основі проведеної оцінки. У цьому сенсі логічними є два питання: чи зміняться від такої переорієнтації на ризик функції банківського нагляду та форми його здійснення, і наскільки справді новим є підхід до оцінки ризиків? Спробуємо відповісти на них.

Насамперед слід наголосити, що переорієнтація нагляду на оцінку ри-

зиків не змінює основних функцій банківського нагляду, таких як реєстрація банків та їх ліцензування, здійснення інспекційних перевірок, моніторинг, фінансове оздоровлення і ліквідація. Новий підхід є кроком уперед із точки зору оптимізації роботи щодо виконання незмінної функції банківського нагляду — захисту інтересів вкладників і кредиторів банку. Оптимізація роботи полягатиме у приділенні більшої уваги тим банкам та сферам банківської діяльності, які найбільш уражені ризиками, з метою недопущення погіршення ситуації в майбутньому та застосування виправних заходів щодо фактичного виникнення проблем. Окрім іншого, це означає досягнення в перспективі економії часу та оптимізації витрат, які несе держава, здійснюючи функцію регулювання банківської діяльності. На наш погляд, даний підхід є найдо речнішим на сучасному етапі.

Стосовно другого питання варто зазначити таке. Справді, оцінка ризиків банківським надглядом проводилася і раніше. Зокрема, як відомо, система економічних нормативів діяльності банків як основний інструмент безвиїзного моніторингу та система CAMELS як основний документ інспекційних перевірок передбачають здійснення у тій чи іншій формі оцінки ризику. Сьогодні інспектори банківського нагляду оцінюють такі ризики, як кредитний, валютний, ліквідності. Але здійснюючи дану оцінку, вони визначають розмір ризику, що вже настав, — ризику наявного, фактичного. Найсуттєвішою новизною підходу “нагляд на основі оцінки ризиків” є не оцінка ризиків як таких, що настали, а зміна напрямку здійснення оцінки ризиків, тобто оцінка системи управління ризиками в банках. Новий підхід даватиме змогу оцінити ефективність управління ризиками.

Сучасна практика банківського нагляду передбачає, по-перше, оцінку

ризиків, що вже мали місце досі, і, по-друге, оцінку здебільшого лише розміру, величини ризику. Це — ретроспективний підхід. Зокрема, контроль економічних нормативів полягає у з'ясуванні, чи не порушував банк установлених норм діяльності за звітний, тобто за вже минулий, період. Однак цього недостатньо, оскільки сам факт відсутності порушень не розкриває, що ж було зроблено для цього, тобто маємо просту констатацію факту дотримання банком пруденційних вимог у минулому.

Відтак ретроспективний підхід до оцінки ризиків не дає відповіді на найголовніше запитання: чого можна очікувати від банку в майбутньому?

Використання такого підходу і в подальшому може призвести до патової ситуації, коли банківський нагляд і далі констатуватиме проблеми в банках після їх появи, тобто фактично займатиметься лікуванням, а не профілактикою, яка завжди є ефективнішим заходом.

Тому цілком логічним кроком буде зміна підходу до оцінки: замість ретроспективної вона має стати перспективною, далекосяжною. Банківський нагляд повинен оцінювати ризики не стільки з точки зору того, що вже є історією, скільки з точки зору того, що може статися в майбутньому.

Така оцінка ризику не обмежуватиметься лише вимірюванням його величини. Крім кількісних параметрів ризику, банківський нагляд оцінюватиме також якість, ефективність систем управління ризиком (ризик-менеджменту) і напрями зміни ризику. Поеднуючи обидві складові оцінки ризику, нагляд матиме змогу не тільки передбачити майбутній стан справ у тому чи іншому банку та банківській системі в цілому, а й адекватно відреагувати на нього.

Саме далекосяжний аналіз поточної ситуації щодо ризиків та оцінка майбутніх варіантів її розвитку і є тим новим підходом до банківського нагляду, який отримав назву “нагляд на основі оцінки ризиків”. У сучасних умовах динамічного розвитку банківської діяльності, появи нових інструментів, зростання основних показників роботи банків цей підхід дасть змогу підвищити ефективність нагляду та добитися кращого виконання Національним банком покладених на нього функцій.

Для забезпечення комплексного підходу до запровадження нагляду на основі оцінки ризиків Національним банком започатковано ряд заходів.

Безперечно, найважливішим із них є

законодавча підтримка перетворень, яка має знайти відображення у змінах до Закону України “Про банки і банківську діяльність” стосовно посилення корпоративного управління в банках шляхом підвищення відповідальності власників за діяльність банку. Втім, ще до здійснення законодавчих перетворень НБУ почав розробляти відповідні документи щодо методології оцінки ризиків працівниками банківського нагляду та рекомендації для банків щодо розбудови систем управління ризиками. Із цією метою з числа фахівців генерального департаменту банківського нагляду, групи економічних радників Голови НБУ, провідних фахівців комерційних банків та іноземних консультантів створено відповідну робочу групу. Протягом 2003—2004 років вона підготувала два документи, які стосуються оцінки ризиків та ризик-менеджменту в банках.

Перший — **Методичні вказівки з інспектування банків “Система оцінки ризиків”**, затверджені постановою Правління НБУ від 15 березня 2004 року № 104. Цей документ розроблено Національним банком для власних потреб. На ньому базуватиметься новий підхід до нагляду — нагляд на основі оцінки ризиків, впровадження якого вже розпочалося.

Роль даних методичних вказівок полягає у наданні працівникам банківського нагляду уніфікованої методологічної підтримки при оцінці системи управління ризиками того чи іншого банку з метою вироблення відповідної стратегії роботи з ним. Тобто дана методологія допоможе забезпечити однакові підходи до оцінки банків різних регіонів і водночас індивідуально підходити до кожного банку, зважаючи на його розмір та складність операцій. На сьогодні “Система оцінки ризиків” розрахована переважно на використання у ході інспекційних перевірок банків, однак цей документ частково можна використовувати при проведенні безвізного моніторингу діяльності банків для своєчасного реагування на зміну профілю ризику банку.

За допомогою даного документа працівники банківського нагляду матимуть змогу оцінити основні параметри дев'яти визначених для цілей банківського нагляду ризиків:

— кількість та якість (їх можна оцінити щодо ризиків, які піддаються кількісній оцінці);

— сукупний ризик та напрям ризику (для всіх ризиків).

Методичними вказівками визначе-

но дев'ять категорій ризиків, які призначені для діяльності банків і які має оцінювати банківський нагляд, а саме:

- ◆ кредитний;
- ◆ ліквідності;
- ◆ зміни процентної ставки;
- ◆ валютний;
- ◆ ринковий;
- ◆ операційно-технологічний;
- ◆ юридичний;
- ◆ стратегічний;
- ◆ репутації.

Графічно класифікацію ризиків, розроблену Національним банком, відображено на схемі.

Такий розподіл ризиків здійснено для цілей банківського нагляду з урахуванням класифікацій ризиків, які використовуються у різних країнах, а також тих, що ідентифікуються Базельським комітетом з банківського нагляду. Водночас банки матимуть змогу скласти власну класифікацію ризиків (хоча й у рамках класифікації, визначеної Національним банком), а в разі необхідності — розширити перелік ризиків з метою вдосконалення практики управління ними.

Визначені дев'ять ризиків відповідно до підходів Національного банку умовно поділено на дві категорії: ризики, що піддаються кількісній оцінці (кредитний, ліквідності, зміни процентної ставки, валютний, ринковий, операційно-технологічний), і ризики, що не піддаються кількісній оцінці (юридичний, стратегічний та репутації).

Кожна категорія ризиків за “Системою оцінки ризиків” оцінюється за допомогою загальних та специфічних факторів оцінки, котрі вказують, у якому напрямі чи з якого боку працівник служби нагляду має оцінювати ситуацію щодо певного ризику в тому чи іншому банку. На основі отриманих результатів працівники банківського нагляду повинні зробити висновки за чотири складовими ризику:

◆ кількість ризику (незначна; помірна; значна);

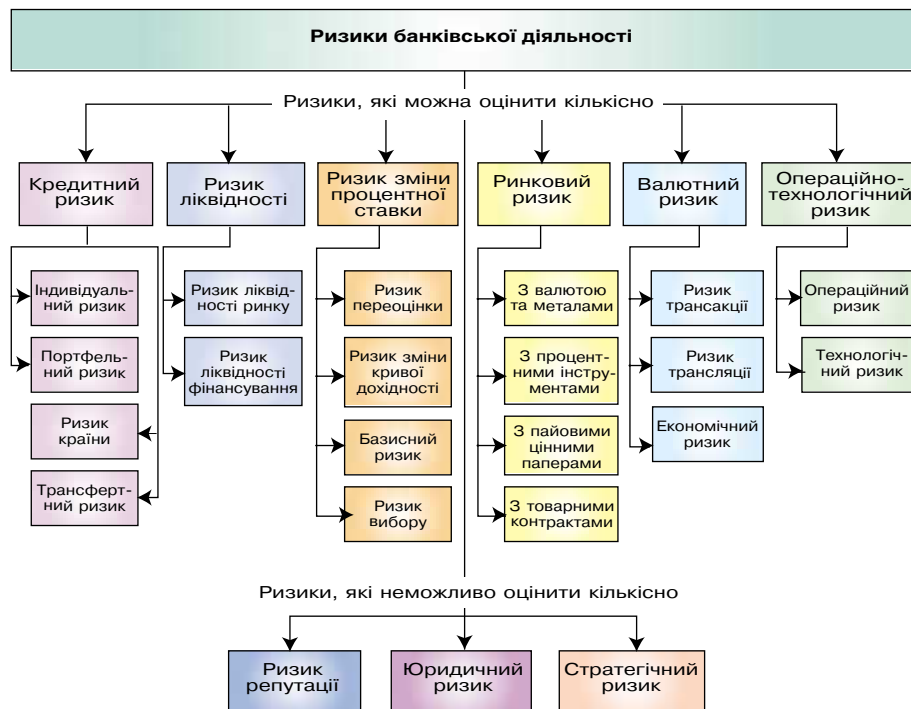
◆ якість систем управління ризиком (висока; потребує вдосконалення; низька);

◆ сукупний ризик (низький; помірний; високий);

◆ напрям зміни ризику протягом наступного року (такий, що зменшується; стабільний; збільшується).

Це даватиме уявлення про те, в якій сфері діяльності банку є проблеми у даний час або де вони можуть з'явитися в майбутньому. Дана інформація буде основою для визначення профілю ризику банку, а відтак і для вироблення стратегії нагляду за таким

Класифікація ризиків банківської діяльності

банком із зосередженням зусиль банківського нагляду на найризиковіших аспектах діяльності банку, дасть змогу запровадити адекватні виправні заходи до появи проблем у банку, тобто зробити нагляд за діяльністю банків превентивним.

Паралельно з розробкою документа для банківського нагляду Національний банк спільно із провідними вітчизняними банками, Асоціацією українських банків та Київським банківським союзом завершує роботу над **Методичними рекомендаціями щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України** — документом для банків, котрий має дати їм уявлення, яким чином організувати і налагодити функціонування системи управління ризиками, забезпечити їх комплексність і надійність.

Зазначений документ на першому етапі матиме рекомендаційний характер. Його завдання полягатиме в тому, щоб допомогти банкам створити достатні й ефективні системи управління ризиками та вдосконалити вже існуючі. У подальшому частина рекомендацій перейде у розряд обов'язкових вимог, і банківський нагляд оцінюватиме наявність, адекватність та ефективність побудованих систем управління ризиками у кожному конкретному банку.

Методичні рекомендації розроблено на підставі законів України “Про

банки і банківську діяльність” та “Про Національний банк України”, а також з урахуванням найважливіших міжнародних документів, які регламентують принципи корпоративного управління та ризик-менеджменту в банках. Враховано також кращу світову й вітчизняну практику, досвід побудови та функціонування систем управління ризиками у провідних вітчизняних і зарубіжних банках. Усе це допоможе уникнути непродуманих рішень і помилок, ефективніше використовувати ресурси банку. Відповідальність за врахування рекомендацій покладається на спостережну раду та правління.

Чітке дотримання методичних рекомендацій Національного банку забезпечить здійснення банком операцій у межах допустимих параметрів ризику, що сприятиме належному захисту інтересів вкладників і кредиторів. У цьому сенсі рекомендації можуть бути використані будь-якими банками із будь-яким профілем (величиною) ризику в його повсякденній роботі.

Національний банк наполегливо переконує банки зважати на ці методичні рекомендації у разі прийняття банком свідомого рішення щодо збільшення параметрів ризику — розширення діяльності, орієнтації на роботу з особливими продуктами та послугами, групами контрагентів тощо, — а також у тому випадку, коли банк у результаті якихось подій опиняється

в ситуації, що характеризується високим профілем ризику.

Національний банк України усвідомлює, що класифікація ризиків, покладена в основу документа (вона фактично збігається із класифікацією ризиків, на котрій побудована “Система оцінки ризиків”), не є вичерпною і кожний банк може доповнити її відповідно до свого бачення ризиків, з якими він працює або планує працювати. У цьому випадку банк має розробити власну нормативну базу щодо управління визначеними категоріями ризиків, врахувавши здобутки світової та вітчизняної практики, вимоги Базельського комітету з банківського нагляду, а також Принципи корпоративного управління, розроблені Державною комісією із цінних паперів та фондового ринку.

Методичні рекомендації складаються з таких розділів:

- ♦ загальна концепція ризик-менеджменту в банках;
- ♦ глосарій;
- ♦ організаційне та функціональне забезпечення ризик-менеджменту в банках;

- ♦ рекомендації до системи управління окремими видами ризиків.

Таким чином, Національним банком розпочато роботу щодо створення відповідних засад, які орієнтують діяльність банків в Україні на досягнення більшої ефективності ризик-менеджменту, а службу банківського нагляду — на нагляд на основі оцінки ризиків. Уже маємо певний прогрес на цьому шляху, зокрема підготовлено основні документи, які розглянуто в статті. Однак Національний банк не збирається зупинятися на досягнутому — передбачається й надалі стимулювати кращу практику банківської діяльності, яка сприятиме зниженню ризиків у роботі банків і водночас забезпечить захист інтересів вкладників та кредиторів.

Світлана Фабер,

директор департаменту методології та планування банківського нагляду генерального департаменту банківського нагляду Національного банку України.

Ірина Пожарська,

начальник відділу методології оцінки ризиків департаменту методології та планування банківського нагляду генерального департаменту банківського нагляду Національного банку України.

Олексій Куценко,

спеціаліст Міжнародної консалтингової компанії Bering Point.

Точка зору/

Система своєчасного застереження проблем у діяльності банків

Сьогодні в Україні згідно з наданою Національним банком України ліцензією здійснюють банківські операції 158 банків. Природно, їх склад за фінансовим станом (котрий, зрозуміло, залежить від багатьох чинників) дуже неоднорідний. Серед них вирізняємо фінансово стабільні банки, такі, що мають тимчасові ускладнення, банки з ознаками проблемності та фінансово нестабільні. Причому їх кількість у кожній із зазначених груп не є сталою. Час від часу Національному банку України щодо деяких фінансово нестабільних банків доводиться вживати заходів у формі відкликання банківської ліцензії та ліквідації. Протягом 2003 року таке рішення було прийнято стосовно трьох банків.

У “Основних принципах ефективного банківського нагляду”, розроблених Базельським комітетом з питань нагляду і регулювання діяльності банків, міститься коментар стосовно процедур ліквідації банків, де зазначено: “Органи банківського нагляду повинні мати адекватні можливості впливу для вжиття своєчасних коригуючих заходів до банків, які не дотримуються встановлених пруденційних вимог, а також у випадку порушення ними регламентуючих положень чи виникнення будь-якої загрози депонентам. У екстраординарних випадках це може включати право на відкликання банківської ліцензії”.

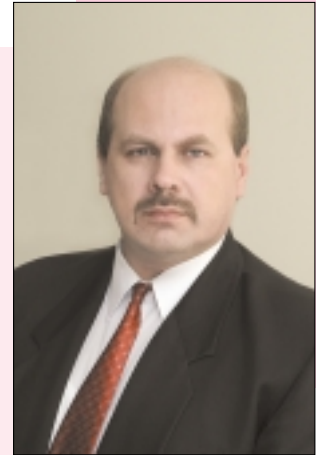
Служба банківського нагляду Національного банку України відповідно до вимог чинного законодавства та власних нормативних актів, які досить консервативно й детально регламентують процедури нагляду за банками, здійснює щоденний моніторинг за їх платоспроможністю, ліквідністю та якістю управління банківськими ризиками. Особливу увагу нагляд приділяє своєчасному виявленню фінансових ускладнень у діяльності банків, виявленню їх причин та характеру поширення. Відтак визначається палітра політики регулювання — від застосування конкретних заходів впливу до банків до відкликання

банківської ліцензії.

Предметом нашої статті є механізм забезпечення своєчасного рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку. Як свідчить практика, несвоєчасне реагування призводить до зменшення ліквідних активів банку і, як наслідок, до ускладнень у роботі ліквідатора щодо формування ліквідаційної маси для розрахунків із кредиторами та вкладниками.

Слід неухильно дотримуватися найважливішого чинника технології нагляду, а саме: критерії оцінки діяльності банків з ознаками проблемності та фінансово нестабільних банків повинні давати змогу виявляти фінансові ускладнення ще до їх перетворення в непереможні негативні наслідки. До переконливих ознак проблемності у діяльності банку необхідно, безперечно, віднести втрату платоспроможності та ліквідності, про що свідчать, зокрема, значні обсяги неповернених інсайдерів позик на велику суму, порушення банком показників економічних нормативів, недотримання ним обов'язкових резервних вимог, екстремальні коливання залишків грошових коштів на його кореспондентських рахунках, наявність неоплачених платіжних документів клієнтів, а також наявність збитків.

Проте, на наш погляд, існують ще й попередні ознаки проблемності, які мають слугувати першими тривожними сигналами для служб банківського нагляду НБУ. До цих ознак слід віднести незбалансованість строків залучення та розміщення банком коштів, його діяльність на високоризикових і ненадійних ринках з обмеженими перспективами розвитку, високу питому вагу міжбанківських кредитів у складі залучених ресурсів, накопичення значних сум коштів на рахунках типу ностро, сплату дивідендів акціонерам (учасникам) у період незадовільного фінансового стану банку, широке використання реклами з метою залучення коштів за вищими від ринкових відсотками, надання Національному банку України свідомо перекрученої звітності, а також

**Igor
Горячек**

Директор департаменту
реорганізації та ліквідації банків
генерального департаменту
банківського нагляду
Національного банку України

В основі публікації — дослідження проблеми своєчасного прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку на підставі низки показників.

Автор стверджує, що порушення системи своєчасного застереження проблем (що доводить і практичний досвід) призводить до суттєвого зменшення ліквідних активів банку і, як наслідок, до ускладнень у роботі ліквідатора щодо формування ліквідаційної маси, необхідної для проведення розрахунків із кредиторами та вкладниками.

негативна інформація про діяльність банку з боку міністерств, відомств, засобів масової інформації, фізичних та юридичних осіб.

З огляду на викладені обґрунтування та з метою забезпечення своєчасного ухвалення рішення про відкликання банківської ліцензії і ліквідацію банку, вважаємо, було б доцільним запропонувати на розгляд, а можливо, й запровадити систему своєчасного застереження проблем у діяльності банків, розроблену за участю економістів Варшавського центру соціально-економічних досліджень К.Клоца та М.Лунчинськи.

Ця система полягає у своєрідній класифікації банків за їх фінансовим станом та у безпосередньому виокремленні таких, яким реально загрожує неплатоспроможність.

Система своєчасного застереження проблем у діяльності банків налічує одинадцять так званих детальних показників, поділених на чотири групи, на підставі яких провадиться класифікація банків за фінансовим станом. При виборі показників вирішальне значення мала їх інформаційна змістовність, а при виборі груп — вичерпність опису фінансового стану банку.

Отож **до групи детальних показників ефективності роботи банку належать:**

1. Показник повернення на активах (ROA), тобто відношення прибутку до банківських активів, який визначає їх рентабельність. Значення цього показника має бути якнайвище, адже головною метою банку є отримання прибутку. Для банківського нагляду він дає більше корисної інформації, ніж показник повернення на капіталі, який видається важливішим для власників банку:

$$ROA = \text{прибуток} / \text{активи};$$

2. Показник рентабельності обороту (ROS), тобто відношення прибутку до надходжень, який визначає питому вагу прибутку в обсязі надходжень. При цьому наскільки ROA співвідносить прибуток до величини активів за конкретний відрізок часу (тому він має статичний характер), настільки відповідно ROS співвідносить цей прибуток до величини надходжень за весь звітний період (тому він має динамічний характер):

$$ROS = \text{прибуток} / \text{надходження};$$

3. Показник можливості покриття втрат (MPS), котрий дає змогу оцінити, чи спроможний (і якою мірою) банк, що мав збитки у попередніх звітних періодах, покрити їх із поточних прибутків. Якщо банк має поточну втрату, MPS інформує, до якого

рівня банк погіршує свій стан:

у разі прибутку —

$$MPS = [(1 - \text{ставка прибуткового податку}) \times \text{поточний прибуток}] / \text{поне-сена втрата};$$

у разі збитку —

$$MPS = \text{поточна втрата} / \text{поне-сена втрата}.$$

До групи детальних показників ліквідності/платоспроможності банку належать:

4. Показник платоспроможності (R), який є загальноприйнятою оцінкою рівня платоспроможності банку:

$$R = \text{власні фонди} / \text{зв'язані на ризи-ки активи та позабалансові пункти};$$

5. Показник ліквідності (L), тобто відношення суми готівки і цінних паперів, котрі можна збувати, до поточних депозитів, який дає змогу оцінити, чи спроможний банк покрити свої потреби у грошових коштах в разі можливого вилучення цих депозитів:

$$L = (\text{готівка} + \text{ліквідні цінні папери}) / \text{поточні депозити};$$

6. Показник забезпечення капіталу (ZK), за яким можна оцінити витримку банку в разі виникнення збитків унаслідок погіршення якості його кредитного портфеля:

$$ZK = [\text{власні фонди} - (0.5 \times \text{сумнівні заборгованості}) - (0.8 \times \text{заборгованості, нижчі від стандартних}) - \text{прострочені несплачені відсотки}] / \text{власні фонди}.$$

До групи детальних показників якості кредитного портфеля банку належать:

7. Показник якості кредитного портфеля незважений (AQ), який визначає питому вагу нерегулярних заборгованостей у кредитному портфелі банку без урахування їх категорії (нижче стандарту, сумнівні чи безнадійні), проте не дає змоги оцінити загрозу для банку, що виникає внаслідок погіршення якості кредитного портфеля:

$$AQ = \text{нерегулярні заборгованості} / \text{заборгованості}.$$

8. Показник якості кредитного портфеля зважений (WCR), котрим оцінюють конкретні категорії нерегулярних заборгованостей залежно від загрози, яку вони становлять для банку. Якщо величина WCR наближена до величини AQ, це означає, що питома вага безнадійних заборгованостей та прострочених несплачених відсотків у нерегулярних заборгованостях дуже вагома, тобто слід очікувати погіршення рентабельності банку:

$$WCR = [(0.2 \times \text{заборгованості нижче стандарту}) + (0.5 \times \text{сумнівні заборгованості}) + \text{безнадійні заборгованості} + \text{прострочені несплачені відсотки}] / \text{заборгованості}.$$

До групи детальних показників динаміки та структури належать:

9. Показник динаміки депозитів (D1), який дає змогу оцінити рівень довіри депонентів до банку:

$$D1 = \text{приріст депозитів} / \text{депозити};$$

10. Показник динаміки нерегулярних заборгованостей (D2), який інформує про стан погіршення кредитного портфеля банку (при цьому конкретні категорії нерегулярних заборгованостей не розрізняються):

$$D2 = \text{приріст нерегулярних заборгованостей} / \text{нерегулярні заборгованості};$$

11. Участь інших пунктів у активах (S) визначає оптимальність структури балансу банку. Під іншими пунктами розуміють операції банку, велика питома вага яких означає меншу участь працюючих активів, що призводить до зниження рентабельності банку:

$$S = \text{інші пункти} / \text{активи}.$$

У кожного зазначеного вище детального показника необхідно досліджувати дві величини:

- ♦ абсолютне його значення;
- ♦ змінність абсолютного значення.

Дослідження абсолютного значення детального показника слід проводити шляхом:

- визначення відповідного критерію, який залежно від виду конкретного детального показника є значенням оптимальним (бажаним), граничним (критичним) або середнім для банківського сектору і який слугує еталонною величиною для оцінки значення конкретного показника;

- порівняння критерію абсолютної величини детального показника з його фактичним рівнем у банку. При цьому оцінці підлягає величина розбіжності між ними, яка може бути негативною, умовно негативною, нейтральною, умовно позитивною, позитивною. Оцінка здійснюється у балах 0, 1, 2, 3 або 4 залежно від виду показника.

Ідентичний метод застосовується для оцінки змінності абсолютних величин детального показника. Оцінюється погіршення, утримання на одному рівні або поліпшення абсолютної величини детального показника у динаміці шляхом додавання відповідно чисел 0.1 або 2.

У таблиці міститься інформація щодо критеріїв абсолютної величини, оцінки абсолютної величини та оцінки змінності абсолютної величини.

На підставі цих даних розраховують інтегральний показник фінансового стану банку. Відповідно до його величини у межах системи своєчасного застереження проблем у діяльності банківських установ здійснюється їх класифікація. Так, кожний із чотирьох

Абсолютні величини детальних показників			
Детальний показник	Критерій абсолютної величини	Оцінка абсолютної величини, бали	Оцінка змінності абсолютної величини, бали
1. ROA	0%	Від 0 до 4	Від 0 до 2
2. ROS	0%	0—4	0—2
3. MPS	Відсутній унаслідок способу розрахунку показника	0—2	0—2
4. R	8%	0—4	0—2
5. L	100%	0—2	0—2
6. ZK	0%	0—4	0—2
7. AQ	Середня величина	0—4	0—2
8. WCR	Середня величина	0—4	0—2
9. D1	Середня величина	0—4	0—2
10. D2	0% — як відсутність погіршення якості кредитного портфеля	0—4	0—2
11. S	Середня величина	0—2	0—2

груп детальних показників надається числовий множник, величина якого залежить від значення групи в оцінці фінансового стану банку. Для груп детальних показників ефективності роботи банку, ліквідності/платоспроможності, якості кредитного портфеля встановлюється числовий множник 1.0, а для групи показників динаміки і структури — 0.5.

Якщо позначити символами:

♦ i — номер детального показника ($i = 1, \dots, 11$);

♦ j — номер групи детальних показників ($j = 1, \dots, 4$);

♦ $G(j)$ — загальну оцінку в балах групи детальних показників;

♦ $M(j)$ — множник для групи детальних показників;

♦ $S_B(i)$ — оцінку в балах абсолют-

ної величини детального показника;

♦ $S_Z(i)$ — оцінку в балах змінності абсолютної величини детального показника, то формула інтегрального показника W фінансового стану банку матиме вигляд:

$$W = G(1) + G(2) + G(3) + G(4),$$

де $G(1) = M(1) \times \{[S_B(1) + S_Z(1)] + [S_B(2) + S_Z(2)] + [S_B(3) + S_Z(3)]\};$

$G(2) = M(2) \times \{[S_B(4) + S_Z(4)] + [S_B(5) + S_Z(5)] + [S_B(6) + S_Z(6)]\};$

$G(3) = M(3) \times \{[S_B(7) + S_Z(7)] + [S_B(8) + S_Z(8)]\};$

$G(4) = M(4) \times \{[S_B(9) + S_Z(9)] + [S_B(10) + S_Z(10)] + [S_B(11) + S_Z(11)]\}.$

Інтегральний показник може мати область значень в інтервалі від 0 до 50, і чим більша його величина, тим кращий фінансовий стан банку. Це — по-

казник абстрактного характеру, оскільки не існує як величина, обчислена на підставі даних банківських звітів.

Саме тому доцільно використовувати одночасно дві інтерпретації величини інтегрального показника:

♦ ординатну (порядкову), яка полягає у визначенні місця даного банку за фінансовим станом у класифікаційному списку банків. Зменшення величини інтегрального показника означатиме погіршення фінансового стану банку та, як наслідок, його нижчу позицію у зазначеному списку;

♦ кардинальну, яка зводиться не стільки до оцінки місця банку в списку, скільки до однозначного трактування його фінансового стану за допомогою власне інтегрального показника. Якщо, наприклад, величина знаходиться в інтервалі 0—20, фінансовий стан банку можна характеризувати як нестабільний; в інтервалі 20—30 — з ознаками проблемності; в інтервалі 30—40 — із наявністю тимчасових ускладнень; в інтервалі 40—50 — як стабільний.

Максимальна увага служб банківського нагляду повинна бути зосереджена на групі банків, інтегральний показник фінансового стану яких перебуває в інтервалі 0 — 20, а особливо на тих банках цієї групи, чий інтегральний показник фінансового стану є найнижчим. Таким чином, вищезазначена система своєчасного застереження проблем у діяльності банків може слугувати прийняттям своєчасного рішення про відкликання банківської ліцензії чи ліквідацію банку.

□

Пам'ять/

Вшановуючи солдата-переможця

Ставлення до ветеранів Великої Вітчизняної війни у нашій країні завжди було особливим. Цьогорічне святкування 9 Травня у Національному банку позначене тим же теплом, щирим піклуванням і синівською повагою до захисників Вітчизни. На святі виникало хвилююче відчуття, що всі ми — і ветерани війни та праці, й нинішні співробітники НБУ — один міцно здружений колектив. Затишно було сивочолим солдатам-переможцям на святкуванні Дня Перемоги. І подумалося: як це прекрасно, що наш колектив не дає почуватися їм самотніми, піклується про них, підтримує — і не лише в день великого свята.

Проте 9 Травня наших учасників Великої Вітчизняної війни ми оточуємо особливою увагою. Сердечно зичимо їм здоров'я, на-

снаги, життєвої енергії, стійкості духу. Про це говорив, вітаючи ветеранів, заступник Голови Національного банку України Павло Сенищ.

У програмі святкування — традиційні букети весняних квітів та подарунки, і фото

Хвилююча зустріч в інтер'єрі свята.

Фото на згадку. Травень 2004 р.

на згадку, і святковий обід, і чудовий концерт.

А коли відбувало свято і в стінах банку замовк бентежний передзвін солдатських нагород, мимоволі подумалося: дай, Боже, усім вам, дорогі ветерани, у цьому складі наступної весни відзначити чергову річницю перемоги, і згадалися слова поета:

Щастя вам і блакитного неба,
Ні жалів, ні печалей, ні бід.

Дяка вам, що в житті після себе
Залишаєте сонячний світ.

**Єва
Тарнай**

Аспірантка кафедри фінансів та банківської справи Ужгородського національного університету

На прикладі роботи Ужгородської філії ВАТ АБ "Укргазбанк" аналізується взаємозв'язок між ефективністю управління банківською установою і результатами її кредитної діяльності. Акцентується увага на управлінні кредитними ризиками, диверсифікації позичок, якості кредитного портфеля, дотриманні філією встановлених економічних нормативів.

Досвід філій

Професійне управління кредитною діяльністю — гарантія успішного функціонування банку

Управління кредитною діяльністю — одна з найважливіших складових банківського менеджменту. Вона безпосередньо впливає на ефективність діяльності комерційного банку, його реальні можливості "виживати" в сучасному конкурентному середовищі.

Конкретних прикладів поліпшення діяльності фінансової установи в результаті кваліфікованого керівництва банком у цілому та управління процесом кредитування зокрема можна навести чимало. Для нашого аналізу оберемо регіональну банківську установу — Ужгородську філію Укргазбанку.

Застосуємо системний підхід до оцінки її кредитної діяльності. А тому дослідження проведемо в кілька етапів: проаналізуємо ефективність кредитної діяльності установи, стан позичкових ресурсів, кредитні ризики та якість кредитного портфеля, дотримання філією встановлених економічних нормативів.

Відомо, що кредитна політика будь-якої фінансової установи базується на реальній сумі коштів, які спрямовуються в цю сферу діяльності, хоча загальні ресурси банку зазвичай значно більші. Динаміку гранично можливого обсягу грошей, які можуть бути спрямовані Ужгородською філією Укргазбанку у сферу кредитування, відображено в таблиці 1.

Як впливає з даних таблиці, всі вмі-

щені в ній показники мають тенденцію до зростання. Так, за станом на 01.01.2001 р. філією було використано 38.9% можливих кредитних ресурсів, на 01.01.2002 р. — 39.5, на 01.01.2003 р. — 63.6 і на початок 2004 року — 80.8%. Позитивна динаміка розвитку кредитного потенціалу, зрозуміло, сприяє підвищенню прибутковості діяльності банківської установи.

Основною складовою граничного обсягу ресурсів, які можуть бути вкладені в кредити, є депозитна база, котра в Ужгородській філії Укргазбанку постійно збільшується. Протягом 2002 року вона зросла на 131.1% (із 284 тис. до 656.3 тис. у. о.), упродовж 2003 року — на 777.6% (з 656.3 тис. до 5 759.4 тис. у. о.). Це стало головною передумовою зміцнення кредитного потенціалу установи: протягом 2002 р. він підвищився на 196.1%, впродовж 2003 року — на 206.4%. Особливо сприятлива ситуація склалася нині: фактичний кредитний портфель філії на початку 2004 р. становив майже 81% від його можливого обсягу.

На другому етапі аналізу розглянемо динаміку загального обсягу та структуру наданих філією кредитів у розрізі їх видів (див. таблиці 2 і 3).

Упродовж 2002 року (порівняно з 2001-м) загальний обсяг наданих філією кредитів збільшився на 1 137.2 тис. у. о. (або на 794.8%), протягом 2003 року (порівня-

Таблиця 1. Кредитний потенціал Ужгородської філії Укргазбанку

Період	Граничний обсяг ресурсів, які можуть бути вкладені в кредити	Зміна кредитного потенціалу порівняно з попереднім періодом		Фактичний обсяг ресурсів, вкладених у кредити	Зміна фактичного обсягу наданих кредитів порівняно з попереднім періодом		Ступінь використання кредитного потенціалу (колонку 5 / колонку 2)	Зміна ступеня використання кредитного потенціалу порівняно з попереднім періодом
	Тис. у. о.	Тис. у. о.	%	Тис. у. о.	Тис. у. о.	%	%	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
За станом на 01.01.2001 р.	367.7	—	—	143.1			38.9	—
За станом на 01.01.2002 р.	679.7	312.1	84.9	268.7	125.6	87.8	39.5	0.6
За станом на 01.01.2003 р.	2 012.8	1 333.1	196.1	1 280.3	1 011.6	376.5	63.6	24.1
За станом на 01.01.2004 р.	6 166.4	4 153.6	206.4	4 982.9	3 702.6	289.2	80.8	17.2

Таблиця 2. Динаміка наданих кредитів та їх частка в активах
Ужгородської філії Укргазбанку

Період	Загальна сума наданих кредитів	Частка наданих кредитів у структурі активів	Приріст загальної суми наданих кредитів порівняно зі станом на 01.01.2001 р.		Приріст частки наданих кредитів у структурі активів порівняно зі станом на 01.01.2001 р.
	Тис. у. о.	%	Тис. у. о.	%	%
За станом на 01.01.2001 р.	143.1	94.1	—	—	—
За станом на 01.01.2002 р.	268.7	96.1	125.6	87.8	2.0
За станом на 01.01.2003 р.	1 280.3	98.1	1 137.2	794.8	4.0
За станом на 01.01.2004 р.	4 982.9	97.6	4 839.8	3 382.7	3.5

но з 2001-м) — на 4 839.8 тис. у. о. (або на 3 382.7%). У цілому збільшилася й частка наданих кредитів у загальній сумі активів. Таке стрімке зростання є, безумовно, вагомим здобутком досліджуваної установи. Тим більше, якщо врахувати нинішнє загострення конкурентної боротьби за клієнтів, посилене нестачею в регіоні фінансово стабільних та успішних потенційних позичальників.

Як випливає з даних таблиці 3, за станом на 01.01.2001 р. кредитний портфель філії складався з позичок (23.8%), кредитних ліній (71.5%) та овердрафтів (4.7%), здійснених лише в національній валюті на термін до одного року. Фінансувався тільки недержавний сектор економіки. Позичальниками банківської установи були в основному юридичні особи (88.4%). Кредити спрямовувалися здебільшого в поточну діяльність (75.9%). Диверсифікація позичок була незначною.

Якісні зміни намітилися на початку 2002 року: зменшилося співвідношення між часткою кредитів фізичних і юридичних осіб (сума коштів, наданих першим, збільшилася до 20.4%, другим — зменшилася до 79.6%); певною мірою вирівнялися обсяги кредитів за їх цільовим призначенням.

Упродовж року в кредитному портфелі філії з'явилися позички, надані в іноземній валюті. На кінець 2002 року їх частка (79%) переважає питому вагу кредитів, наданих у гривнях (21%). Це можна пояснити низкою факторів.

По-перше, лібералізація зовнішньої торгівлі зумовила зростання активів підприємств на валютних рахунках філії. Збільшення валютної маси спричинилося до зростання пасивів банківської установи, поживавлення обігу валюти, а відтак і до виникнення передумов для валютного кредитування.

По-друге, кредитування в іноземній ва-

люті для багатьох фінансово-кредитних установ, у тому числі й для Ужгородської філії Укргазбанку, поки що залишається дієвим інструментом страхування інфляційних і курсових ризиків. Про значущість цього фактора свідчить майже дворазове перевищення середніх ставок за кредитами в національній валюті порівняно зі ставками за валютними позичками.

За результатами 2002 року сума кредитних коштів, наданих юридичним особам, збільшилася і становила 92.5% від загального обсягу позичкових ресурсів. Частка кредитів, наданих фізичним особам, зменшилася і дорівнювала лише 7.5%. Цю диспропорцію в основному спричинили несприятливі умови для приватного підприємництва в регіоні, недосконалість законодавчого забезпечення іпотечного кредитування, нестабільність ринку праці та відносно низький рівень доходів громадян.

Протягом 2003 року структура кредитів помітно врівноважилася, значно поліпшилася їх диверсифікація, що свідчить про якісні зміни в управлінні кредитною діяльністю філії.

Для оцінки ефективності кредитної діяльності банківської установи застосовується певна система показників (коєфіцієнтів), які дають змогу визначити якість управління цією діяльністю та міру її впливу на загальний результат господарювання.

Основні коефіцієнти, що застосовуються для визначення ефективності кредитної діяльності Ужгородської філії Укргазбанку, наведено в таблиці 4.

Таблиця 4 містить непогані значення та віддзеркалює загалом позитивну динаміку показників ефективності кредитного портфеля досліджуваної банківської установи. Як бачимо, коефіцієнти використання депозитів і залучених коштів перебувають у межах норми. Зниження показ-

ника дохідності протягом 2001—2002 рр. можна вважати явищем об'єктивним, пов'язаним зі зменшенням ставок кредитування в українській економіці в цілому, що призвело до скорочення як загальної дохідності банківських установ, так і дохідності кредитних операцій. Питома вага доходів від надання кредитів у загальній сумі доходів банківської установи протягом 2001—2003 років неухильно зростала, про що свідчать відповідні коефіцієнти — 0.71; 0.68 і 0.73.

Значення показника збитковості в Ужгородській філії Укргазбанку незначне. А коефіцієнт неповернення кредитів за останні три роки значно поліпшився — він зменшився з 0.36 у 2000 р. до 0.09 у 2003 р.

Окремо зупинимось на аналізі основних ризиків, які зазвичай супроводжують фінансово-кредитну діяльність. Це насамперед ризик несплати заборгованості за позичками.

Для його мінімізації в Ужгородській філії Укргазбанку застосовують такі методи:

- ♦ визначення якості забезпечення кредиту;
- ♦ зважування кредитів за ступенем ризику;
- ♦ регулярний аналіз платоспроможності позичальника на кожному етапі кредитування;
- ♦ диверсифікація кредитних вкладень;
- ♦ оперативність заходів щодо стягнення боргу.

Для забезпечення повернення кредитів і відсотків за ними у філії періодично проводять:

- ♦ аналіз кредитоспроможності і фінансового стану позичальників. Із цією метою вони систематично (що передбачено договором) надають банківській установі свій баланс на останній звітний період, звіти про використання прибутку та про фінансові результати, іншу інформацію, яка відображає фінансову діяльність;
- ♦ періодичну перевірку стану заставленого майна, яке має характеризуватися високою ліквідністю, тривалим терміном збереження, стабільною ціною, невисокими витратами на зберігання та реалізацію застави.

Якщо спостерігається погіршення ситуації хоча б за одним із перелічених вище критеріїв (що може призвести до збільшення кредитного ризику), спеціалісти філії терміново вживають відповідних заходів. Найтипівіші серед них:

- ♦ накладення штрафу або застосування пені за нецільове використання кредитних коштів і несвоєчасну сплату відсотків;
- ♦ дострокова вимога повернення суми кредиту та сплати відсотків за ним.

Ужгородська філія Укргазбанку, як і

Таблиця 3. Структура та динаміка кредитного портфеля Ужгородської філії Укргазбанку за видами позичок

Відсотки								
Вид кредиту		01.01.2001 р.	01.01.2002 р.		01.01.2003 р.		01.01.2004 р.	
		Структура кредитного портфеля	Структура кредитного портфеля	Зміна структури кредитного портфеля порівняно з попереднім періодом	Структура кредитного портфеля	Зміна структури кредитного портфеля порівняно з попереднім періодом	Структура кредитного портфеля	Зміна структури кредитного портфеля порівняно з попереднім періодом
Загальний обсяг кредитів кожного із семи видів*:		100	100	—	100	—	100	—
1	кредити, надані в національній валюті	100.0	100.0	0.0	21.0	-79.0	60.8	39.8
	кредити, надані в іноземній валюті	0.0	0.0	0.0	79.0	79.0	39.2	-39.8
2	кредити, надані юридичним особам	88.4	79.6	-8.9	92.5	13.0	51.9	-40.6
	кредити, надані фізичним особам	11.6	20.4	8.9	7.5	-13.0	48.1	40.6
3	короткострокові	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	49.0	-51.0
	середньострокові	0.0	0.0	—	0.0	—	51.0	51.0
	довгострокові	0.0	0.0	—	0.0	—	0.0	0.0
4	кредити, надані недержавним підприємствам	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0
	кредити, надані державним структурам	0.0	0.0	—	0.0	—	0.0	—
5	кредити, спрямовані в поточну діяльність	75.9	82.3	6.3	20.8	-61.5	19.6	-1.2
	кредити, спрямовані на фінансування внутрішніх торговельних операцій	5.8	6.6	0.8	45.1	38.5	57.3	12.2
	кредити, спрямовані на фінансування експортно-імпортних операцій	0.0	0.0	—	34.1	34.1	15.6	-18.5
	кредити, спрямовані на інші цілі	18.3	11.1	-7.2	0.0	-11.1	7.5	7.5
6	кредити, забезпечені заставою	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0
	кредити, забезпечені страхуванням	0.0	0.0	—	0.0	—	0.0	—
	бланкові кредити	0.0	0.0	—	0.0	—	0.0	—
7	власне кредити	23.8	29.0	5.2	10.3	-18.7	62.6	52.3
	кредитні лінії	71.5	59.1	-12.4	86.5	27.4	28.8	-57.7
	овердрафти	4.7	12.0	7.2	3.2	-8.7	8.6	5.4

*Нумерація видів позичок — умовна.

будь-яка інша банківська установа, прагне зменшувати кредитний ризик, застосовуючи із цією метою різноманітні методи, апробовані банківською практикою. Один із них — оптимальний розподіл позичок за економічними галузями. Відповідну диверсифікацію кредитів, наданих філією, відображено в таблиці 5.

Отже, на початку 2002 року основна частина обсягу позичок (36.4%) зосереджувалася в торгівлі та громадському харчуванні; за станом на 01.01.2003 р. — в промисловості та інших виробничих галузях (76.6%); на сьогодні в кредитному портфелі філії найбільшою є частка споживчих позичок.

Структуру кредитного портфеля Ужго-

родської філії Укргазбанку за ризиковими класами відображено в таблиці 6.

Неважко помітити, що на початку 2001 року ситуація у філії була складною: прострочені позички становили 15.1% від загального обсягу кредитного портфеля, безнадійна заборгованість — 46.9%. Сформований страховий фонд на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями дорівнював 54.2% від загальної суми наданих позичок.

Завдяки комплексу заходів, ужитих спеціалістами філії з метою поліпшення управління кредитною діяльністю, ситуація змінилася на краще. На початку 2002 року питома вага безнадійних кредитів зменшилася на 23.7 відсоткового

пункту, частка безнадійних кредитів — на 7.2, субстандартних і сумнівних позичок — відповідно на 0.3 і 6.1 в. п. Натомість зросла частка стандартних кредитів, які на 01.01.2002 р. становили 74.3%. Ця позитивна тенденція набула у філії стабільного розвитку. Тож на початку 2004 року стандартні кредити банківської установи вже сягали 93.8% від загального обсягу кредитного портфеля.

Подальший розвиток Ужгородської філії Укргазбанку, зокрема у сфері кредитування, базується на продуманій стратегії [5; 18]. Серед її основних напрямів:

1) подальше вдосконалення всіх аспектів кредитної діяльності й оптимізація організаційної структури з метою забез-

Таблиця 4. Показники ефективності кредитної діяльності
Ужгородської філії Укргазбанку

Назва показника (коефіцієнта)	01.01.2001 р.	01.01.2002 р.	01.01.2003 р.	01.01.2004 р.
Коефіцієнт використання депозитів	7.86	2.04	3.57	1.01
Коефіцієнт використання залучених коштів	7.71	0.94	1.95	0.86
Коефіцієнти дохідності кредитних операцій:	x	x	x	x
сума отриманих процентів за кредит / середні залишки за активами	0.35	0.33	0.11	0.45
доходи від надання кредитів / загальна сума доходів банківської установи	0.53	0.71	0.68	0.73
Збитки від списання кредитів / Середні залишки за активами	0.06	0.09	0.05	0.02
Ступінь неповернення кредитів	0.36	0.16	0.04	0.09
Ступінь повернення кредитів	0.64	0.84	0.96	0.91

Таблиця 5. Структура кредитного портфеля Ужгородської філії
Укргазбанку за галузями економіки

Відсотки			
Назва галузі	01.01.2002 р.	01.01.2003 р.	01.01.2004 р.
Промисловість та виробництво	3.7	76.6	28.7
Сільське господарство	0.0	0.0	0.0
Лісове господарство	1.4	0.0	9.0
Торівля і громадське харчування	36.4	8.7	7.3
Споживчі кредити	27.0	9.7	48.1
Житлово-комунальне господарство	7.5	0.0	0.0
Культура і мистецтво	1.6	0.0	0.0
Інші галузі	22.4	5.0	6.9
Усього	100.0	100.0	100.0

Таблиця 6. Структура кредитного портфеля Ужгородської філії Укргазбанку за ризиковими класами

Відсотки								
Назва показника		01.01.2001 р.	01.01.2002 р.		01.01.2003 р.		01.01.2004 р.	
		Структура кредитного портфеля	Структура кредитного портфеля	Зміна структури кредитного портфеля	Структура кредитного портфеля	Зміна структури кредитного портфеля	Структура кредитного портфеля	Зміна структури кредитного портфеля
Заборгованість за кредитами, всього		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	—
1 клас	Строкові	83.7	87.8	4.0	96.4	8.6	90.5	−5.9
	Пролонговані	1.2	0.9	−0.3	2.8	2.0	8.1	5.3
	Прострочені	15.1	11.4	−3.7	0.8	−10.6	0.8	0.0
	Сумнівні	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6	0.6
2 клас	Стандартні	37.0	74.3	37.3	92.7	18.4	93.8	1.1
	Під контролем	7.8	0.6	−7.2	5.4	4.8	0.0	−5.4
	Субстандартні	1.5	1.2	−0.3	1.0	−0.2	2.8	1.8
	Сумнівні	6.8	0.7	−6.1	0.1	−0.6	2.6	2.5
	Безнадійні	46.9	23.2	−23.7	0.8	−22.4	0.8	0.0
Сформований страховий фонд під заборгованість за кредитами, % до обсягу кредитного портфеля		54.2	24.1		1.4		0.5	

печення якісно нової системи управління філією;

2) застосування комплексного програмно-цільового підходу до планування діяльності банківської установи;

3) оптимізація кредитних вкладень за рівнем галузевого ризику з урахуванням потенційної ефективності;

4) збільшення обсягів та видів кредитування з метою успішної реалізації концепції філії як регіонального представника універсального банку;

5) поліпшення маркетингової діяльності (передусім шляхом встановлення оптимальних кредитних ставок та залучення нових позичальників).

Література

1. Попович В.М., Степаненко А.И. Управление кредитными рисками заемщика, кредитора, страховщика: Учебно-методическое пособие. — К.: Правові джерела, 1996. — 260 с.

2. Сусіденко В.Т. Організація і методи управління кредитною діяльністю комерційного банку — Вінниця: Логос., 1997. — 345 с.

3. Економічне та соціальне становище Закарпатської області // Статистичний бюлетень. — 2002. — № 12.

4. Корнієнко Т. Стратегічне управління активами та пасивами комерційного банку в умовах перехідної економіки // Вісник НБУ. — 2001. — № 10. — С. 14—17.

5. Річний звіт АБ "Укргазбанк". — К., 2001. — 48 с.

6. Синки Джозеф Ф., Управление финансами в коммерческих банках / Перевод с англ. / Под ред. Р.Я. Левиты, Б.С. Пинскера. — М.: Catallaxy, 1994. — 820 с.

**Олександр
Добровольський**

Начальник аналітичного відділу Дніпропетровського регіонального управління КБ "Надра", доцент кафедри економічної інформатики та статистики Дніпропетровського національного університету. Кандидат економічних наук

Якісне управління капіталом — один із найважливіших факторів надійної та прибуткової діяльності банківської установи. Водночас — це чи не найпроблемніше питання сучасного банківського менеджменту. В статті пропонується альтернативний підхід до визначення адекватності капіталу, який враховує запас міцності банку в разі можливих змін основних видів ризику і дає змогу досліджувати його стійкість протягом значного інтервалу часу.

Альтернативна модель

Адекватність капіталу та його вплив на результати діяльності банку

ВИЗНАЧЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ КАПІТАЛУ ТА СТІЙКОСТІ БАНКУ

Серед найважливіших напрямів аналізу фінансового стану банку — визначення адекватності капіталу. Від точності цієї оцінки залежать стабільність і фінансова стійкість банківської установи.

Зауважимо, що досі не створено надійної методики розрахунку оптимального розміру зазначеного показника. Наявні підходи до визначення достатності капіталу, як правило, базуються на аналізі співвідношення пасивів (насамперед капіталу) і активів, зважених за рівнем ризику. Пропонуємо альтернативний підхід до розв'язання цієї задачі, який може мати практичне застосування, оскільки враховує запас міцності банку щодо можливих змін основних видів ризику.

Як відомо, сучасні системи аналізу діяльності банків ґрунтуються насамперед на рекомендаціях Базельського комітету з банківського нагляду [1]. Методика розрахунку коефіцієнтів, розроблена його експертами, призначена для координації аналітичних даних про банківську діяльність у різних країнах світу. Основою зазначеної методики є алгоритм розрахунку власного капіталу й оцінки ризиковості капіталовкладень, ключовими нововведеннями — механізм зважування активів (у тому числі — позабалансових) з урахуванням ступеня ризику та спосіб визначення показника достатності капіталу (так званого коефіцієнта Кука).

Як відомо, найважливішими видами ризику, властивими банківській діяльності, є *процентний* та *ринковий* (що включає в себе *фінансовий* і *кредитний*) ризики. Вони відображаються на такому показнику роботи банківської установи, як *спред* (різниця між кредитними й депозитними ставками, між обсягом кредитів і депозитів). Управління зазначеними ризиками пов'язане з підтримкою певно-

го обсягу, структури та якості дохідних активів і платних пасивів.

При цьому слід розрізняти *номінальний* спред (що розраховується як різниця між середньозваженими процентними ставками активів та пасивів) і *реальний* (який враховує процентний та комерційний ризики і тому може бути лише приблизно визначений менеджером).

Номінальний спред обчислюється за формулою:

$$s = d - r, \quad (1)$$

де d — середньозважена процентна ставка за дохідними активами; r — середньозважена процентна ставка за платними пасивами.

Процентна маржа характеризує відношення чистого процентного доходу до загальної суми активів і розраховується за рівнянням:

$$M = \frac{(d \times A_p - r \times L_p)}{A}, \quad (2)$$

де A_p — дохідні активи; L_p — платні пасиви; A — загальна сума активів.

Для подальших розрахунків, необхідних для визначення адекватності капіталу, введемо такі позначення:

L_0 — кошти до запитання;

C — капітал;

A_0 — резерви та інші недохідні активи (основні засоби тощо).

Баланс у позначеннях моделі визначатимемо так:

$$A_0 + A_p = L_0 + L_p + C. \quad (3)$$

Виходячи з виразу (3), обсяг дохідних активів дорівнює:

$$A_p = (L_0 + L_p + C) - A_0. \quad (4)$$

Перепишемо вираз (2) у вигляді:

$$M = \frac{[d \times (L_p + L_0 + C - A_0) - r \times L_p]}{A}, \quad (5)$$

або

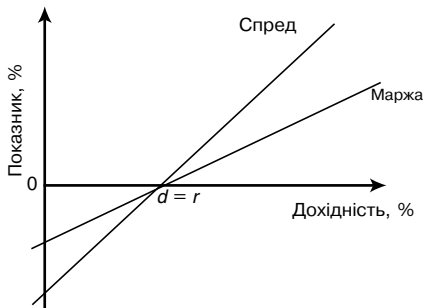
$$M = \frac{[s \times L_p + d \times (C + L_0 - A_0)]}{A}. \quad (6)$$

Усі відхилення в процентному і ринковому (комерційному) ризиках впливають на значення реального спреду, що в свою чергу може спричинитися (за незмінної структури активів і пасивів) до зміни показника чистої процентної маржі, яка таким

чином характеризує спроможність банку вести беззбиткову діяльність за несподіваного збільшення ризику та ймовірного негативного значення реального спреда. Проаналізувавши вираз (6), доходимо висновку, що така спроможність з'являється головним чином завдяки капіталу банку. Отже, саме капітал є запорукою стійкості щодо зміни параметрів зовнішнього середовища, в якому функціонує банківська установа.

Загальний вигляд залежності чистої процентної маржі та спреда від середньозваженої процентної ставки за дохідними активами (d) відображено на графіку 1.

Графік 1. Залежність чистої процентної маржі та спреда від середньозваженої процентної ставки за дохідними активами (d)

Запишемо умову, за якої чиста процентна маржа дорівнює спреду:

$$\frac{(d \times A_p - r \times L_p)}{A_p + A_0} = d - r. \quad (7)$$

Знаючи значення показників L_0 (кошти до запитання) та A_0 (резерви та інші недохідні активи), можна визначити (з огляду на (3) та (4)) капітал банку:

$$C = \frac{d \times A_0}{r} - L_0. \quad (8)$$

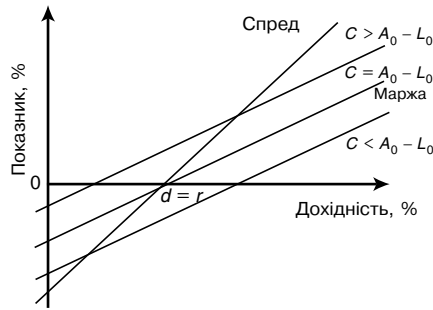
Як бачимо, лінія маржі перетинає лінію спреда в точці:

- ♦ $d = r$ (що відповідає $s = 0$) при $C = A_0 - L_0$;
- ♦ $d < r$ (що відповідає $s < 0$) при $C < A_0 - L_0$;
- ♦ $d > r$ (що відповідає $s > 0$) при $C > A_0 - L_0$.

Такі умови характеризують *стійкість* банку щодо несподіваного збільшення процентного і ринкового (комерційного) ризиків та відповідного зменшення реального спреда.

Чисельно ця стійкість може бути виражена як максимальне значення відсотка (Δs), на який можна зменшити спред, не порушуючи умови невід'ємності процентної маржі. У такому випадку чистий процентний прибуток, що визначається чисельником виразу (2), дорівнюватиме 0:

Графік 2. Зв'язок між спредом та маржею за різних значень капіталу

$$(d' - \Delta s) \times A_p - r' \times L_p = 0. \quad (9)$$

Після перетворень одержимо залежність:

$$\Delta s = d' - r' \times \frac{L_p}{(L_p + C + L_0 - A_0)}. \quad (10)$$

У процесі визначення стійкості банку для аналітика становитиме інтерес і зворотна задача — визначення розміру капіталу, за якого можна зберегти невід'ємний чистий процентний прибуток при зменшенні спреда на відсоток Δs :

$$C = A_0 - L_0 - \frac{(d' - r' - \Delta s) \times L_p}{d' - \Delta s}. \quad (11)$$

Порівняння одержаного значення з фактичним капіталом дає змогу передбачити можливі наслідки погіршення умов функціонування банку.

Розмір капіталу, необхідний для беззбиткової процентної діяльності при спреді, що дорівнює s' , визначається за допомогою виразу:

$$C = A_0 - L_0 - \frac{s' \times L_p}{r + s'}. \quad (12)$$

Тепер розглянемо загальний фінансовий результат діяльності банку. Використовуючи введені позначення, його можна записати у вигляді рівності:

$$P = M \times A + (D_0 - E_0), \quad (13)$$

де D_0 — непроцентні доходи, а E_0 — непроцентні витрати банку.

Визначимо розмір капіталу, за якого банк перебуває в *точці беззбитковості*. За цієї умови фінансовий результат дорівнюватиме 0, тобто

$$M \times A + (D_0 - E_0) = 0. \quad (14)$$

Якщо замінити M на вираз (2), то після математичних перетворень одержимо:

$$C = A_0 - L_0 + \frac{E_0 - D_0 - (d - r) \times L_p}{d}. \quad (15)$$

Із формули (15) випливає, що капітал визначає стійкість банку щодо всіх видів ризику.

Зупинимось дещо детальніше на двох основних.

1. *Ризик ліквідності*. Він визначається співвідношенням $A_0 - L_0$. Якщо від загального обсягу недохідних активів відняти суму капітальних

вкладень, які можна вважати постійними на певному інтервалі часу, то можна визначити мінімальний обсяг резервів на коррахунках, який забезпечує оптимальну миттєву ліквідність банку. Отже, управління ліквідністю за запропонованою моделлю здійснюється шляхом регулювання суми резервів на коррахунках та інших ліквідних активів (A_p) з урахуванням прогнозного значення пасивів до запитання. Тимчасове їх збільшення (наприклад, непередбачені надходження на поточні рахунки клієнтів) спричиняє відповідне зростання коштів на кореспондентських рахунках банку і не викликає змін ризику ліквідності. З огляду на це визначається оптимальне значення виразу:

$$A_c + A_p - L_0,$$

де A_c — сума іммобілізації.

Звичайно, при визначенні миттєвої ліквідності банки орієнтуються на суму обов'язкових резервів, які регулюються Національним банком.

2. *Процентний і ринковий (комерційний) ризику*. Управління ними відбувається шляхом визначення оптимального співвідношення прибутковості й ризику.

Позначимо ймовірність неповернення активу через p_n . Тоді очікувана ймовірність погашення кредиту дорівнюватиме $[1 - p_n]$. Прибуток за активом (d) має компенсувати кредиторів тимчасову (термінову) ціну грошей (вільну від ризику ставку відсотка d_0) та ризик неповернення активу. Цю залежність запишемо так [2]:

$$d = \frac{1 + d_0}{1 - p_n} - 1.$$

Застосувавши даний вираз, реальну прибутковість ($\tilde{d}$) можна визначити за формулою:

$$\tilde{d} = d - p_n.$$

За допомогою такого підходу визначається мінімальне значення показника реальної прибутковості та відсотка, який банк вважає за доцільне платити за залученими коштами ($\tilde{r}$) при обраному рівні реального доходу, а отже, — й ризику. Принцип управління ним впливає з формули:

$$\frac{(\tilde{d} - \tilde{r}) \times L_p}{\tilde{d}}.$$

яка є другою складовою виразу (15).

Встановлюючи ліміти на *неоперативні витрати* (що включають загальноадміністративні витрати та витрати на оплату праці), які здебільшого становлять основну частину непроцентних витрат, банк регулює третю складову виразу (15): $(E_0 - D_0)$.

Завдяки ефективному плануванню

розглянутих вище складових та якісному управлінню ризиками можна визначити оптимальний обсяг капіталу банку, який забезпечував би необхідний ступінь стійкості банківської установи до змін умов функціонування.

Для визначення її *поточної стійкості* слід обчислити відхилення між фактичним (C') та необхідним (C_n) значеннями капіталу:

$$R = \frac{C'}{C_n} \times 100\%. \quad (16)$$

Звичайно, ці розрахунки не можуть бути достатньою підставою для прийняття остаточних рішень щодо залучення додаткового капіталу шляхом емісії, проте вони сприятимуть точнішому визначенню оптимального розміру капіталу.

ВПЛИВ КАПІТАЛУ НА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Отриманий фінансовий результат, безумовно, впливає на обсяг капіталу банку. Тож важливо відстежувати й аналізувати динаміку цього впливу, від якого безпосередньо залежить і стійкість банку щодо зміни різного роду ризиків протягом доволі значного інтервалу часу. Цю задачу пропонуємо розв'язувати в наведений нижче спосіб.

За формулою (17) визначимо обсяг капіталу на початок наступного періоду:

$$C_i = C_{i-1} + P_{i-1}. \quad (17)$$

де P_{i-1} — фінансовий результат за попередній період.

Розглянемо, як (за умови збереження основних параметрів функціонування банку) зміна обсягу капіталу відібіється на прибутку в наступному періоді.

Перепишемо вираз, що визначає

фінансовий результат (13), так:

$$P_i = d \times (L_p + L_0 + C_i - A_0) - r \times L_p + (D_0 - E_0). \quad (18)$$

Підставивши у формулу значення капіталу банку на початок періоду (17), одержимо співвідношення, яке описує динаміку зміни прибутку:

$$P_k = (1 + d)^k \times P_0. \quad (19)$$

Рівняння динаміки капіталу банку матиме вигляд:

$$C_k = C_0 + \sum_{i=0}^{k-1} P_i, \quad (20)$$

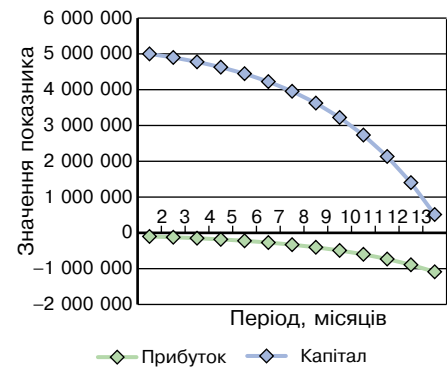
або

$$C_k = C_0 + \frac{P_0 \times (1 - (1 + d)^k)}{1 - (1 + d)}. \quad (21)$$

Стає очевидним, що нестача капіталу та (як наслідок цього) негативний фінансовий результат, що відображає реальні показники банківських ризиків, може за доволі короткий термін призвести до катастрофічних наслідків (відповідну ситуацію відображено на графіку 3). Крім того, погіршення стійкості, у свою чергу, може спричинити негативні зміни основних параметрів функціонування банку (вплив вкладів тощо).

Проведені розрахунки свідчать про те, що капітал є неодмінною передумовою беззбиткової діяльності банку. Як відомо, вона обмежена, з одного боку, ринковими засадами функціонування банківської установи (насамперед чинниками, що зумовлюють чистий відсотковий і комісійний прибутки), а з другого — мінімальними операційними та іншими неопераційними витратами, необхідними для здійснення банківських операцій. Крім того, значення окремих видів ризиків, а також співвідношення ризику та прибутку визначаються зовнішнім середовищем, у якому діє банк. Сам він може лиш обирати оптимальний для себе варіант цих зна-

Графік 3. Наслідки збиткової діяльності банку

чень. Зрозуміло, від якості управління ризиками великою мірою залежить ефективність діяльності банківської установи в умовах, що реально склалися. Але, знову ж таки, в перспективі ця ефективність цілком залежна від можливих змін у зовнішньому середовищі, які можуть негативно позначитися на результатах діяльності банку через підвищення окремих видів ризику. Усунути зазначені негативні наслідки можна лише завдяки капіталу, частина якого використовується як ресурс для проведення активних операцій. З огляду на це стає зрозумілою вимога щодо постійного підвищення розміру капіталу банків, яка є однією із засад політики Національного банку України, спрямованої на послідовну капіталізацію банківської системи.

Література

1. Basle committee on banking supervision. International convergence of capital measurement and capital standards. — Basle, July 1988.
2. Сунки Джозеф Ф. Управление финансами в коммерческом банке. — М.: Galaxy, 1997. — 938 с.

Пам'ятний жетон до Дня банківських працівників

Монетний двір Національного банку України виготовив пам'ятний жетон, присвячений Дню банківських працівників. Зовнішнє кільце жетона — мельхіор, внутрішнє ядро — нордік. Ці сплави є основними при виготовленні євромонет високих та середніх номіналів.

Із шести розроблених версій дизайну жетона схвалено було варіант, у якому на одній стороні зображено фасад центрального офісу та логотип НБУ; по колу розміщено напис: **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ**, на другій стороні зображено графічний знак гривні з написами по колу:

ДЕНЬ БАНКІВСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ і 20.05.2004.

Художнє оформлення дизайнерських ідей здійснив головний художник-дизайнер Монетного двору В.А.Дем'яненко,

Технічні характеристики жетонів такі: матеріал — біметал, зовнішній діаметр жетону — 28.0 мм, діаметр ядра — 19.0 мм, маса — 9.4 г, тираж — 5 000 шт.

Підготовка до виробництва і власне карбування відбувалися в дуже стислі строки, працювати доводилося навіть у святкові травневі дні. Застосовано кілька ризикованих, але ефективних технологій, які дали

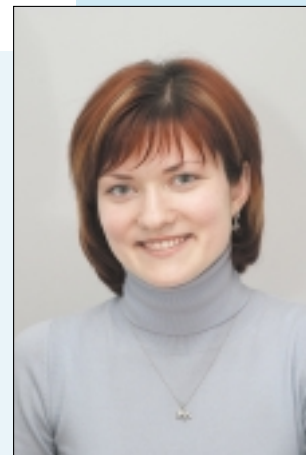
змогу виготовити весь тираж у термін, утричі коротший від звичайного.

Валерій Плітченко,

директор Монетного двору Національного банку України.

Трансформація структури міжнародного фінансового ринку під впливом процесів глобалізації світової економіки

**Лариса
Рожок**

Аспірант кафедри міжнародної економіки Київського національного економічного університету

Останнє десятиріччя XX століття увійшло в історію як період інтенсифікації інтеграційних і глобалізаційних перетворень, активізації процесів трансформації світового фінансового середовища, зокрема стрімкого розвитку фінансового ринку, зміни його кон'юнктури та структурної розгалуженості [1, 2]. Взаємозв'язок і взаємозалежність національних фінансових ринків поглибилися до такої міри, що можна говорити про новий етап розвитку — формування єдиного світового фінансового ринку.

СТРУКТУРА ФІНАНСОВОГО РИНКУ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вивченню природи фінансового ринку та його сегментів світова економічна література приділяє значну увагу. Свій внесок у розробку проблематики зробили видатні західні економісти — Д.Едмістер, Д.Блейк, Дж.К. Ван Хорн, С.Фішер, а також російські вчені, зокрема Л.М.Красавіна, Д.М.Михайлов. Зі створенням на початку 90-х років минулого століття українського фінансового ринку з'явилися й дослідження вітчизняних науковців — А.С.Філіпенка, С.Я.Боринця, М.І.Савлука, О.І.Рогача та інших. Разом із тим сучасна теорія та практика доводять: необхідні подальші дослідження проблем міжнародного фінансового ринку і його складових — в умовах глобалізації світової економіки та розвитку інтеграційних процесів, а також з урахуванням специфіки економічного розвитку України.

Підходи до вивчення структури фінансового ринку суттєво відрізняються. Якщо у дослідженнях вітчизняних економістів переважає функціональний аспект, то специфічною особливістю західної теорії, на наш погляд, є аспект інституційний. Його сутність полягає у поділі фінансово-

го ринку на два сектори: *грошовий ринок* і *ринок капіталу*. Такий поділ базується на інституті фінансових посередників, а також фінансових активах, якими вони оперують. Так, у праці англійського економіста Д.Едмістера грошовий ринок — це сфера обігу виключно міжбанківських фінансових активів, а ринок капіталів визначено як сферу обігу корпоративних фінансових активів [3]. Інструментарний підхід застосовано у монографії іншого англійського вченого — Д.Блейка, де структура фінансового ринку представлена дещо інакше і складається із *грошового ринку*, *ринку акцій*, *ринку облігацій* та *ринку похідних фінансових інструментів* [4].

Аналізуючи підходи вітчизняних економістів до визначення суті та структури фінансового ринку, зазначимо, що автори здебільшого розглядають його як окремий елемент фінансового середовища у межах національних кордонів, а не як єдиний глобальний фінансовий простір. Так, М.І.Савлук ототожнює фінансовий ринок із *ринком капіталу* — до його складу він відносить ринок цінних паперів та ринки середньо- і довгострокових позичок, а до *грошового ринку* — ринок короткострокових позичок і фінансових активів, а також валютний ринок [5] (у цьому контексті варто зауважити: оскільки цінні папери не завжди пов'язані з рухом капіталу, адже вони можуть бути як у формі акцій, так і у формі облігацій, то, очевидно, нецільово включати ринок цінних паперів до складу ринку капіталу).

Інший український економіст — Б.С.Івасів — ототожнює фінансовий ринок із грошовим [6]. На його думку, фінансовий ринок можна поділити на *ринок грошей* (ринок короткострокових позичок) і *ринок капіталу* (ринок цінних паперів та ринки середньо- і довгострокових позик). Такі

Проголошена серед пріоритетних напрямів економічного розвитку України інтеграція до Європейського Союзу та інших міжнародних структур, зокрема Світової організації торгівлі, передбачає тісний взаємодій нашої держави з країнами Заходу. Це безперечно спонукатиме до гармонізації структурних та інституційних складових фінансової сфери. Тож дослідження змін структури сучасного світового фінансового ринку та його елементів є сьогодні досить актуальним.

структурні елементи фінансового ринку, як валютний ринок і ринок деривативів, автор не розглядає взагалі. Отже, вітчизняні дослідники висвітлюють структуру фінансового ринку в доволі обмеженому розрізі, не враховуючи новітніх процесів і тенденцій сучасної світової економіки.

Одним із небагатьох сучасних українських дослідників, які зосереджують увагу на вивченні тенденцій розвитку і трансформації структури світового фінансового ринку, є А.С.Філіпенко. Розглядаючи міжнародні фінансові ринки як головну складову світового фінансового середовища, він виокремлює *міжнародні валютні ринки, міжнародні ринки акцій та міжнародні ринки позичкового капіталу*, до яких відносить міжнародні ринки облігацій та міжнародні ринки банківського кредитування [7]. Крім того, автор наголошує на перевазі інструменту позички як основного і домінуючого елемента розвитку сучасної структури фінансових ринків та головного каналу взаємодії України з іншими складовими міжнародних фінансових ринків.

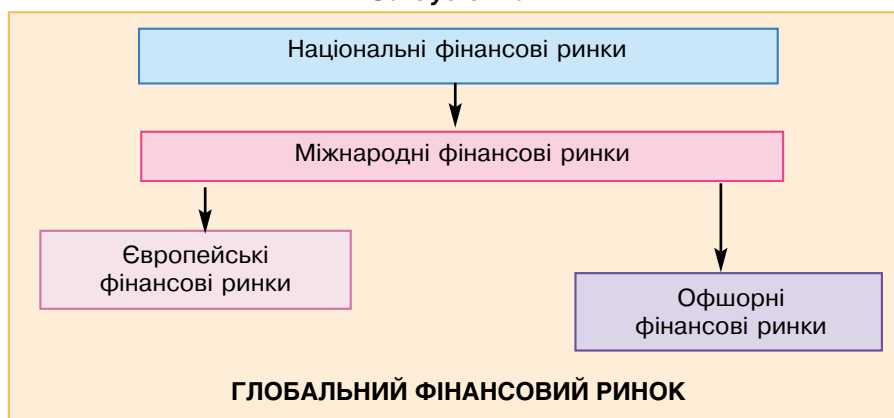
КЛАСИФІКАЦІЙНА МОДЕЛЬ СУЧАСНОЇ СТРУКТУРИ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

З 90-х років минулого сторіччя у динаміці розвитку міжнародних фінансових ринків спостерігаються “нові тенденції”, а саме: поглиблення концентрації ринку, збільшення його ємності завдяки технологічному переозброєнню, стрімке зростання кількості його учасників, поява нових суб’єктів, операцій та залучення нових інструментів. Хоча більше половини операцій на міжнародному валютному ринку здійснюється у таких провідних фінансових центрах, як Лондон, Нью-Йорк і Токіо, до трійки лідерів впевнено наближаються країни азійського регіону, зокрема Сінгапур і Гонконг [8], а частка нових національних ринків у загальносвітовій капіталізації із 1980-х років зросла майже до 20% [9]. Відтак логічно припустити, що ці та інші “нові фактори” й зумовлюють трансформацію структури світового фінансового ринку як єдиного глобального середовища.

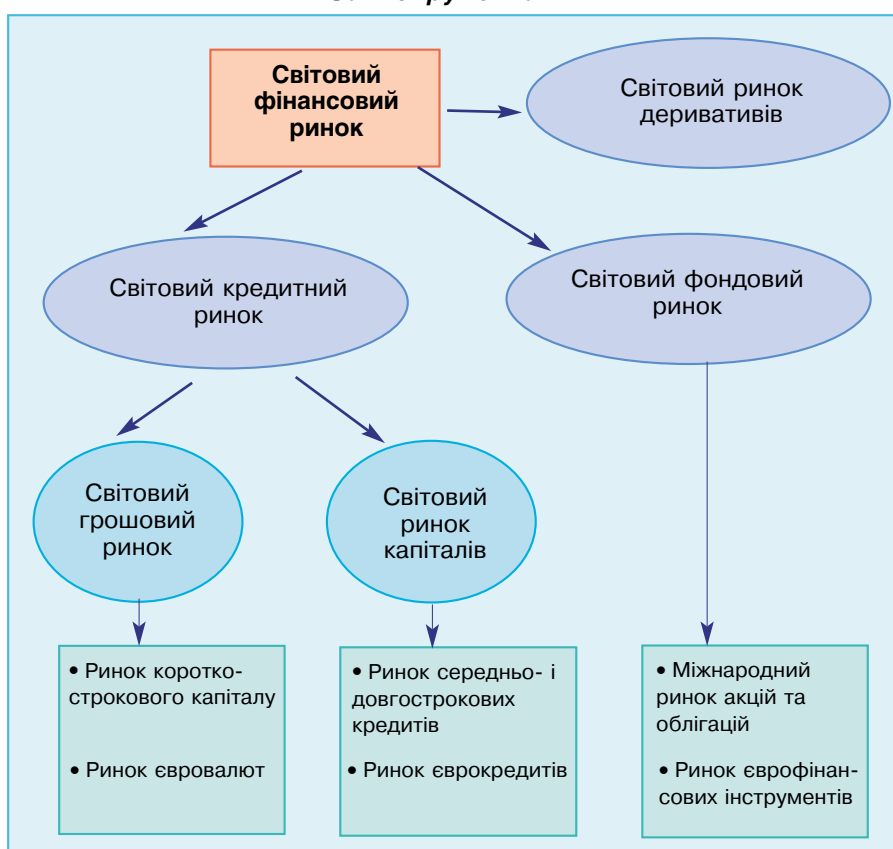
Сформулюємо власний підхід до моделювання структури світового фінансового ринку, який базується на визначенні його сутності. Отже, **світовий фінансовий ринок** — це рин-

Класифікація структури світового фінансового ринку за різними ознаками

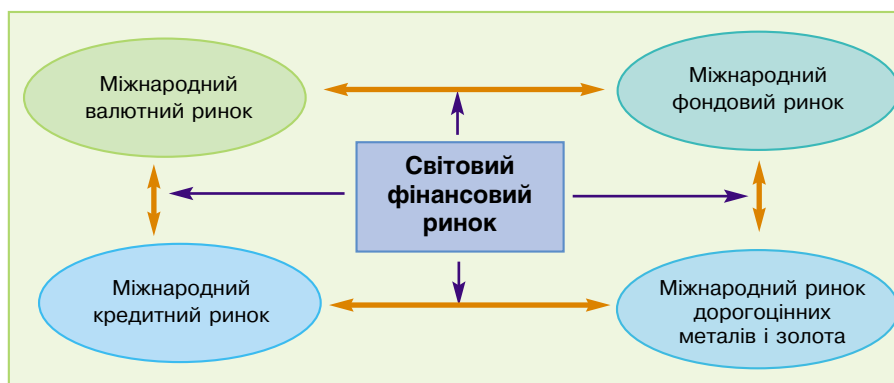
I. За суб'єктами

II. За інструментами

III. За рухом фінансових потоків

кове середовище, в якому забезпечуються умови для акумуляції та перерозподілу фінансових потоків на глобальному рівні. У цьому контексті постають три головні питання:

1. Хто є суб'єктом ринку?
2. Що є об'єктом ринку?
3. Якими каналами здійснюється рух фінансових потоків?

Виділимо три основні ознаки для класифікації структури сучасного світового фінансового ринку: за суб'єктами, за інструментами ринку та за рухом фінансових потоків (див. схему).

За даною класифікацією світовий фінансовий ринок постає як система взаємопов'язаних елементів. Найсучаснішою з моделей є класифікація "за суб'єктами" — незалежно від національної приналежності та специфіки географічного розташування ринкові елементи об'єднані у єдиний глобальний фінансовий ринок.

Розгалуженішою структурою характеризується класифікаційний поділ світового фінансового ринку "за інструментами". Однак якщо взяти до уваги функціональне призначення елементів, то їх взаємозалежність матиме об'єктивний характер. Яскравий приклад — світовий ринок деривативів, інструменти якого використовуються як на кредитному та валютному, так і на фондовому ринках. Доволі молодий, але стрімко прогресуючий складовий елемент світового фінансового середовища — світовий ринок похідних інструментів виник наприкінці 1980-х — на початку 1990-х років унаслідок реалізації активної політики дерегулювання. "Динаміка ринку протягом останніх років ХХ століття (1986 — 1997 рр.) за статистикою біржової торгівлі у вартісному обсязі відкритих позицій свідчить про його суттєве зростання — у 19 разів — із 618,8 млрд. до 12,2 трлн. доларів США" [1, с. 86].

Відповідно до класифікаційної ознаки "за рухом фінансових потоків" світовий фінансовий ринок налічує чотири взаємопов'язані ринкові елементи. Відмінності між ними визначаються специфікою каналів, за якими відбувається перерозподіл фінансових потоків. Об'єднання ринків під егідою світового фінансового ринку зумовлено їх спільною метою: перерозподіл фінансових ресурсів із найбільшою ефективністю, аби забезпечити неперервність процесу відтворення.

Підсумовуючи, зазначимо: **поділ світових фінансових ринків на самостійні елементи на сучасному етапі розвитку є доволі умовним і втратив актуальність унаслідок їх тісної взаємо-**

залежності, яка сприяє стиранню кордонів між елементами глобального фінансового ринку.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Всеохоплюючий процес глобалізації відчутно впливає на фінансові ринки, і світовий фінансовий ринок зокрема. Можна прогнозувати, що тенденції, які визначилися на рубежі століть під фактором глобалізації, домінуватимуть і поглиблюватимуться також у нинішньому, ХХІ столітті. Країни, що мають тісніше інтегруватися у світові фінансові ринки, повинні їх враховувати, аби відповідати вимогам сьогодення. Україна — відносно невелика, але невід'ємна частина світового господарства — взаємодіє і взаємодіятиме зі світовими фінансовими ринками. Чітке знання структури кожного складового елемента міжнародного фінансового ринку, його інституційної будови та інструментарію допоможе нам створити підґрунтя та змодельовати власну структуру фінансового ринку відповідно до вимог загальносвітового розвитку, сприятиме ефективній роботі його суб'єктів на міжнародній фінансовій арені.

Стосовно перспективи подальших розвідок у цій сфері зауважимо, що питання, порушені у статті, мають багатоаспектний характер. **Головне завдання на нинішньому етапі розвитку вітчизняного фінансового ринку полягає у визначенні пріоритетних ланок структури ринку та забезпеченні їх збалансованого розвитку в межах світової фінансової системи.** Зокрема, слід дієво сприяти розвитку банківської системи як найрозвинутішого сегмента економіки і важливого центру концентрації та перерозподілу коштів, а також фондового ринку як каталізатора політико-економічної ситуації в країні й світі та головного каналу виходу України на світову фінансову арену. Підтвердженням тому — бурхливе зростання протягом останніх років внутрішнього ринку облігацій і вихід ряду вітчизняних компаній на світовий фінансовий ринок. За оцінками експертів, загальний обсяг державних і корпоративних позик на зовнішньому ринку в 2004 році може становити 2,5 млрд. доларів США [10, с. 9]. Але ж для становлення та розвитку важливих сегментів внутрішнього фінансового ринку, принципи функціонування якого б наближалися до

європейських, безумовно, потрібна всебічна державна підтримка. Треба пам'ятати, що гальмування процесу формування ефективної фінансової індустрії може призвести до того, що Україна залишиться осторонь світових фінансових потоків, і це в підсумку визначатиме наше місце у процесах глобалізації та реальні можливості в європейській інтеграції.

Література

1. Михайлов Д.М. *Мировой финансовый рынок: тенденции и инструменты*. — М.: Экзамен, 2000. — С. 3.
2. Гаврилишин Б. *Час глобалізації: сценарій для України і Росії — загрози і шанси* // *День*. — 2001. — 11 квітня.
3. Edmister D. *Financial Institutions: Markets and Management*. — University of London, 1995. — P. 3.
4. Blake D. *Financial Market Analysis*. — Mc Graw Hill, USA. — 1996.
5. *Вступ до банківської справи* / За ред. М.І. Савлука. — К.: Лібра, 1998. — С. 60.
6. *Гроші та кредит: Підручник* / За ред. Б.С. Івасіва. — К.: КНЕУ, 1999. — С. 77.
7. Філіпенко А.С. та ін. *Україна і світові господарства: взаємодія на межі тисячоліть* — К.: Либідь, 2000. — 367 с.
8. Kodres L.E. *Foreign Exchange Markets: Structure and Systemic Risks*. — *Finance & development*. — December 1996.
9. Levine R. *Stock Markets: a Spur to Economic Growth*. — *Finance & development*. — March 1996.
10. Землянський В. *Облігаціоманія* // *Дзеркало тижня*. — 2004. — 24—30 січня. — № 3 (478).

Скринька. Срібло, позолота, дорогоцінне каміння. Німеччина, Лейпциг, середина XVI ст. Из фондів сховища №1 Державної скарбниці НБУ.

3 бібліотечних фондів/

**Тетяна
Добко**

Завідуюча відділом довідково-бібліографічного обслуговування Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. Кандидат історичних наук

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського — найбільша бібліотека держави — регулярно поповнюється новими виданнями з питань банківської та фінансової діяльності. Продовжуємо знайомити наших читачів із книгами, що надійшли до фондів національного книгосховища України.

Пропонує найбільша книгозбірня України

Адамова К.Р. Депозитарные операции в кредитной организации. Экономические основы и международный опыт. — М.: Издательская группа "БДЦ-пресс", 2003. — 304 с. — Библиогр.: с. 296—300.

У книзі розглянуто економічні основи та перспективні напрями розвитку депозитарних операцій комерційних банків. Детально висвітлено досвід і правову базу депозитарної діяльності в економічно розвинутих країнах (ФРН, Японії, Південній Кореї, Великобританії, Канаді), країнах Східної Європи, Балтії та СНД, міжнародні депозитарно-клірингові системи.

Банківська система в умовах трансформації фінансового ринку: Матеріали все-укр. наук.-практ. конф., 21—23 трав. 2003 р. / Київ. нац. торг.-екон. ун-т; Голов. упр. НБУ по м. Києву і Київ. обл.; АППБ "Аваль"; Відп. ред. А.А.Мазаракі. — К., 2003. — 363 с

Наведено результати дослідження сучасних закономірностей формування банківської системи України. Ґрунтовно проаналізовано основні тенденції її розвитку в умовах становлення фінансового ринку держави, шляхи підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків, проблеми зниження рівня ризиковості банківських операцій, впровадження інноваційних технологій та сучасних моделей інформаційно-аналітичного забезпечення банківської діяльності, вдосконалення кадрової політики банків. Значну увагу приділено питанню запровадження системи ризик-менеджменту в українських банках, монетарним стратегіям країн Східної та Центральної Європи у контексті стратегічного вибору України, особливостям діяльності комерційних банків на фондовому ринку держави тощо. Обґрунтовано основні напрями підвищення ефективності банківської діяльності.

Беляков А.В. Банковские риски: проблемы учета, управления и регулирования: Разработка по управлению банком. — М.: Издательская группа "БДЦ-пресс", 2003. — 256 с.

Аналіз банківських ризиків, особливо на сучасному етапі, є важливою складовою аналізу банківської діяльності. У книзі детально розглядаються основні банківські ризики в їх системних взаємозв'язках. Видання особливо зацікавлює з огляду на фінансові реалії нашої країни. Адже саме зараз одним із пріоритетних завдань є запровадження нагляду на основі оцінки ризиків. У праці розкрито їх економічну сутність та характер відображення у бухгалтерському обліку. Досліджуються інструменти регулювання ризиків органами банківського нагляду. Крім іншого, автор подає рекомендації щодо управління грошовими потоками банку в умовах невизначеності. При цьому практичним методикам передують теоретичні положення. У книзі розглянуто проблеми теорії ризиків та безпосередньо пов'язані з ними завдання фінансового менеджменту, а також висвітлено зарубіжну практику управління банківськими ризиками.

Биткин В.В. Сводный каталог монет России. = Composite Catalogue of Russian Coins: [В 2 ч.]. — К.: Юнона-Монета, 2003. — Текст парал. рос., англ.
Ч. 1.: 1699 — 1740. — XVI, 528 с.: ил.
Ч. 2.: 1740 — 1917. — XVI, 529 — 1030 с.: ил. — Библиогр.: с.1027—1030.

У фундаментальному довіднику відображено всі різновиди монет за період від царювання Петра I до 1917 р. Монети у каталозі розміщено за такою схемою: хронологія (період царювання), метал виготовлення (золото, срібло, мідь), монетний двір; монетна стопа — ваговий стандарт, пробні монети, регіональні випуски; монетовидні вироби монетних дворів (медалі та жетони). Зазначено рік випуску, ініціали мінцмейстера та медальєра або гравера, знак гурта монети; окремо виділено новоділи. Монети подано у поштемпельних зв'язках, з даними про їх рідкісність та оцінку згідно зі станом та ступенем рідкості. Ціни вказано з посиланням на нумізматичні аукціони ХХ століття, на яких продавалися російські монети. Порівняно з першим виданням довідника (2000 р.) значно розширено розділ, присвячений монетам, карбованим за царювання Петра I — Єлизавети I. Каталог підготовлено на основі вивчення та аналізу великої кількості документальних джерел, дослідження багатьох музейних зібрань і приватних колекцій. Він

містить понад п'ять тисяч ілюстрацій. Видання зацікавить колекціонерів, музейних працівників, дослідників, а також сучасних фахівців монетної справи.

Брайловський М.М., Лазарев Г.П., Хорошко В.О. *Захист інформації у банківській діяльності*. — К.: ПВП "За друга", 2003. — 158 с.

Розглянуто актуальні питання правового забезпечення захисту інформації у банківській діяльності як однієї зі складових інформаційної безпеки держави. Автори досліджують систему доступу до відомостей, що становлять комерційну таємницю банків, особливості організації її захисту. Заслугує на увагу детальний аналіз правових засад банківської діяльності, законів України в галузі захисту економічної інформації. У додатках містяться зразки відповідних документів: Інструкція із забезпечення схоронності комерційних таємниць на підприємстві (організації); Перелік відомостей, що становлять комерційну таємницю підприємства; Положення "Про Службу безпеки підприємства"; Положення "Про структуру Служби безпеки підприємства"; Угода про нерозголошення комерційної таємниці тощо.

Васильченко З.М. *Комерційні банки: реструктуризація та реорганізація: Монографія*. — К.: Кондор, 2004. — 528 с.

У монографії висвітлено економічні та правові засади злиття і приєднання комерційних банків у контексті вивчення зарубіжного досвіду, їх методологічні принципи та економічну сутність. На думку автора, реорганізація банків, яка передбачає фінансове оздоровлення та забезпечення стабільного функціонування банківської системи в цілому, підвищення рівня концентрації банківського капіталу на основі об'єднання банків, створення банківських корпорацій, холдингів та вдосконалення служб нагляду, потребує всебічного наукового обґрунтування і вибору оптимальних стратегій. Автор аналізує фінансовий стан комерційних банків — претендентів на спільну реорганізацію та розкриває концептуальні основи оцінки вартості банківської фірми. У книзі узагальнюються міжнародна практика функціонування комерційних банків у складі фінансово-промислових об'єднань. Окрім іншого, розглядаються чинники стабільності банківської системи та особливості інтеграції банківського капіталу в умовах глобалізації світової економіки.

Денисенко М.П. *Основи інвестиційної діяльності: Підручник для студ. вищ. навч. закл.* — К.: Алерта, 2003. — 338 с. — Бібліогр.: с. 290—298.

Розкрито сутність і механізм інвестиційної діяльності, проблеми формування теоретичної та методологічної бази, необхідної для оволодіння практикою використання фінансових інструментів залучення інвестицій. Докладно висвітлено організаційні та економічні складові інвестиційної діяльності, роль проектування в інвестиційному процесі, методику оцінки привабливості регіонів і планування інвестицій. Значну увагу приділено аналізу зарубіжного досвіду. Зокрема розглянуто міжнародні фінансово-валютні організації як джерела інвестування, шляхи активізації інвестиційної діяльності в економіці нашої держави. У додатках подано текст Закону України "Про інвестиційну діяльність", структуру бізнес-плану та короткий термінологічний словник.

Деньги. Кредит. Банки: Учебник для студ. вузов, обуч. по экон. спец. / Е.Ф.Жуков, Н.М.Зеленкова, Л.М.Максимова и др.; Под ред. Е.Ф.Жукова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 600 с.

Тематика нового підручника — основні тенденції розвитку грошей, грошового обігу, інфляційних процесів, кредиту,

банківської системи в цілому та окремих видів банків. На теоретичному і практичному матеріалі висвітлено еволюційні процеси у грошовій, банківській сферах, ринку цінних паперів, проаналізовано різноманітні моделі грошово-кредитних і валютних відносин, практиковані у промислово розвинутих країнах (США, Франції, Великобританії, ФРН, Японії, Канаді, Італії) та в Росії. Розглянуто проблеми, пов'язані з впливом інфляції на банківську діяльність, удосконаленням вітчизняної банківської системи, правовим забезпеченням фінансової сфери тощо. Логічність викладу та аргументованість тез допомагають глибоко зрозуміти й усвідомити сутність глобальних фінансово-економічних понять і явищ.

Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. *Корпоративне управління: Навчальний посібник* — Х.: Еспада, 2003. — 688 с.

У посібнику ґрунтовно висвітлено правові та економічні особливості системи корпоративного управління в Україні. Автори розглядають також міжнародні стандарти і принципи корпоративного управління, на засаді яких діють Європейський банк реконструкції та розвитку, Конфедерація європейських асоціацій акціонерів, національні кодекси корпоративної поведінки. Розкрито сутність поняття і правові основи господарських товариств, охарактеризовано їх види та органи управління, процедури створення. Автори приділяють увагу таким питанням, як корпоративні цінні папери, моделі корпоративного управління та їх ефективність, організація діяльності корпорації, захист прав акціонерів, корпоративна культура.

Макогон Ю.В., Булатова Е.В. *Международный банковский бизнес: Учебное пособие / Министерство образования и науки Украины. Мариуп. гуманит. ин-т Донец. нац. ун-та.* — К.: Атика, 2003. — 208 с.

Аналізуються зміни, що відбулися у світовій банківській системі, економічні та організаційні умови інтернаціоналізації банківської діяльності, зокрема роль банків у перерозподілі фінансових ресурсів світового господарства. У переліку тем, висвітлених у посібнику, — сутність та організаційні форми міжнародних банків, сучасні стратегії збалансованого управління активами і пасивами банку, міжнародна концентрація і централізація банківського капіталу, операції транснаціональних банків, взаємодія транснаціональних банківських і промислових капіталів, міжнародний страховий бізнес, офшорний банківський бізнес, якісні й кількісні зміни у структурі банківських продуктів та послуг, світова криза заборгованості тощо.

Шляхи підвищення інвестиційної діяльності в Україні: Монографія. — Ніжин: Аспект-Поліграф, 2003. — 724 с. Бібліогр.: с. 707—719.

Розкрито сутність і зміст одного з найважливіших напрямів економічної науки — інвестознавства. Досліджено проблему скорочення тривалості інвестиційного періоду та підвищення його ефективності. Розглянуто питання інновацій як засобу поліпшення інвестиційної привабливості та залучення внутрішніх резервів. На думку авторів, одним із таких резервів може й повинно стати страхування, тому значну увагу приділено питанням прогнозування збору страхових премій як основи внутрішніх інвестицій. Всебічно висвітлено проблеми іноземних інвестицій в Україні, досвід ефективного використання інвестицій у розвинутих країнах, перспективні напрями інвестиційної стратегії. Розглянуто також питання трансформації економічної освіти, тенденції підготовки кадрів в Україні та за кордоном, інформатизації освітнього процесу. Наприкінці вміщено термінологічний словник та список літератури.

Банкноти України

Про введення в обіг банкноти номіналом 5 гривень зразка 2004 року

Національний банк України з 14 червня 2004 року вводить в обіг банкноту нового зразка номіналом 5 гривень. Розмір банкноти — (63 × 118) мм. Переважаючий колір — синій.

ЛИЦЬОВИЙ БІК БАНКНОТИ

Праворуч від центру лицьового боку банкноти розміщено портрет Богдана Хмельницького. Під портретом, праворуч, — напис **БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ**. Зазначені елементи дизайну виконано фарбою темно-синього кольору.

Ліворуч від портрета, у верхній частині банкноти, розміщено декоративний елемент із зображенням малого Державного герба України, виконаний у двох кольорах: темно-синьому та оливковому.

У верхній частині поля водяного знака, паралельно довгій стороні банкноти, надруковано напис: **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ**, який поділено на зони оливкового і темно-синього кольорів. Нижче розміщено підпис Голови Національного банку України і напис: **ГОЛОВА**, виконані фарбою темно-синього кольору.

Біля лівого краю банкноти розміщено елемент для людей із послабленим зором у вигляді риси темно-синього кольору.

У нижній частині поля водяного знака надруковано цифрове позначення номіналу: **5**, яке поділено на зони вишньового та оливкового кольорів. Праворуч від нього розміщено частину наскрізного елемента — зображення гривні часів Київської Русі.

Уздовж правого краю короткої сторони банкноти розміщено смугу орнаменту, в якій двічі надруковано цифрове позначення номіналу. Смугу виконано у двох кольорах: темно-синьому та оливковому. Праворуч від смуги вертикально розміщено напис оливкового кольору: **П'ЯТЬ ГРИВЕНЬ**.

Фон центральної частини банкноти утворює зображення родового герба Богдана Хмельницького, а також сітка із цифрами 5.

Дизайн лицьового боку банкноти доповнюють орнаменти і захисні антисканерні сітки.

ЗВОРОТНИЙ БІК БАНКНОТИ

Центральним елементом дизайну зворотного боку банкноти є зображення церкви в селі Суботів. Колір зображення переходить із темно-синього у темно-коричневий. Праворуч від церкви зображено козацьку зброю та гетьманські клейноди темно-синього кольору.

Біля лівого краю банкноти вертикально розміщено на-

пис: **П'ЯТЬ ГРИВЕНЬ**.

Уздовж трьох сторін банкноти розташовано геометричні орнаменти, виконані з використанням зеленого, синього, світло-фіолетового, яскраво-рожевого та блакитного кольорів.

У верхній частині вертикального орнаменту розміщено логотип Національного банку України, під яким міститься напис: **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ**, у центральній частині — цифрове позначення номіналу: **5**. Усі зазначені елементи дизайну виконано фарбою синього кольору.

У центрі нижнього орнаменту розміщено цифрове позначення номіналу: **5**, виконане тонкою лінією (негатив).

У нижній частині банкноти, праворуч, розміщено частину наскрізного елемента — зображення гривні часів Київської Русі, ліворуч від якого — рік випуску банкноти: **2004**.

У правому нижньому куті розташовано цифрове позначення номіналу синього кольору: **5**.

Серійний номер надруковано горизонтально двічі: у лівому нижньому куті фарбою червоного кольору та у правому верхньому куті фарбою чорного кольору. Кожний номер складається з двобуквенної серії і семизначного номера.

Дизайн зворотного боку банкноти доповнюють захисні антисканерні сітки.

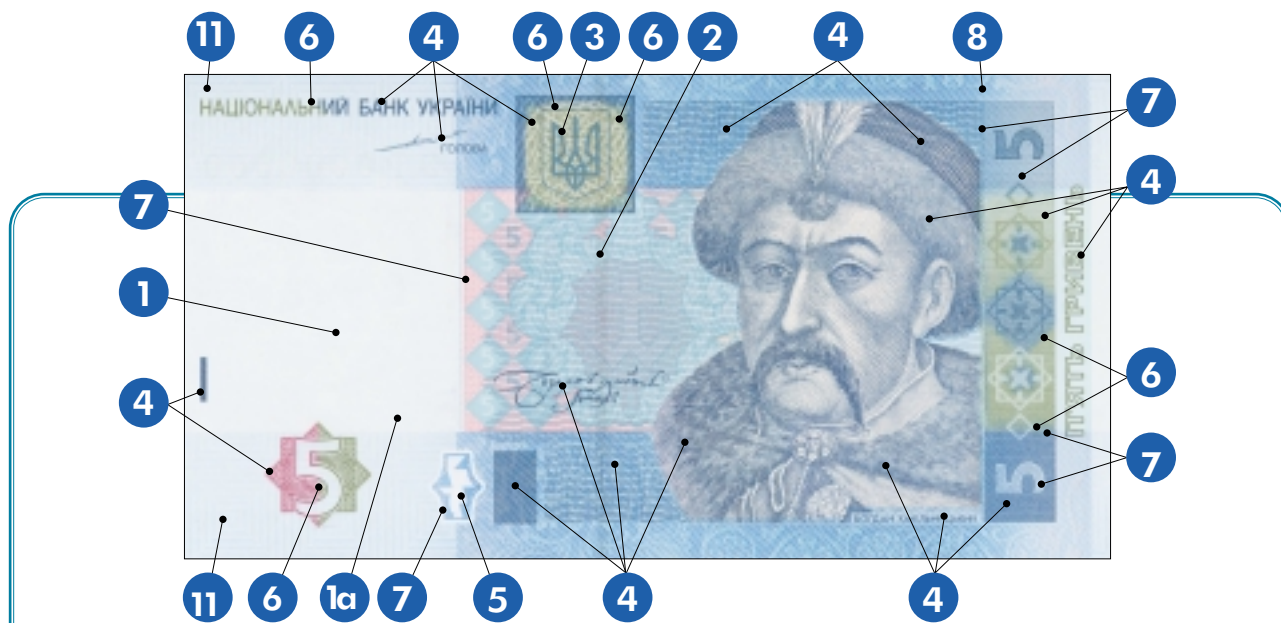
ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕМЕНТІВ ЗАХИСТУ

Банкнота надрукована на спеціальному тонованому папері синього відтінку, який відповідає переважачому кольору зображень на банкноті. Папір не флуоресцює в ультрафіолетових променях (надалі — УФ-промені). Склад паперу за волокном — 100-відсоткова бавовна.

Папір містить багатотоновий локальний водяний знак, світлий елемент водяного знака, двотоновий водяний знак (штрих-код), захисну стрічку та захисні, невидимі при денному світлі волокна.

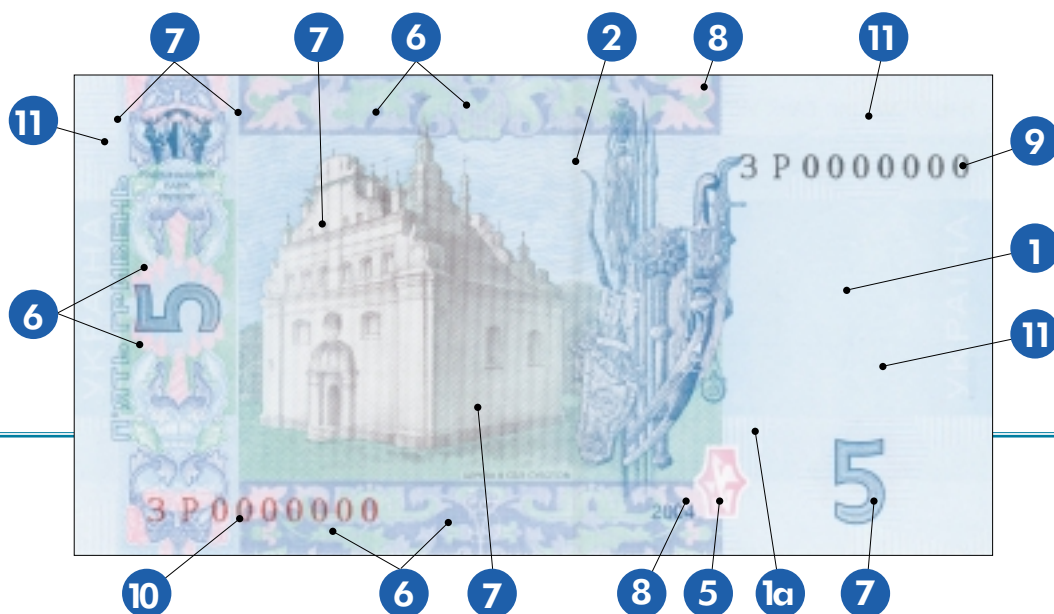
Банкнота номіналом 5 гривень зразка 2004 року

ЛИЦЬОВИЙ БІК

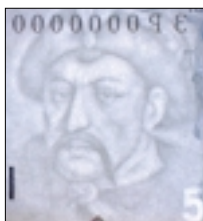

ЗВОРОТНИЙ БІК

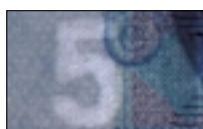
63 × 118 мм

1. ВОДЯНИЙ ЗНАК — зображення в різних тонах портрета, утворене внутрішньою структурою паперу, видиме під час розглядання банкноти проти світла, розташоване у встановленому місці та повторює портрет, надрукований на лицьовому боці банкноти.

1а. СВІТЛИЙ ЕЛЕМЕНТ ВОДЯНОГО ЗНАКА — зображення цифрового позначення номіналу, видиме під час розглядання банкноти проти світла.

2. ЗАХИСНА СТРИЧКА — повністю занурена в товщу паперу полімерна кодована стрічка, на якій розміщено прозорі зображення у прямому та перевернутому вигляді: **5 ГРН.**, тризуб та підкреслене цифрове позначення номіналу **5**.

В ультрафіолетових променях світиться зелено-жовтим та синім кольорами.

3. ЛАТЕНТНЕ (ПРИХОВАНЕ) ЗОБРАЖЕННЯ — зображення цифрового позначення номіналу, що видиме під час розглядання банкноти під гострим кутом зору до джерела світла.

4. РЕЛЬЄФНІ ЗОБРАЖЕННЯ — графічні елементи на лицьовому боці банкноти, виконані спеціальним друком, фарба яких виступає над поверхнею паперу і шорсткість відчувається на дотик: а) позначення для сліпих; б) портрет; в) написи; г) ізард; ґ) цифрове позначення номіналу.

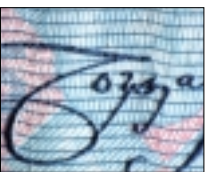
а)

б)

в)

в)

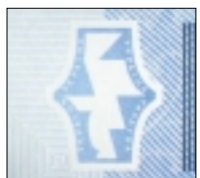

г)

ґ)

5. НАСКРІЗНИЙ ЕЛЕМЕНТ (СУМІЩЕНЕ ЗОБРАЖЕННЯ) — зображення, що виконані в одному місці на лицьовому та зворотному боках банкноти, під час розглядання яких проти світла з лицьового боку банкноти проглядає літера У.

Лицьовий бік

Зворотний бік

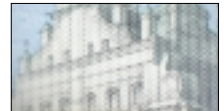
Проти світла

6. “ОРЛОВСЬКИЙ” ДРУК — вид спеціального друку, який утворює зображення, що виконані фарбою різного кольору з різною зміною одного кольору на інший без розривів і зміщень графічних елементів цих зображень (ліній, площин).

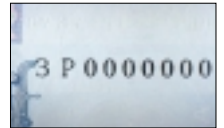
7. МІКРОТЕКСТ — написи, що повторюються; їх можна прочитати за допомогою збільшувального скла.

8. РАЙДУЖНИЙ ДРУК — спеціальний друк, що забезпечує поступовий перехід одного кольору в інший без розривів і зміщення елементів зображення.

9. СЕРІЙНИЙ НОМЕР — номер, надрукований високим друком фарбою чорного кольору, що має магнітні властивості.

10. СЕРІЙНИЙ НОМЕР — номер, надрукований фарбою червоного кольору, що світиться жовто-червоним кольором в ультрафіолетових променях.

11. АНТИСКАНЕРНА СІТКА — розташовані під різними кутами тонкі лінії, які під час копіювання або сканування банкноти можуть утворювати на копії “муар”.

12. ЗАХИСНІ ВОЛОКНА — хаотично розміщені в папері невидимі захисні волокна, які в ультрафіолетових променях світяться зеленим та червоним кольором.

Зображення банкноти в ультрафіолетових променях

Лицьовий бік

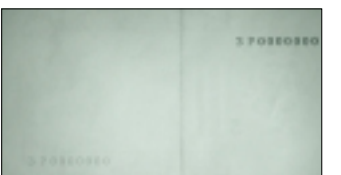

Зворотний бік

Зображення банкноти в інфрачервоних променях

Лицьовий бік

Зворотний бік

До уваги власників банкнот! У разі відсутності на банкноті захисних елементів або їх невідповідності зазначеним вимогам банкноту слід пред'явити в установу Національного банку України або Міністерства внутрішніх справ України.

Офіційний опис банкноти номіналом 5 гривень зразка 2004 року склали працівники департаменту готівково-грошового обігу Національного банку України Віталій Білорус та Ганна Вороніна.

Монети України

Про введення в обіг пам'ятної монети “Лелека”

Національний банк України, продовжуючи серію “Найменша золота монета”, 23 квітня 2004 р. ввів у обіг пам'ятну монету номіналом 2 гривні “Лелека”, присвячену представникові ряду лелекоподібних, одному з двох видів цього роду фауни України — лелеці білій, ареал поширення якої — майже вся Україна. Лелеку вважають провісником весни і птахом сонця, символом родинного благополуччя.

Монету виготовлено із золота 999.9 проби, якість виготовлення — підвищена, маса дорогоцінного металу в чистоті — 1.24 г, діаметр — 13.92 мм,

тираж — до 10 000 штук. Гурт монети гладкий.

На аверсі в намістовому колі розміщено малий Державний герб України, над яким — рік карбування монети: **2004**; між намістовим колом і кантом монети — кругові написи: **УКРАЇНА** (вгорі), **2 ГРИВНІ** (внизу), а також позначення металу, його проби — **Аu 999.9** (ліворуч), маса дорогоцінного металу в чистоті — **1.24** та логотип Монетного двору НБУ (праворуч).

На реверсі у намістовому колі зображено лелеку, що злітає; між зовнішнім кантом монети і намістовим колом — кругові написи: **ЛЕЛЕКА**

(вгорі), **CICONIA CICONIA** (внизу).

Художник і скульптор — Володимир Дем'яненко.

Пам'ятна монета номіналом 2 гривні “Лелека” є дійсним платіжним засобом України й обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів. □

Про введення в обіг пам'ятних монет “Літак “АН-140”

Національний банк України, продовжуючи серію “Літаки України”, 26 квітня 2004 р. ввів у обіг пам'ятні монети номіналами 10 та 5 гривень “Літак “АН-140”. Монети присвячено літаку нового покоління, призначеному для перевезення пасажирів і вантажів (до 6 т). Його попередником є літак АН-24, що перебуває в експлуатації сорок років. Уперше літак АН-140 вийшов на авіалінії в 2002 році; він має високі технічні характеристики і серійно випускається на авіазаводі в Харкові.

Монету номіналом 10 гривень виготовлено зі срібла, якість виготовлення — “пруф”, вага дорогоцінного металу в чистоті — 31.1 г, діаметр — 38.61 мм, тираж — до 10 000 штук. Гурт монети — рифлений.

Монету номіналом 5 гривень виготовлено з нейзильберу, якість виготовлення — звичайна, маса монети — 16.54 г, діаметр — 35.0 мм, тираж — 50 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі обох монет в центрі в намістовому колі зображено малий Державний герб України; довкола нього

— алегорична композиція із сонця, стилізованого крила, птахів і зірок, що втілює мрію людства досягти космічних висот, і кругові написи: на монеті зі срібла — **УКРАЇНА / 2004 / 10 / ГРИВЕНЬ**, а також позначення металу і його проби — **Ag 925**, вага дорогоцінного металу в чистоті — **31.1**; на монеті з нейзильберу — **УКРАЇНА / 2004 / 5 / ГРИВЕНЬ**. На обох монетах — логотип Монетного двору НБУ.

На реверсі обох монет зображено літак АН-140. Між зовнішнім кантом і намістовим колом розміщено кругові написи: вгорі — **ЛІТАКИ УКРАЇНИ**; внизу — **АН-140** та **АН-140**, між якими розміщено логотип “АН”.

Художник і скульптор — Володимир Дем'яненко.

Пам'ятні монети “Літак АН-140” номіналами 10 та 5 гривень є дійсними платіжними засобами України й обов'язкові до приймання без будь-яких обмежень за їх номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів. □

Про введення в обіг пам'ятної монети “Героїчна оборона Севастополя 1854 — 1856 рр.”

Національний банк України 28 квітня 2004 р. ввів у обіг пам'ятну монету номіналом 10 гривень “Героїчна оборона Севастополя 1854 — 1856 рр.”, присвячену 150-річчю від початку оборони Севастополя, яка тривала 349 днів під час Кримської війни — найбільшої з воєн, що відбувалися на українських землях у XIX столітті. У ній взяли участь сформовані в Україні Чернігівський, Полтавський, Житомирський, Подільський, Одеський, Волинський та Кременчуцький полки, а також загони Чорноморського козацького війська.

Монету виготовлено зі срібла 925 проби. Якість виготовлення — “пруф”, маса дорогоцінного металу в чистоті — 31.1 г, діаметр — 38.61 мм, тираж — до 8 000 (для України — 3 000) штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі на тлі схеми укріплень бастионів і батарей Севастополя зображе-

но пам'ятник загиблим кораблям, над ним напис **УКРАЇНА**; ліворуч від зображення розміщено: вгорі — малий Державний герб України; посередині — написи: **10 / ГРИВЕНЬ**; унизу — рік випуску монети: **2004**, ліворуч у два рядки — позначення металу та його проби: **Ag / 925**, маси дорогоцінного металу в чистоті — **31.1**; праворуч від зображення пам'ятника — логотип Монетного двору НБУ.

На реверсі на передньому плані зображено основні технічні елементи оборони — 36-фунтову корабельну гармату та боеприпаси (картеч, ядра, бомби, шомпол), на другому плані — вітрильне та парове судна, форт, що прикриває вхід до корабельної бухти; розміщено написи: угорі на стилізованій морській стрічці — **СЕВАСТОПОЛЬ**, унизу півколом — **ГЕРОЇЧНА ОБОРОНА 1854 — 1856**.

Художник і скульптор — Святослав Іваненко.

Пам'ятна монета номіналом 10 гривень “Героїчна оборона Севастополя 1854 — 1856 рр.” є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Про введення в обіг ювілейної монети “50 років входження Криму до складу України”

Національний банк України 28 квітня 2004 р. ввів у обіг ювілейну монету номіналом 5 гривень “50 років входження Криму до складу України”. У лютому 1954 року Кримську область передано до складу УРСР. 12 лютого 1991 року Верховна Рада України прийняла Закон України “Про відновлення Кримської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки”, яку 24 квітня 1992 року перейменовано на Автономну Республіку Крим. Вона є автономною адміністративно-територіальною одиницею України, її невід'ємною складовою частиною. Розташована на півдні держави на Кримському півострові. Площа — 27 тис. км², населення — 2 221 тис. чол.

Монету відкарбовано з використанням сучасних технологій виготовлення біме-

талевих монет: зовнішнє коло — мельхіор, внутрішнє — нордік. Якість виготовлення — звичайна, діаметр — 28.0 мм, загальна маса — 9.4 г, тираж — 30 000 штук. Гурт монети — секторальне рифлення.

На аверсі на тлі карти України зображено сніп із 25 колосків з перевеслом, який символізує Україну. В центрі на передньому плані — малий Державний герб України, ліворуч під картою — рік карбування монети: **2004**, унизу праворуч напис: **КРИМ**. На монеті півколом розміщено також написи: **УКРАЇНА** (вгорі), **5 ГРИВЕНЬ** (унизу) та логотип Монетного двору НБУ.

На реверсі в центрі зображено герб Автономної Республіки Крим, під ним — гроно винограду; зовнішнє та внутрішнє коло з'єднуються перевеслом, по зовнішньому колу розміщено круговий

напис: **ВХОДЖЕННЯ КРИМУ ДО СКЛАДУ УКРАЇНИ**, вгорі у два рядки — **50 / РОКІВ**.

Художник — Лариса Корень. Скульптор — Володимир Дем'яненко.

Ювілейна монета номіналом 5 гривень “50 років входження Криму до складу України” є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Про введення в обіг ювілейної монети “50 років членства України в ЮНЕСКО”

Національний банк України 12 травня 2004 р. ввів у обіг ювілейну монету номіналом 5 гривень “50 років членства України в ЮНЕСКО”. Україна є членом ЮНЕСКО (Організації Об’єднаних Націй з питань науки і культури) з 12 травня 1954 року, а з 1962 року в Парижі функціонує Постійне представництво України при ЮНЕСКО. Головне завдання ЮНЕСКО — сприяти зміцненню миру і безпеки шляхом розширення співробітництва народів у галузі освіти, науки і культури. За період членства в ЮНЕСКО Україна була ініціатором багатьох міжнародних програм та проектів.

Монету відкарбовано з використанням сучасних технологій виготовлен-

ня біметалевих монет: зовнішнє коло — мельхіор, внутрішнє — нордік. Якість виготовлення — звичайна, діаметр — 28.0 мм, загальна маса — 9.4 г, тираж — 50 000 штук. Гурт монети — секторальне рифлення.

На аверсі розміщено: у внутрішньому колі на тлі стилізованого орнаменту малий Державний герб України, над яким — рік карбування монети: **2004**; у зовнішньому — написи: **УКРАЇНА 5 ГРИВЕНЬ** та логотип Монетного двору НБУ.

На реверсі у внутрішньому колі на тлі стилізованого орнаменту зображено логотип з написом **UNESCO**; у зовнішньому — розміщено написи: **50 РОКІВ УКРАЇНИ В ЮНЕСКО 50 YEARS OF UKRAINE IN UNESCO**.

Художник і скульптор — Володимир Іваненко.

Ювілейна монета номіналом 5 гривень “50 років членства України в ЮНЕСКО” є дійсним платіжним засобом України та обов’язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Про введення в обіг пам’ятних монет “Свято Трійці”

Національний банк України, продовжуючи серію “Обрядові свята України”, 14 травня 2004 р. ввів у обіг пам’ятні монети номіналами 10 та 5 гривень “Свято Трійці”, присвячені одному з найбільших християнських свят, яке відзначають на 50-й день після Великодня.

Монету номіналом 10 гривень виготовлено зі срібла 925 проби. Якість виготовлення — “пруф”, маса дорогоцінного металу в чистоті — 31.1 г, діаметр — 38.61 мм, тираж — до 10 000 штук. Гурт монети — рифлений.

Монету номіналом 5 гривень виготовлено з нейзильберу. Якість виготовлення — звичайна, маса — 16.54 г, діаметр — 35.0 мм, тираж — 50 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі обох монет зображено вінок-оберіг із квітів, усередині якого розміщено малий Державний герб України, а над ним рік карбування монети — **2004**. Ліворуч і праворуч — стилізовані житні колоски, маківки та волошки. Під вінком розміщено написи: на монеті зі срібла —

УКРАЇНА / 10 / ГРИВЕНЬ, а також позначення металу та його проби — **Ag 925**, маса дорогоцінного металу в чистоті — **31.1**; на монеті з нейзильберу — **УКРАЇНА / 5 / ГРИВЕНЬ**. На аверсі обох монет розміщено логотип Монетного двору НБУ.

На реверсі монет зображено гурт дівчат, прикрашених квітами, стрічками, вінками, серед яких центральна постать — “дівчина-тополя”. Угорі над гуртом — символічне зображення святої Трійці, по обидва боки від якого півколом розміщено напис: **СВЯТО ТРИЙЦІ**.

Художник — Микола Кочубей. Скульптор — Роман Чайковський.

Пам’ятні монети номіналами 10 та 5 гривень “Свято Трійці” є дійсними платіжними засобами України та обов’язкові до приймання без будь-яких обмежень за їх номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахун-

кові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Структура активів банків України за станом на 01.04.2004 р.

Тис. грн.

№ п/п	NKB ¹	Назва банку	Грошові кошти та залишки в НБУ	Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються НБУ та емітовані НБУ	Кошти в інших банках	Цінні папери на продаж	Кредити та заборгованість клієнтів	Інвестиційні цінні папери	Довгострокові інвестиції до асоційованих компаній і дочірніх установ	Основні засоби та нематеріальні активи	Нараховані доходи до отримання	Інші активи	Усього активів
1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Група I (кількість банків у групі – 10)													
1	46	ПРИВАТБАНК	933 952	0	1 150 328	226 792	7 532 561	0	1 156	460 191	374 219	268 422	10 947 622
2	36	"АВАЛЬ"	700 881	69 825	1 170 728	412 609	7 168 614	6 328	43 100	852 671	17 901	364 117	10 806 774
3	3	ПРОМІНВЕСТБАНК	978 924	49 838	418 320	5 928	5 966 318	1 322	22 773	683 945	13 814	33 553	8 174 735
4	6	ОЩАДБАНК	1 551 796	1 625 678	402 710	28 164	1 863 046	188 500	10 816	455 042	47 479	52 113	6 225 344
5	5	УКРОЦБАНК	398 533	157 969	488 842	333 307	3 218 363	4 619	9 430	458 186	45 000	106 659	5 220 908
6	2	УКРЕКСІМБАНК	377 661	135 596	537 914	170 222	2 589 261	0	916	404 291	34 568	43 605	4 294 033
7	136	УКРСИББАНК	225 427	5 823	365 963	372 123	2 974 621	0	7 887	163 559	62 793	86 351	4 264 548
8	225	"НАДРА"	116 717	63 278	862 166	63 254	1 926 022	0	1 078	96 669	47 684	33 229	3 210 097
9	296	РАЙФФАЙЗЕНБАНК УКРАЇНА	89 175	998	324 011	30 792	2 243 753	23 897	0	43 662	10 776	9 229	2 776 292
10	37	БРОКБІЗНЕСБАНК	93 662	46 577	146 452	299 456	1 457 192	0	2	153 660	25 764	82 020	2 304 785
Усього по групі			5 466 727	2 155 581	5 867 434	1 942 649	36 939 750	224 666	97 159	3 771 877	679 997	1 079 298	58 225 138
Група II (кількість банків у групі – 14)													
11	17	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	51 529	0	267 925	91 672	1 172 591	103 697	0	35 096	52 277	17 902	1 792 688
12	115	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	83 831	37 621	269 636	149 222	798 715	12 794	0	204 483	8 192	50 325	1 614 817
13	153	ПРАВЕКС-БАНК	120 076	0	170 780	1 058	937 223	3	2 850	183 880	12 034	25 924	1 453 827
14	248	"ФОРУМ"	81 670	0	272 230	33 710	879 502	0	135	36 151	15 207	5 949	1 324 555
15	106	"ПІВДЕННИЙ"	74 659	0	135 482	32 266	994 901	0	0	40 869	10 301	8 036	1 296 514
16	68	УКРПРОМБАНК	42 366	0	171 803	0	988 174	0	0	49 889	16 948	7 791	1 276 972
17	289	КРЕДИТПРОМБАНК	49 025	0	305 651	60 652	815 222	0	6	26 884	3 251	14 240	1 274 930
18	88	КРЕДИТ БАНК (УКРАЇНА)	66 902	30 552	198 370	1 013	824 259	2 781	0	96 336	3 951	36 064	1 260 228
19	295	ІНГ БАНК УКРАЇНА	85 855	39 710	145 447	41 727	822 447	0	0	2 637	6 595	1 461	1 145 879
20	297	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	55 776	136 686	210 272	0	693 513	0	0	29 160	7 115	1 042	1 133 563
21	274	УКРГАЗБАНК	89 168	0	108 978	17 346	774 359	0	180	67 215	35 655	18 953	1 111 854
22	76	ВАБАНК	102 196	8 507	156 345	24 090	566 613	0	843	35 222	7 774	61 166	962 755
23	270	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	26 458	0	85 086	73 387	680 534	0	16 541	16 717	17 001	22 216	937 940
24	202	"ХРЕЩАТИК"	110 070	0	334 857	19 056	388 874	0	0	27 181	5 252	7 508	892 797
Усього по групі			1 039 582	253 075	2 832 861	545 199	11 336 925	119 275	20 555	851 719	201 554	278 575	17 479 321
Група III (кількість банків у групі – 34)													
25	139	ДОНГОРБАНК	74 307	5 983	167 818	107 859	664 331	6 094	0	62 083	3 668	7 038	1 099 183
26	101	ІНДУСТРІАЛБАНК	105 262	0	545 328	34 071	201 709	55 030	0	11 055	1 284	6 771	960 510
27	42	"МРІЯ"	49 811	0	87 390	7 599	729 595	0	11	44 989	1 097	8 469	928 963
28	171	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	42 961	0	92 305	57 967	583 427	0	0	63 203	5 726	3 290	848 879
29	272	АЛЬФА-БАНК	274 215	0	49 039	54 599	360 638	0	0	84 895	3 848	2 625	829 860
30	216	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	30 988	0	155 089	52 333	458 537	25 194	10 031	31 735	10 547	27 099	801 553

¹ Номер банку в електронному довіднику RCU KRU, створеному на основі Державного реєстру банків.

1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
31	262	ЕКСПРЕС-БАНК	115 634	0	181 216	0	352 672	0	437	66 593	4 918	5 411	726 881
32	96	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	8 265	0	147 523	1 930	443 321	0	0	14 504	28 980	28 115	672 638
33	292	ХФБ БАНК УКРАЇНА	25 642	0	179 115	10 788	438 548	0	0	3 700	3 556	1 347	662 696
34	105	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	49 728	10 010	93 846	22 311	377 325	0	9 345	54 977	1 907	23 411	642 860
35	203	"КІЇВ"	20 765	552	52 828	3 562	463 395	0	4 071	42 438	24 810	12 233	624 654
36	11	ТАС-КОМЕРЦБАНК	14 399	0	95 058	15 382	456 364	0	2 064	13 884	7 215	10 695	615 061
37	126	МЕГАБАНК	29 460	0	103 107	27 015	366 012	0	5 049	42 733	7 637	4 355	585 368
38	258	ІМЕКСБАНК	55 643	0	91 991	25	367 835	0	9	36 205	3 361	6 271	561 341
39	18	УКРІНБАНК	50 567	0	53 999	2 685	346 221	-1	59	87 470	5 103	9 328	555 430
40	165	МТ-БАНК	45 159	2 985	50 957	3 027	263 494	-164	9 504	86 504	6 963	5 458	473 887
41	299	"НРБ-УКРАЇНА"	18 071	0	88 936	26 905	311 066	0	2 852	1 455	4 596	7 270	461 151
42	67	ЕКСПОБАНК	23 284	0	31 750	1 014	306 882	0	0	48 289	2 105	15 364	428 688
43	84	"ТАВРИКА"	10 282	0	86 886	132	305 304	-106	0	4 134	7 486	10 332	424 450
44	298	ПРОКРЕДИТ БАНК	9 571	0	22 803	0	362 442	0	0	18 864	3 271	6 559	423 511
45	20	ФАКТОРІАЛ-БАНК	13 718	0	45 819	40 890	201 585	0	0	60 242	2 905	51 509	416 669
46	234	БАНК КРЕДІ ЛІОНЕ УКРАЇНА	77 528	0	27 663	945	296 539	0	0	4 035	1 755	4 327	412 791
47	232	"ДІАМАНТ"	21 161	0	116 627	21 235	225 777	7 000	0	16 512	1 128	2 288	411 729
48	290	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	14 467	0	87 790	26 024	221 440	5 780	1	41 440	6 381	4 339	407 662
49	113	ПОЛТАВА БАНК	21 252	0	18 177	13 943	260 355	0	7 108	29 474	8 152	26 792	385 253
50	282	ТАС-ІНВЕСТБАНК	8 333	0	112 024	9 539	242 217	0	0	1 618	4 351	6 488	384 571
51	273	ЗАХІДІНКОМБАНК	32 277	0	37 572	0	281 553	0	3	14 205	1 029	10 972	377 612
52	280	"КІЇВСЬКА РУСЬ"	21 373	2 498	54 171	3 856	255 147	0	0	28 392	7 673	2 381	375 492
53	228	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	41 132	0	55 011	0	257 212	0	0	5 846	969	7 272	367 444
54	93	"ДНІСТЕР"	55 384	0	29 939	3 002	232 077	891	95	16 800	6 096	3 674	347 958
55	22	"АЖІО"	13 222	992	61 353	4 676	186 654	808	272	45 609	957	3 687	318 230
56	283	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	22 686	0	47 059	1 895	203 580	11 523	0	11 674	1 508	9 402	309 327
57	227	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	20 582	0	69 982	23 943	180 351	599	0	900	1 715	5 986	304 059
58	41	"ПРЕМ'ЄРБАНК"	365	0	37 956	35 052	144 235	0	0	48 375	5 171	26 156	297 308
Усього по групі			1 417 499	23 021	3 178 127	614 202	11 347 840	112 648	50 911	1 144 834	187 870	366 714	18 443 665
Група IV (кількість банків у групі – 98)													
59	206	МІСТО-БАНК	1 758	0	52 865	4 259	314 092	0	0	7 688	8 415	2 460	391 537
60	31	ЕНЕРГОБАНК	61 269	0	24 269	5 708	176 028	727	0	42 429	4 600	8 927	323 957
61	209	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	45 461	0	18 305	6 648	215 666	0	0	3 704	3 174	1 280	294 236
62	98	"МЕРКУРІЙ"	43 112	0	30 822	8 511	170 289	0	0	17 066	952	3 150	273 902
63	34	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	20 097	0	68 271	0	175 151	0	0	6 405	101	1 871	271 897
64	43	АВТОАЗБАНК	8 982	0	32 281	18 571	194 725	0	0	14 155	1 454	597	270 764
65	135	ІНПРОМБАНК	24 129	0	17 664	4 028	183 354	0	647	34 963	1 134	3 960	269 879
66	278	УКРГАЗПРОМБАНК	5 612	0	97 039	280	131 629	0	0	28 221	2 432	1 426	266 640
67	97	ЕЛЕКТРОН БАНК	11 349	0	44 788	1 024	167 050	1	448	35 114	509	3 594	263 876
68	251	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	36 011	0	14 128	34	165 102	16	2 057	31 415	3 965	5 593	258 320
69	242	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	13 046	0	12 297	25	193 096	0	0	30 833	3 210	890	253 398
70	40	ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК	13 065	0	11 493	9 433	195 993	3 044	0	3 741	5 023	6 995	248 786
71	186	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	12 713	0	24 602	62 514	111 565	1 045	261	23 269	1 893	1 652	239 515
72	217	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	9 293	0	75 948	8 597	120 733	0	0	14 907	1 372	7 325	238 175

1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
73	144	“БАЗИС”	27 195	0	21 052	502	120 963	16 573	266	40 906	2 568	4 609	234 634
74	26	ТРАНСБАНК	17 282	0	11 034	7 287	181 166	0	0	9 367	2 048	1 904	230 087
75	191	“АРКАДА”	24 336	0	7 252	8 890	141 859	0	7 711	20 746	6 488	9 065	226 347
76	35	ІНТЕРБАНК	7 019	0	52 178	24 294	99 260	0	0	34 620	1 363	2 111	220 845
77	150	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	6 824	0	52 155	24 217	100 895	0	0	25 470	6 462	3 281	219 304
78	13	ЛЕГБАНК	24 183	0	29 262	10 560	127 878	0	0	9 019	2 211	6 735	209 850
79	277	“НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ”	20 612	0	6 669	0	171 898	1 002	0	6 634	268	2 348	209 431
80	195	УКРКОМУНБАНК	42 748	0	20 901	0	122 375	0	28	12 434	5 679	2 868	207 034
81	59	ПРОМЕКОНОМБАНК	37 731	0	53 130	11 580	95 044	0	0	3 531	1 408	3 839	206 262
82	48	“НОВИЙ”	13 971	0	12 357	7 313	146 180	0	0	17 434	2 732	5 323	205 311
83	304	ФОРТУНА БАНК	5 451	0	25 102	0	157 626	0	0	3 188	2 745	2 859	196 972
84	133	“ПРИВАТІНВЕСТ”	3 091	0	22 749	9	159 163	0	0	5 593	2 908	1 527	195 040
85	238	“СИНТЕЗ”	49 084	0	10 163	0	125 160	0	0	4 036	2 047	2 564	193 054
86	288	“КЛІРИНГОВИЙ ДІМ”	5 565	0	38 790	23 931	111 286	2 002	0	2 912	2 206	2 167	188 860
87	81	ОБ’ЄДНАНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	8 437	0	12 483	24 116	89 576	0	170	24 019	7 878	21 361	188 039
88	302	АКТИВ БАНК	19 774	0	32 403	1 569	113 062	7 050	0	4 119	1 459	1 151	180 585
89	205	“МЕТАЛУРГ”	15 610	0	11 261	10 557	120 759	1 000	1 335	15 200	3 145	1 179	180 046
90	305	АГРОБАНК	15 182	0	17 187	1 352	127 988	0	0	4 016	1 739	1 814	169 277
91	124	РЕАЛ БАНК	8 240	0	70 551	10 818	71 439	0	25	3 792	412	1 874	167 151
92	53	ІКАР-БАНК	13 623	0	5 502	26	127 426	0	0	15 117	981	1 912	164 588
93	30	“ІНТЕГРАЛ”	5 937	0	24 486	7 186	105 119	0	0	1 656	1 837	17 993	164 214
94	123	“ГРАНТ”	9 315	0	5 749	2 228	128 847	0	0	14 952	1 454	1 573	164 119
95	146	“УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ”	11 038	0	53 480	0	79 114	0	0	16 858	504	2 362	163 356
96	237	“ДОНКРЕДИТІНВЕСТ”	35 843	0	33 472	15	65 703	0	0	26 577	520	685	162 815
97	62	“МУНІЦИПАЛЬНИЙ”	8 976	0	32 217	16 090	73 665	9 312	0	16 204	3 556	523	160 544
98	198	АВТОКРАЗБАНК	16 444	0	12 766	3 927	106 186	0	0	9 840	578	9 059	158 800
99	87	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	4 491	0	16 330	20 195	101 801	0	0	3 370	1 695	7 123	155 004
100	294	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	6 642	0	35 385	6 707	87 501	0	0	5 487	6 258	1 790	149 770
101	66	“ПЕРСОНАЛЬНИЙ КОМП’ЮТЕР”	2 822	0	15 831	25 842	33 013	0	0	71 210	363	512	149 593
102	142	“ПРИКАРПАТТЯ”	5 579	0	28 140	460	82 780	0	16	27 029	1 311	1 226	146 541
103	49	ПОЛІКОМБАНК	7 389	0	9 496	1 713	94 851	0	0	12 025	1 214	2 123	128 812
104	180	“ГАРАНТ”	4 903	0	14 085	106	80 409	0	21 300	3 352	157	169	124 481
105	183	“ПРИЧОРНОМОР’Я”	4 494	0	9 473	8 303	92 183	0	0	2 102	2 967	2 279	121 800
106	255	“ВЕЛЕС”	14 070	0	50 231	0	51 315	0	0	3 805	113	1 298	120 832
107	57	“КАПІТАЛ”	5 394	0	6 479	11 224	89 873	0	255	3 658	2 731	286	119 900
108	129	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНО-ТОРГОВИЙ БАНК	22 875	0	21 896	1 737	60 254	0	0	6 181	1 171	3 092	117 207
109	303	АРТЕМ БАНК	22 312	0	74 822	0	13 896	0	0	1 804	376	852	114 062
110	75	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	8 427	0	9 194	85	74 119	0	0	5 508	213	10 955	108 501
111	143	КООПІНВЕСТБАНК	5 438	0	14 370	0	72 696	0	0	9 541	209	3 049	105 302
112	45	ПІВДЕНКОМБАНК	10 814	0	5 667	9 117	67 195	–38	123	9 472	2 144	457	104 951
113	137	“ДЕМАРК”	3 471	0	21 305	529	59 235	0	0	17 082	1 019	238	102 881
114	300	ПРАЙМ-БАНК	5 986	0	39 561	287	53 260	0	0	479	219	29	99 820
115	241	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	8 121	2 997	15 024	19 214	44 457	0	0	5 144	1 180	3 026	99 163

1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
116	117	ДІАЛОГБАНК	8 970	0	13 172	26 872	25 153	23 982	20	438	248	63	98 917
117	125	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	4 980	0	9 367	21 692	55 720	0	0	895	344	129	93 128
118	156	"АЛЛОНЖ"	118	0	7 425	8 635	60 500	0	0	612	7 090	20	84 400
119	301	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	4 341	0	17 278	79	54 124	0	0	6 398	938	355	83 513
120	51	"АРМА"	30 903	0	21 946	1 992	25 737	0	0	823	298	249	81 948
121	151	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	3 761	0	475	7 364	58 554	0	156	6 511	1 153	59	78 033
122	91	"ЛЬВІВ"	5 356	0	3 418	466	53 823	0	0	12 563	221	538	76 386
123	128	РЕГІОН БАНК	6 119	0	7 130	23	50 924	0	0	10 218	120	298	74 832
124	222	"УКООПСІЛКА"	7 026	0	11 283	90	34 838	0	0	19 234	429	651	73 552
125	107	"ПОРТО-ФРАНКО"	9 746	0	15 018	13 989	31 892	0	0	1 783	151	918	73 498
126	159	ТММ-БАНК	33 109	0	254	0	23 073	0	0	13 070	52	2 969	72 527
127	284	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	11 560	0	9 081	4 120	29 314	0	0	10 465	130	6 270	70 940
128	260	"ТК КРЕДИТ"	404	0	7 976	2 136	48 118	0	0	986	7 557	808	67 985
129	306	БАНК "ПЕРСПЕКТИВА"	21 327	0	25 155	0	15 417	3 000	0	2 833	43	16	67 790
130	109	ІНВЕСТБАНК	6 642	0	1 898	0	43 839	0	0	8 321	1 824	3 538	66 061
131	310	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	6 448	0	1 548	0	54 360	0	0	2 624	56	141	65 176
132	275	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	2 565	0	5 767	4 321	47 328	0	0	1 834	172	1 095	63 082
133	201	"АНТАРЕС"	4 629	0	10 584	1 199	44 501	227	0	839	50	263	62 292
134	287	БАНК ПЕКАО (УКРАЇНА)	17 603	0	20 957	0	8 674	0	2 757	11 639	15	222	61 867
135	231	"ЮНЕКС"	3 829	0	2 104	1 780	39 103	0	24	11 782	119	2 248	60 990
136	47	"ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ"	1 786	0	8 537	21 410	21 150	5 595	0	1 249	771	373	60 871
137	72	ДОНБІРЖБАНК	2 091	11 501	8 676	1	14 118	0	0	21 108	350	216	58 062
138	308	СОЦКОМБАНК	5 090	0	2 566	0	38 691	4 730	0	5 232	400	93	56 802
139	122	ФІНБАНК	5 242	989	745	861	33 487	8 672	0	2 329	300	289	52 913
140	110	ОДЕСА-БАНК	3 362	0	10 972	9 804	23 605	0	0	3 121	395	115	51 375
141	276	КЛАСИКБАНК	10 312	0	992	8	23 260	0	0	3 029	2 821	10 318	50 739
142	240	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	861	0	41 936	0	3 648	0	684	1 528	657	1 081	50 395
143	243	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	3 422	0	2 986	1 663	35 011	1 271	0	1 193	1 136	2 144	48 825
144	215	"МОРСЬКИЙ"	1 852	0	1 684	162	34 433	0	0	7 057	744	773	46 704
145	286	РАДАБАНК	4 798	0	4 666	0	28 903	3 096	0	682	4 152	403	46 700
146	74	"СЛАВУТИЧ"	2 097	0	4 468	0	33 616	0	0	5 906	154	279	46 519
147	127	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	7 958	0	80	7 858	23 030	-7	0	2 090	269	4 276	45 555
148	63	КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК	1 243	0	990	399	32 926	0	0	8 554	982	119	45 213
149	65	ЗАХІДБУДГАЗБАНК	1 350	0	1 041	0	19 437	2	0	17 411	459	539	40 239
150	29	"АЛЪЯНС"	5 186	0	10	0	25 388	0	0	679	712	444	32 419
151	60	"ДАНІЕЛЬ"	1 425	0	13 897	1 902	11 949	0	0	637	107	473	30 390
152	285	ІНВЕСТ-КРИВБАС БАНК	188	0	415	11 215	12 354	0	0	3 284	301	611	28 368
153	309	КРИМУНІВЕРСАЛБАНК	1 762	0	12	14 848	6 771	0	0	4 372	114	226	28 105
154	169	ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	1 457	0	0	0	24 016	0	0	328	186	28	26 015
155	167	"ФЕБ"	239	0	80	0	19 864	0	0	4 522	115	30	24 849
156	223	"СТОЛИЧНИЙ"	98	0	0	5 664	923	0	0	364	39	16	7 105
Усього по групі			1 153 890	15 487	1 883 002	602 172	8 014 517	92 300	38 282	1 047 945	162 948	244 606	13 255 149
Усього по системі банків			9 077 698	2 447 164	13 761 424	3 704 222	67 639 032	548 889	206 907	6 816 374	1 232 369	1 969 193	107 403 273

Структура зобов'язань банків України за станом на 01.04.2004 р.

Тис. грн.

№ п/п	NKB	Назва банку	Кошти банків	Кошти клієнтів	Інші депозити	Боргові цінні папери, емітовані банком	Нараховані витрати до сплати	Інші зобов'язання	Усього зобов'язань
1			2	3	4	5	6	7	8
Група I (кількість банків у групі — 10)									
1	46	ПРИВАТБАНК	809 715	8 883 508	8 532	609	83 737	190 765	9 976 866
2	36	“АВАЛЬ”	1 704 750	7 819 161	0	502	73 249	108 933	9 706 595
3	3	ПРОМІНВЕСТБАНК	7 527	6 938 168	6 848	0	20 838	139 107	7 112 487
4	6	ОЩАДБАНК	80 184	5 802 431	2 999	0	79 106	6 385	5 971 105
5	5	УКРСОЦБАНК	287 487	4 266 572	10 352	12 498	42 482	47 936	4 667 326
6	2	УКРЕКСІМБАНК	824 689	2 935 625	737	0	18 279	53 785	3 833 115
7	136	УКРСИББАНК	589 344	2 971 641	23 703	21 415	62 741	277 545	3 946 389
8	225	“НАДРА”	1 012 901	1 486 992	350 526	6 304	38 227	108 603	3 003 553
9	296	РАЙФФАЙЗЕНБАНК УКРАЇНА	1 448 480	821 307	25 211	20 180	11 159	275 733	2 602 070
10	37	БРОКБІЗНЕСБАНК	319 942	1 535 519	0	0	9 091	218 943	2 083 495
Усього по групі			7 085 020	43 460 925	428 907	61 507	438 907	1 427 734	52 903 000
Група II (кількість банків у групі — 14)									
11	17	“ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ”	246 293	1 314 921	1 318	25 483	18 502	7 355	1 613 871
12	115	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	221 561	927 176	32 914	0	16 378	44 968	1 242 998
13	153	ПРАВЕКС-БАНК	163 639	1 076 176	1	0	30 974	71 729	1 342 520
14	248	“ФОРУМ”	487 586	663 233	191	2 030	11 847	16 412	1 181 298
15	106	“ПІВДЕННИЙ”	163 728	952 077	24 214	0	10 013	11 693	1 161 725
16	68	УКРПРОМБАНК	179 047	901 033	0	0	11 210	67 042	1 158 332
17	289	КРЕДИТПРОМБАНК	223 702	788 793	0	13 357	11 629	77 695	1 115 176
18	88	КРЕДИТ БАНК (УКРАЇНА)	208 950	879 789	0	5 683	20 027	2 635	1 117 083
19	295	ІНГ БАНК УКРАЇНА	655 258	368 632	0	0	2 570	30 755	1 057 214
20	297	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	699 604	289 780	0	0	584	1 862	991 830
21	274	УКРГАЗБАНК	161 179	821 174	0	0	8 651	11 239	1 002 243
22	76	ВАБАНК	204 689	614 095	1 100	0	10 063	51 265	881 210
23	270	“КРЕДИТ-ДНІПРО”	127 465	585 433	70 645	0	3 465	39 529	826 536
24	202	“ХРЕЩАТИК”	89 798	662 915	661	10 054	5 132	8 199	776 758
Усього по групі			3 832 497	10 845 225	131 045	56 606	161 045	442 377	15 468 796
Група III (кількість банків у групі — 34)									
25	139	ДОНГОРБАНК	172 649	727 398	0	2 067	1 388	6 263	909 765
26	101	ІНДУСТРІАЛБАНК	115 394	702 268	0	10 000	445	16 943	845 049
27	42	“МРІЯ”	135 080	623 385	10 375	0	4 663	49 665	823 169
28	171	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	115 074	626 970	6 950	0	9 496	28 651	787 140
29	272	АЛЬФА-БАНК	218 668	429 962	9 287	4 995	3 199	51 556	717 666
30	216	“БІГ ЕНЕРГІЯ”	223 119	389 766	16 563	0	8 619	28 649	666 715
31	262	ЕКСПРЕС-БАНК	58 233	514 165	0	0	3 475	4 124	579 997
32	96	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	262 836	332 796	0	0	2 837	11 897	610 365

1			2	3	4	5	6	7	8
33	292	ХФБ БАНК УКРАЇНА	309 831	205 787	0	0	2 772	51 310	569 700
34	105	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	25 006	474 745	0	0	492	19 684	519 927
35	203	"КИЇВ"	68 311	466 454	0	0	4 798	10 740	550 304
36	11	ТАС-КОМЕРЦБАНК	66 009	458 177	53	2	7 583	14 110	545 934
37	126	МЕГАБАНК	39 617	431 638	269	8 546	1 663	40 418	522 151
38	258	ІМЕКСБАНК	55 877	415 334	65	0	4 952	13 047	489 275
39	18	УКРІНБАНК	30 016	424 319	0	0	3 211	15 519	473 066
40	165	МТ-БАНК	22 829	311 187	0	0	2 483	6 895	343 394
41	299	"НРБ-УКРАЇНА"	146 231	206 138	0	18 893	2 579	2 379	376 220
42	67	ЕКСПОБАНК	83 379	243 670	7 542	0	4 123	10 456	349 170
43	84	"ТАВРИКА"	51 247	294 442	0	0	6 668	11 067	363 424
44	298	ПРОКРЕДИТ БАНК	69 833	257 251	0	11 960	3 274	28 614	370 932
45	20	ФАКТОРІАЛ-БАНК	48 622	291 193	0	326	4 224	8 783	353 149
46	234	БАНК КРЕДІ ЛІОНЕ УКРАЇНА	31 493	326 408	0	0	1 107	7 875	366 883
47	232	"ДІАМАНТ"	164 105	136 704	0	0	2 034	1 125	303 967
48	290	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	115 406	206 698	10 452	0	1 772	14 521	348 849
49	113	ПОЛТАВА БАНК	19 000	294 534	225	1 800	4 359	18 759	338 677
50	282	ТАС-ІНВЕСТБАНК	165 331	144 266	0	0	4 345	426	314 369
51	273	ЗАХІДІНКОМБАНК	49 075	266 351	458	0	3 144	11 050	330 078
52	280	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	72 566	253 482	675	3 532	3 268	4 955	338 479
53	228	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	66 787	253 840	0	0	1 515	3 013	325 156
54	93	"ДНІСТЕР"	56 678	241 110	49	1 000	4 233	8 380	311 449
55	22	"АЖІО"	82 052	150 392	0	0	2 340	2 683	237 467
56	283	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	68 942	184 407	0	5 740	2 645	15 527	277 261
57	227	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	59 057	191 829	16 276	0	1 825	9 128	278 114
58	41	"ПРЕМ'ЄРБАНК"	75 038	146 027	414	122	5 213	12 819	239 633
Усього по групі			3 343 391	11 623 092	79 652	68 983	120 745	541 031	15 776 895
Група IV (кількість банків у групі – 98)									
59	206	МІСТО-БАНК	103 453	243 290	0	0	353	4 700	351 797
60	31	ЕНЕРГОБАНК	215	278 042	0	0	1 834	7 398	287 489
61	209	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	1 848	238 853	1 780	0	2 214	12 866	257 562
62	98	"МЕРКУРІЙ"	21 524	187 483	0	1 905	3 545	17 330	231 788
63	34	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	71 266	131 039	5 419	0	802	594	209 119
64	43	АВТОАЗБАНК	40 887	166 843	0	0	1 000	2 456	211 187
65	135	ІНПРОМБАНК	8 599	188 918	0	0	1 915	3 457	202 888
66	278	УКРГАЗПРОМБАНК	119 602	73 110	0	0	1 822	1 179	195 713
67	97	ЕЛЕКТРОН БАНК	29 278	171 088	0	1 600	3 269	760	205 996
68	251	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	6 189	202 281	0	0	2 386	710	211 565
69	242	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	19 485	164 522	0	0	2 513	4 535	191 054
70	40	ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК	21 839	181 292	0	0	850	6 412	210 393
71	186	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	35 170	132 358	3 595	0	1 445	15 989	188 557
72	217	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	83 631	106 415	0	0	1 175	15 356	206 577
73	144	"БАЗИС"	0	187 652	0	0	1 283	14 490	203 425

1			2	3	4	5	6	7	8
74	26	ТРАНСБАНК	15 233	155 926	0	0	2 536	1 145	174 840
75	191	"АРКАДА"	0	166 491	0	0	865	2 232	169 588
76	35	ІНТЕРБАНК	57 194	119 576	225	3 920	2 343	269	183 526
77	150	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	50 488	131 740	0	0	3 716	4 206	190 151
78	13	ЛЕГБАНК	8 166	153 799	486	0	2 031	7 600	172 082
79	277	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	1 900	160 582	0	0	664	1 549	164 695
80	195	УКРКОМУНБАНК	10 369	152 560	0	0	2 570	12 477	177 977
81	59	ПРОМЕКОНОМБАНК	17 984	145 104	11	0	1 778	8 905	173 782
82	48	"НОВИЙ"	21 167	144 852	0	0	2 599	4 812	173 430
83	304	ФОРТУНА БАНК	41 409	102 253	0	0	1 210	4 485	149 357
84	133	"ПРИВАТІНВЕСТ"	66 204	86 650	0	0	1 041	10 406	164 302
85	238	"СИНТЕЗ"	12	123 084	337	0	1 418	1 168	126 019
86	288	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	69 720	73 209	0	0	728	265	143 922
87	81	ОБ'ЄДНАНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	25 293	121 870	0	0	948	2 257	150 367
88	302	АКТИВ БАНК	25 294	119 176	0	0	1 086	2 675	148 231
89	205	"МЕТАЛУРГ"	28	97 656	0	0	1 366	6 423	105 473
90	305	АГРОБАНК	0	124 393	1 804	0	1 253	365	127 815
91	124	РЕАЛ БАНК	78 287	50 001	0	0	247	667	129 202
92	53	ІКАР-БАНК	6 000	115 603	0	0	776	6 177	128 556
93	30	"ІНТЕГРАЛ"	28 496	89 441	0	0	1 178	1 770	120 885
94	123	"ГРАНТ"	753	112 245	0	0	101	1 539	114 638
95	146	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	26 131	92 525	0	0	570	4 012	123 237
96	237	"ДОНКРЕДИТІНВЕСТ"	31 315	25 121	0	0	365	256	57 056
97	62	"МУНІЦИПАЛЬНИЙ"	31 096	91 034	0	0	1 546	1 255	124 931
98	198	АВТОКРАЗБАНК	7 830	102 715	0	0	732	1 095	112 371
99	87	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	31 031	81 679	0	0	1 557	13 482	127 748
100	294	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	26 473	69 150	1 500	0	723	16 799	114 645
101	66	"ПЕРСОНАЛЬНИЙ КОМП'ЮТЕР"	2 104	66 958	0	0	405	132	69 600
102	142	"ПРИКАРПАТТЯ"	28 683	84 353	0	0	757	3 169	116 962
103	49	ПОЛІКОМБАНК	7 860	84 757	0	0	904	238	93 759
104	180	"ГАРАНТ"	3 653	57 178	0	0	2 310	17 106	80 247
105	183	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	3 004	74 322	0	0	1 832	9 623	88 781
106	255	"ВЕЛЕС"	3 610	78 714	0	0	60	131	82 514
107	57	"КАПІТАЛ"	5 105	65 384	0	0	1 438	18 477	90 404
108	129	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНО-ТОРГОВИЙ БАНК	14 425	61 354	221	0	649	13 037	89 685
109	303	АРТЕМ БАНК	79	76 720	0	0	586	78	77 464
110	75	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	9 000	71 396	0	0	1 155	2 139	83 690
111	143	КООПІНВЕСТБАНК	14 698	54 163	0	0	311	3 118	72 290
112	45	ПІВДЕНКОМБАНК	3 527	57 574	20	0	648	3 278	65 047
113	137	"ДЕМАРК"	12 794	62 323	0	0	843	711	76 670
114	300	ПРАЙМ-БАНК	8 251	26 888	40 153	0	450	215	75 957
115	241	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	8 039	60 600	0	0	625	661	69 924
116	117	ДІАЛОГБАНК	14 140	37 720	0	0	107	202	52 169

1			2	3	4	5	6	7	8
117	125	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	3 390	47 819	0	0	678	7 142	59 028
118	156	"АЛЛОНЖ"	21 050	47 665	0	0	942	171	69 827
119	301	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	16 693	25 775	0	0	172	8 286	50 926
120	51	"АРМА"	23 436	37 186	0	0	64	1 207	61 893
121	151	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	0	35 479	0	3 305	24	14 599	53 407
122	91	"ЛЬВІВ"	4 466	46 881	0	0	923	129	52 399
123	128	РЕГІОН БАНК	4 160	34 559	0	0	163	2 128	41 010
124	222	"УКООПСІЛКА"	0	27 477	0	0	265	8 856	36 599
125	107	"ПОРТО-ФРАНКО"	9 019	40 003	0	0	408	2 050	51 481
126	159	ТММ-БАНК	0	43 865	0	0	1	894	44 760
127	284	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	2 665	23 916	0	3 868	440	7 160	38 049
128	260	"ТК КРЕДИТ"	9 318	25 531	0	0	265	3 894	39 008
129	306	БАНК "ПЕРСПЕКТИВА"	9 000	25 837	0	0	7	29	34 873
130	109	ІНВЕСТБАНК	6 329	33 325	0	0	129	4 098	43 881
131	310	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	0	26 825	0	0	12	22	26 858
132	275	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	4 000	28 430	0	4 032	359	5 007	41 827
133	201	"АНТАРЕС"	11 540	13 083	0	0	267	9 428	34 319
134	287	БАНК ПЕКАО (УКРАЇНА)	22	16 680	0	0	11	224	16 937
135	231	"ЮНЕКС"	5 329	8 368	0	232	559	73	14 562
136	47	"ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ"	443	18 115	0	0	251	23 530	42 339
137	72	ДОНБІРЖБАНК	3 001	8 188	0	0	189	12 651	24 029
138	308	СОЦКОМБАНК	1 066	23 892	0	0	8	0	24 966
139	122	ФІНБАНК	3 500	19 896	0	0	218	11 271	34 885
140	110	ОДЕСА-БАНК	11 900	14 242	0	0	96	237	26 475
141	276	КЛАСИКБАНК	0	14 942	0	0	32	9 867	24 841
142	240	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	7 500	2 842	0	0	100	9 698	20 140
143	243	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	1 203	17 186	0	0	384	7 647	26 420
144	215	"МОРСЬКИЙ"	13	14 653	0	0	112	7 536	22 314
145	286	РАДАБАНК	0	22 576	0	0	359	175	23 110
146	74	"СЛАВУТИЧ"	0	22 080	0	0	279	120	22 478
147	127	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	200	2 108	0	0	155	25 346	27 810
148	63	КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК	0	3 626	0	0	70	9 711	13 407
149	65	ЗАХІДБУДГАЗБАНК	800	19 617	0	0	249	44	20 710
150	29	"АЛЬЯНС"	0	8 644	0	0	19	112	8 775
151	60	"ДАНІЕЛЬ"	490	9 311	0	0	13	15	9 829
152	285	ІНВЕСТ-КРИВБАС БАНК	320	3 577	0	0	34	111	4 041
153	309	КРИМУНІВЕРСАЛБАНК	0	1 770	0	0	33	847	2 649
154	169	ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	0	1 988	0	0	1	3 980	5 969
155	167	"ФЕБ"	0	627	0	0	86	10 535	11 248
156	223	"СТОЛИЧНИЙ"	0	212	0	0	57	1 734	2 003
Усього по групі			1 540 684	7 500 820	55 551	18 863	83 868	509 395	9 709 180
Усього по системі банків			15 801 593	73 430 062	695 155	205 959	804 566	2 920 537	93 857 872

Структура власного капіталу банків України за станом на 01.04.2004 р.

Тис. грн.

56

№ п/п	НКВ	Назва банку	Статутний капітал дивіденди	Капіталізовані	Акції, викуплені в акціонерів	Емісійні різниці	Резерви та фонди банку	Результати переоцінки основних засобів та нематеріальних активів	Результат минулих років, усього	Прибуток звітного року, що очікує затвердження	Збитки звітного року, що очікують затвердження	У тому числі сума переоцінки в разі вибуття необоротних активів	Результат поточного року	Усього власного капіталу
1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Група I (кількість банків у групі – 10)														
1	46	ПРИВАТБАНК	700 000	0	0	0	73 539	111 797	9 876	60 549	0	1 481	14 994	970 756
2	36	"АВАЛЬ"	800 000	0	14 542	2 920	102 054	198 790	5 716	0	0	0	5 242	1 100 180
3	3	ПРОМІНВЕСТБАНК	200 175	0	13	0	506 002	140 158	27 861	170 543	0	27 861	17 521	1 062 248
4	6	ОЩАДБАНК	200 000	1 000	0	0	10 165	31 141	8 851	2 788	0	90	295	254 240
5	5	УКРСОЦБАНК	70 000	0	246	983	16 910	122 779	276 576	60 107	0	57	6 472	553 581
6	2	УКРЕКСІМБАНК	262 000	0	0	0	37 699	110 921	3 613	30 082	0	3 613	16 603	460 918
7	136	УКРСИББАНК	210 000	0	0	0	6 238	16 835	79 597	0	0	28	5 489	318 159
8	225	"НАДРА"	54 940	0	0	82 864	4 596	403	52 291	8 860	0	0	2 590	206 544
9	296	РАЙФФАЙЗЕНБАНК УКРАЇНА	145 036	0	0	2 754	14 134	0	0	4 863	0	0	7 435	174 222
10	37	БРОКБІЗНЕСБАНК	100 000	0	0	13	12 662	65 625	23 505	11 917	0	0	7 568	221 290
Усього по групі			2 742 151	1 000	14 801	89 535	784 000	798 450	487 885	349 708	0	33 130	84 210	5 322 138
Група II (кількість банків у групі – 14)														
11	17	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	136 245	0	0	0	3 375	1 342	30 829	5 511	0	0	1 516	178 817
12	115	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	23 000	0	0	98 129	7 877	40 113	163 080	32 512	0	305	7 109	371 819
13	153	ПРАВЕКС-БАНК	71 160	0	0	672	2 824	15 513	16 476	4 156	0	16	506	111 307
14	248	"ФОРУМ"	110 000	0	0	0	2 589	6 320	22 447	0	0	0	1 900	143 257
15	106	"ПІВДЕННИЙ"	110 002	0	0	0	3 222	0	3 871	14 924	0	0	2 770	134 789
16	68	УКРПРОМБАНК	110 000	0	0	0	1 200	0	2 479	2 452	0	0	2 509	118 639
17	289	КРЕДИТПРОМБАНК	109 000	0	0	902	35 384	0	0	11 593	0	0	2 876	159 754
18	88	КРЕДИТ БАНК (УКРАЇНА)	143 549	0	286	21	1 312	0	-20 758	16 143	0	0	3 162	143 144
19	295	ІНГ БАНК УКРАЇНА	47 750	0	0	0	983	0	18 661	14 858	0	0	6 414	88 665
20	297	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	50 000	0	0	17 090	37 403	0	0	18 582	0	0	18 658	141 733
21	274	УКРГАЗБАНК	90 000	0	90	2 025	14 267	319	1 711	0	0	0	1 380	109 611
22	76	ВАБАНК	50 000	2 500	1	5 264	12 500	5 525	191	4 636	0	0	929	81 545
23	270	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	73 706	0	0	0	30 038	0	0	4 636	0	0	3 024	111 405
24	202	"ХРЕЩАТИК"	100 000	0	0	0	9 301	0	4 800	0	0	0	1 938	116 039
Усього по групі			1 224 412	2 500	377	124 104	162 273	69 133	243 786	130 002	0	321	54 692	2 010 525
Група III (кількість банків у групі – 34)														
25	139	ДОНГОРБАНК	135 000	0	0	0	10 881	0	0	33 062	0	0	10 475	189 418
26	101	ІНДУСТРІАЛБАНК	68 397	0	0	0	7 767	537	2 926	26 636	0	73	9 198	115 461
27	42	"МРІЯ"	61 251	0	0	41	37 084	475	7	415	0	0	6 520	105 794
28	171	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	48 000	0	0	0	209	6 521	3 993	2 055	0	0	961	61 738
29	272	АЛЬФА-БАНК	73 000	0	0	6	668	37 822	0	560	0	0	136	112 193
30	216	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	100 000	0	23	0	25 991	88	6 290	2 232	0	0	260	134 838

1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
31	262	ЕКСПРЕС-БАНК	49 613	0	458	0	30 469	8	47 314	11 105	0	0	8 833	146 884
32	96	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	32 000	0	0	41	15 281	4 099	10 400	0	0	0	452	62 273
33	292	ХФБ БАНК УКРАЇНА	79 184	0	0	571	519	0	-1 626	10 129	0	0	4 220	92 996
34	105	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	50 000	0	138	14 016	24 628	26 278	0	1 484	0	0	6 665	122 933
35	203	“КИЇВ”	46 000	0	0	0	9 140	6 893	0	9 004	0	0	3 313	74 350
36	11	ТАС-КОМЕРЦБАНК	52 500	0	0	0	13 558	25	0	2 020	0	0	1 023	69 126
37	126	МЕГАБАНК	34 852	0	13	0	26 358	25	0	0	0	0	1 995	63 217
38	258	ІМЕКСБАНК	60 000	0	0	0	7 384	0	739	2 788	0	0	1 156	72 067
39	18	УКРІНБАНК	40 000	0	0	12	7 650	48 285	-18 305	6 272	0	0	-1 550	82 364
40	165	МТ-БАНК	54 354	0	47	19	65 118	0	0	8 241	0	0	2 807	130 493
41	299	“НРБ-УКРАЇНА”	75 573	0	0	0	55	0	1 046	7 327	0	0	930	84 931
42	67	ЕКСПОБАНК	41 200	0	0	0	1 355	33 599	19	2 628	0	19	718	79 518
43	84	“ТАВРИКА”	41 352	0	0	0	6 034	0	258	11 971	0	0	1 413	61 026
44	298	ПРОКРЕДИТ БАНК	47 679	0	0	778	7	0	0	1 339	0	0	2 775	52 578
45	20	ФАКТОРІАЛ-БАНК	27 112	0	0	2	3 873	31 922	91	0	0	0	521	63 520
46	234	БАНК КРЕДІ ЛІОНЕ УКРАЇНА	31 239	0	0	0	2 370	0	1	11 280	0	0	1 018	45 909
47	232	“ДІАМАНТ”	100 000	0	0	0	3 716	0	0	3 017	0	0	1 029	107 762
48	290	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	28 613	0	0	17 924	8 612	0	0	3 181	0	0	482	58 813
49	113	ПОЛТАВА БАНК	13 300	0	463	60	5 000	14 457	12 880	0	0	12 880	1 342	46 576
50	282	ТАС-ІНВЕСТБАНК	62 218	0	0	0	2 576	0	0	4 010	0	0	1 398	70 202
51	273	ЗАХІДІНКОМБАНК	24 500	0	0	0	537	9 650	6 281	5 110	0	0	1 456	47 533
52	280	“КИЇВСЬКА РУСЬ”	27 330	0	426	0	2 995	4 297	551	1 698	0	3	569	37 013
53	228	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	41 000	0	0	0	448	0	721	0	0	0	119	42 288
54	93	“ДНІСТЕР”	27 500	0	0	0	330	3 169	3 143	1 511	0	0	857	36 509
55	22	“АЖІО”	12 577	0	0	0	4 184	18 528	33 992	7 079	0	350	4 403	80 762
56	283	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	22 965	0	0	124	1 765	0	6 356	494	0	0	361	32 065
57	227	“НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ”	15 000	0	0	0	182	0	3 472	5 821	0	0	1 470	25 944
58	41	“ПРЕМ'ЄРБАНК”	45 000	0	0	0	4 820	12 699	288	954	0	15	-6 087	57 675
Усього по групі			1 668 310	0	1 567	33 594	331 562	259 377	120 835	183 421	0	13 339	71 237	2 666 770
Група IV (кількість банків у групі – 98)														
59	206	МІСТО-БАНК	37 366	0	0	0	572	0	46	233	0	0	1 523	39 740
60	31	ЕНЕРГОБАНК	26 451	0	0	0	6 241	10 721	-9 141	1 790	0	0	407	36 468
61	209	“ЗОЛОТІ ВОРОТА”	35 000	0	0	0	696	1	637	0	0	0	340	36 674
62	98	“МЕРКУРІЙ”	26 080	0	0	0	2 759	7 768	232	4 020	0	0	1 253	42 113
63	34	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	50 000	0	6	9 540	1 623	95	0	1 002	0	0	524	62 778
64	43	АВТОАЗБАНК	31 000	0	24	0	1 780	1 616	21 788	2 542	0	15	877	59 578
65	135	ІНПРОМБАНК	43 648	0	0	0	1 775	16 166	3 222	1 270	0	0	910	66 991
66	278	УКРГАЗПРОМБАНК	18 200	0	76	0	3 268	0	39 991	8 282	0	0	1 261	70 927
67	97	ЕЛЕКТРОН БАНК	34 540	0	50	270	6 168	16 402	0	0	0	0	550	57 881
68	251	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	35 041	0	956	6	3 791	7 374	0	1 088	0	0	412	46 755
69	242	“УНІВЕРСАЛЬНИЙ”	55 000	0	1	0	242	699	2 685	2 897	0	0	821	62 343
70	40	ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК	35 698	0	0	0	293	0	3	2 382	0	0	18	38 394
71	186	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	27 160	0	0	0	5 225	17 975	0	416	0	0	182	50 958

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
72	217	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	27 500	0	0	0	1 824	1 326	1	857	0	0	31 598
73	144	“БАЗИС”	19 500	0	4	0	4 238	2 815	1 600	2 860	0	0	31 208
74	26	ТРАНСБАНК	40 042	0	2 035	0	4 462	425	12 086	0	0	0	55 247
75	191	“АРКАДА”	42 244	0	0	13	1 483	13	10 112	2 859	0	0	56 759
76	35	ІНТЕРБАНК	30 000	0	2	0	436	323	5 020	1 201	0	0	37 319
77	150	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	26 240	0	0	0	1 340	0	728	292	0	0	29 153
78	13	ЛЕГБАНК	33 762	0	0	0	821	153	2 374	185	0	0	37 768
79	277	“НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ”	20 085	0	0	0	1 554	0	18 703	2 237	0	0	44 737
80	195	УКРКОМУНБАНК	20 700	0	0	3 000	89	4 013	649	240	0	0	29 057
81	59	ПРОМЕКОНОМБАНК	28 200	0	0	0	2 913	0	98	858	0	0	32 480
82	48	“НОВИЙ”	30 000	0	0	0	416	2 403	-1 549	318	0	0	31 880
83	304	ФОРТУНА БАНК	43 595	0	0	0	83	0	749	1 801	0	0	47 615
84	133	“ПРИВАТІНВЕСТ”	28 000	0	0	0	331	0	2 154	182	0	0	30 738
85	238	“СИНТЕЗ”	63 800	0	0	0	202	0	2 539	351	0	0	67 035
86	288	“КЛІРИНГОВИЙ ДІМ”	42 745	0	0	0	1 017	0	0	773	0	0	44 938
87	81	ОБ’ЄДНАНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	30 066	0	2 892	0	3 066	6 303	118	975	0	0	37 673
88	302	АКТИВ БАНК	28 000	0	0	0	63	0	0	3 173	0	0	32 354
89	205	“МЕТАЛУРГ”	13 251	0	1 679	1 612	53 368	5 125	523	1 761	0	24	74 572
90	305	АГРОБАНК	40 000	0	0	0	15	0	0	1 209	0	0	41 462
91	124	РЕАЛ БАНК	27 000	0	50	0	5 436	114	4 442	825	0	1	37 949
92	53	ІКАР-БАНК	23 000	0	0	3	744	8 539	568	2 430	0	0	36 032
93	30	“ІНТЕГРАЛ”	37 424	0	0	14	3 230	0	1 341	476	0	0	43 329
94	123	“ГРАНТ”	28 995	0	0	0	3 007	10 217	6 284	715	0	0	49 481
95	146	“УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ”	30 000	0	0	0	1 470	7 955	229	0	0	0	40 119
96	237	“ДОНКРЕДИТІНВЕСТ”	86 964	0	1 253	0	2 228	13 394	0	4 051	0	0	105 759
97	62	“МУНІЦИПАЛЬНИЙ”	16 700	0	0	0	3 937	5 249	8 283	639	0	0	35 613
98	198	АВТОКРАЗБАНК	36 217	0	0	1 525	802	1 287	5 960	0	0	0	46 429
99	87	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	20 683	0	0	0	1 948	0	0	2 752	0	0	27 256
100	294	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	35 000	0	0	609	3 460	0	0	0	5 309	0	35 126
101	66	“ПЕРСОНАЛЬНИЙ КОМП’ЮТЕР”	15 000	0	0	0	2 270	55 031	5 941	1 535	0	0	79 993
102	142	“ПРИКАРПАТТЯ”	16 000	0	0	0	427	10 896	1 871	326	0	0	29 579
103	49	ПОЛІКОМБАНК	17 799	0	0	0	2 000	10 947	3 803	498	0	0	35 053
104	180	“ГАРАНТ”	41 421	0	0	0	3	1 107	0	1 553	0	0	44 234
105	183	“ПРИЧОРНОМОР’Я”	28 000	0	0	0	2 598	16	2 000	0	0	0	33 019
106	255	“ВЕЛЕС”	28 000	0	0	5 200	345	2 442	0	1 943	0	0	38 318
107	57	“КАПІТАЛ”	25 270	0	0	1 049	902	0	837	564	0	0	29 496
108	129	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНО-ТОРГОВИЙ БАНК	24 096	0	0	3	655	1 555	579	264	0	0	27 521
109	303	АРТЕМ БАНК	36 000	0	0	0	477	0	0	0	0	0	36 599
110	75	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	16 800	0	0	0	2 275	2 823	1 289	0	0	0	24 811
111	143	КООПІНВЕСТБАНК	30 680	0	0	0	467	1 298	0	469	0	0	33 013
112	45	ПІВДЕНКОМБАНК	33 280	0	0	0	559	4 930	-5 421	5 665	0	0	39 904
113	137	“ДЕМАРК”	12 000	0	0	466	4 105	8 773	0	391	0	0	26 210
114	300	ПРАЙМ-БАНК	18 200	0	0	3 920	150	0	0	1 347	0	0	23 864

1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
115	241	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	20 552	0	0	0	288	2 766	5 313	287	0	0	35	29 239
116	117	ДІАЛОГБАНК	45 950	0	0	0	165	0	-29	538	0	0	124	46 748
117	125	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	27 000	0	0	2 295	511	0	2 492	1 468	0	0	334	34 100
118	156	“АЛЛОЖ”	50 000	0	0	0	1 125	0	0	0	37 113	0	560	14 573
119	301	“ВОЛОДИМИРСЬКИЙ”	30 500	0	0	0	232	0	0	1 728	0	0	127	32 587
120	51	“АРМА”	20 000	0	0	0	0	0	0	7	0	0	49	20 056
121	151	“ЄВРОПЕЙСЬКИЙ”	13 421	0	0	3 365	398	5 402	774	1 262	0	0	4	24 626
122	91	“ЛЬВІВ”	12 305	0	0	0	821	7 928	1 213	1 314	0	0	406	23 987
123	128	РЕГІОН БАНК	16 500	8 170	159	193	1 249	6 329	1 167	0	0	26	372	33 822
124	222	“УКООПСПІЛКА”	20 898	0	184	0	158	13 231	2 589	0	0	0	261	36 953
125	107	“ПОРТО-ФРАНКО”	18 214	0	0	0	707	515	746	286	0	0	1 550	22 017
126	159	ТММ-БАНК	26 000	0	0	95	489	0	0	635	0	0	549	27 767
127	284	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	22 432	0	0	0	2 444	7 156	0	747	0	0	111	32 891
128	260	“ТК КРЕДИТ”	21 829	0	0	5	6 575	324	0	0	0	0	243	28 976
129	306	БАНК “ПЕРСПЕКТИВА”	32 000	0	0	0	0	0	-80	767	0	0	231	32 917
130	109	ІНВЕСТБАНК	19 180	0	0	0	1 301	3 636	245	0	2 609	0	428	22 180
131	310	“УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ”	38 263	0	0	0	0	0	0	5	0	0	50	38 318
132	275	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	18 600	0	0	0	629	0	0	1 661	0	0	365	21 255
133	201	“АНТАРЕС”	27 700	0	0	0	130	0	0	46	0	0	97	27 973
134	287	БАНК ПЕКАО (УКРАЇНА)	33 002	0	0	1 447	8 287	251	3 610	0	702	0	-965	44 930
135	231	“ЮНЕКС”	43 748	0	0	4 161	1 174	9 536	-7 992	174	0	0	-4 373	46 428
136	47	“ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ”	20 026	0	0	0	723	27	-2 269	0	0	180	25	18 532
137	72	ДОНБІРЖБАНК	28 371	0	0	0	2 188	0	955	1 531	0	0	988	34 033
138	308	СОЦКОМБАНК	28 960	0	0	0	124	0	2 581	0	0	0	171	31 836
139	122	ФІНБАНК	16 000	0	0	0	531	389	360	629	0	0	120	18 028
140	110	ОДЕСА-БАНК	19 000	0	0	0	897	479	0	3 883	0	0	642	24 900
141	276	КЛАСИКБАНК	24 000	0	0	0	410	1 099	334	48	0	0	5	25 898
142	240	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	25 082	0	0	0	805	38	1 264	2 905	0	0	161	30 255
143	243	“ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ”	20 308	0	0	0	771	26	26	1 179	0	0	96	22 405
144	215	“МОРСЬКИЙ”	16 461	0	0	0	403	5 581	1 850	31	0	0	63	24 390
145	286	РАДАБАНК	20 835	0	0	0	988	0	622	790	0	0	355	23 590
146	74	“СЛАВУТИЧ”	20 410	0	26	17	638	2 040	472	426	0	0	64	24 041
147	127	“ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА”	17 550	0	0	7	7	0	102	0	0	0	79	17 745
148	63	КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК	22 500	0	0	0	4 705	4 464	0	110	0	0	27	31 807
149	65	ЗАХІДБУДГАЗБАНК	9 505	0	649	0	164	9 876	430	181	0	0	23	19 529
150	29	“АЛЪЯНС”	21 600	0	0	0	1 219	0	193	613	0	0	18	23 644
151	60	“ДАНІЕЛЬ”	19 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 561	20 561
152	285	ІНВЕСТ-КРИВБАС БАНК	20 141	0	0	0	1 674	2 187	51	0	0	0	274	24 327
153	309	КРИМУНІВЕРСАЛБАНК	18 578	0	0	0	408	1 771	4 437	129	0	0	132	25 456
154	169	ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	19 356	0	0	0	169	0	327	116	0	0	78	20 046
155	167	“ФЕБ”	7 500	0	0	0	632	4 018	1 445	46	0	0	-40	13 601
156	223	“СТОЛИЧНИЙ”	5 635	0	0	0	734	5	1 214	0	2 037	0	-448	5 102
Усього по групі			2 706 353	8 170	10 048	38 818	200 521	337 362	177 816	98 038	47 771	247	36 710	3 545 969
Усього по системі банків			8 341 226	11 670	26 792	286 051	1 478 356	1 464 321	1 030 322	761 170	47 771	47 037	246 849	13 545 401

Фінансові результати діяльності банків України за станом на 01.04.2004 р.

Тис. грн.

№ п/п	NKB	Назва банку	Чистий процентний дохід	Чистий комісійний дохід	Дивідендний дохід	Чистий торговельний дохід	Прибуток/збиток від інвестиційних цінних паперів	Прибуток від довгострокових інвестицій в асоційовані й дочірні установи та від інших інвестицій	Інший операційний дохід	Усього доходів	Загально-адміністративні витрати	Витрати на персонал	Прибуток від операцій	Чисті витрати на формування резервів	Прибуток до оподаткування	Податок на прибуток	Прибуток після оподаткування	Непередбачені доходи/витрати	Чистий прибуток/збиток банку
1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Група I (кількість банків у групі – 10)																			
1	46	ПРИВАТБАНК	147 948	109 496	322	23 098	0	93	38 049	319 005	101 177	86 175	131 653	106 660	24 993	9 999	14 994	0	14 994
2	36	"АВАЛЬ"	107 388	127 005	0	14 352	0	0	1 837	250 582	132 262	86 607	31 713	25 432	6 281	1 039	5 242	0	5 242
3	3	ПРОМІНВЕСТБАНК	113 256	90 285	0	4 605	0	31	3 785	211 962	56 372	88 933	66 657	48 017	18 640	1 118	17 521	0	17 521
4	6	ОЩАДБАНК	74 069	60 291	0	5 272	0	0	7 946	147 578	44 636	70 048	32 893	32 598	295	0	295	0	295
5	5	УКРСОЦБАНК	53 946	57 248	0	-18 542	-3	0	6 886	99 535	49 283	47 587	2 665	-12 604	15 268	8 796	6 472	0	6 472
6	2	УКРЕКСІМБАНК	56 038	34 152	0	16 364	0	0	-14 844	91 710	21 463	36 845	33 402	2 559	30 843	14 240	16 603	0	16 603
7	136	УКРСІББАНК	56 665	26 415	0	15 179	0	0	3 667	101 926	29 196	23 645	49 085	42 966	6 118	629	5 489	0	5 489
8	225	"НАДРА"	32 763	10 715	0	4 800	0	0	669	48 947	23 168	9 069	16 710	14 221	2 489	0	2 489	101	2 590
9	296	РАЙФФАЙЗЕНБАНК УКРАЇНА	34 693	3 808	0	1 627	0	0	115	40 244	11 175	7 167	21 901	12 570	9 331	1 897	7 435	0	7 435
10	37	БРОКБІЗНЕСБАНК	8 606	14 202	0	1 612	0	0	8 160	32 581	13 803	7 598	11 181	2 678	8 502	934	7 568	0	7 568
		Усього по групі	685 372	533 617	322	68 367	-3	124	56 268	1 344 067	482 535	463 674	397 858	275 097	122 761	38 652	84 109	101	84 210
Група II (кількість банків у групі – 14)																			
11	17	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	13 070	9 556	0	4 308	4	0	287	27 224	9 177	10 178	7 869	6 330	1 539	23	1 516	0	1 516
12	115	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	23 616	14 356	0	2 615	0	0	5 666	46 254	16 301	12 180	17 773	8 617	9 155	2 049	7 107	2	7 109
13	153	ПРАВЕКС-БАНК	13 503	18 825	0	3 146	0	0	1 099	36 573	21 748	12 543	2 282	1 776	506	0	506	0	506
14	248	"ФОРУМ"	18 610	4 416	0	354	0	0	-177	23 203	6 163	4 708	12 331	9 581	2 750	855	1 894	6	1 900
15	106	"ПІВДЕННИЙ"	17 399	13 251	0	568	0	0	1 243	32 461	16 835	6 860	8 766	4 546	4 220	1 450	2 770	0	2 770
16	68	УКРПРОМБАНК	21 561	4 515	0	605	0	0	10	26 691	8 508	7 597	10 586	8 077	2 509	0	2 509	0	2 509
17	289	КРЕДИТПРОМБАНК	12 009	5 283	0	1 710	0	0	635	19 637	7 036	5 644	6 957	1 330	5 627	2 751	2 876	0	2 876
18	88	КРЕДИТ БАНК (УКРАЇНА)	15 270	10 010	0	1 624	0	0	367	27 271	11 967	7 814	7 489	3 535	3 954	798	3 156	6	3 162
19	295	ІНГ БАНК УКРАЇНА	7 150	5 300	0	986	0	0	3	13 439	2 536	2 542	8 360	2 119	6 241	0	6 241	173	6 414
20	297	СІПБАНК (УКРАЇНА)	10 909	1 784	0	12 058	0	0	465	25 216	3 086	3 267	18 862	204	18 658	0	18 658	0	18 658
21	274	УКРГАЗБАНК	9 902	6 646	0	692	0	65	373	17 676	11 149	6 321	206	-1 174	1 380	0	1 380	0	1 380
22	76	ВАБАНК	10 237	4 718	0	400	0	0	-73	15 281	6 870	4 650	3 762	2 822	940	11	929	0	929
23	270	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	17 531	3 715	0	-2 466	0	0	226	19 007	3 519	2 872	12 617	9 413	3 204	180	3 024	0	3 024
24	202	"ХРЕЩАТИК"	8 699	3 974	0	612	0	0	41	13 326	4 860	5 236	3 230	621	2 609	671	1 938	0	1 938
		Усього по групі	199 466	106 349	0	27 212	4	65	10 165	343 259	129 755	92 412	121 090	57 797	63 292	8 793	54 504	187	54 691
Група III (кількість банків у групі – 34)																			
25	139	ДОНГОРБАНК	14 246	7 653	0	2 127	0	0	-131	23 895	4 372	2 859	16 664	6 188	10 476	0	10 476	-1	10 475
26	101	ІНДУСТРІАЛБАНК	14 592	3 882	0	-471	0	0	0	18 003	2 993	2 202	12 808	552	12 257	3 066	9 191	8	9 198
27	42	"МРІЯ"	13 151	6 475	0	982	0	0	333	20 942	6 216	6 076	8 649	567	8 081	1 565	6 516	4	6 520
28	171	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	3 537	8 863	0	1 821	0	0	391	14 613	7 694	6 696	223	-755	977	18	960	1	961
29	272	АЛЬФА-БАНК	5 449	3 334	0	458	0	0	4 959	14 200	3 530	3 510	7 160	6 904	256	120	136	0	136

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
30	216	“БІГ ЕНЕРГІЯ”	5 956	2 227	0	-2 094	0	0	939	7 027	4 760	3 771	-1 503	-1 763	260	0	260	260
31	262	ЕКСПРЕС-БАНК	8 423	19 267	0	1 715	0	0	42	29 446	10 862	6 400	12 185	105	12 080	3 247	8 833	8 833
32	96	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	1 760	895	0	44	0	0	3 929	6 627	3 074	1 652	1 902	1 450	452	0	452	452
33	292	ХФБ БАНК УКРАЇНА	7 970	2 863	0	-375	0	0	15	10 473	2 760	1 962	5 751	125	5 626	1 406	4 220	4 220
34	105	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	10 952	7 894	0	1 597	0	-2	142	20 583	8 760	2 946	8 878	2 212	6 666	0	6 666	-1 6 665
35	203	“КИЇВ”	6 188	3 309	342	-488	0	6 882	214	16 447	4 098	3 105	9 243	5 333	3 910	353	3 558	-244 3 313
36	11	ТАС-КОМЕРЦБАНК	11 362	7 065	0	353	0	0	98	18 877	8 248	6 427	4 202	2 673	1 528	506	1 023	0 1 023
37	126	МЕГАБАНК	4 339	8 308	0	206	0	5 273	955	19 081	8 368	4 726	5 987	3 910	2 078	83	1 995	0 1 995
38	258	ІМЕКСБАНК	5 330	2 938	0	920	0	-6	120	9 301	5 472	3 044	785	-855	1 640	484	1 156	0 1 156
39	18	УКРІНБАНК	6 611	4 983	61	2 286	0	0	592	14 533	6 882	8 425	-774	765	-1 539	11	-1 550	0 -1 550
40	165	МТ-БАНК	9 072	3 380	0	-3 423	0	0	-29	9 000	4 996	3 724	280	-3 673	3 953	1 146	2 807	0 2 807
41	299	“НРБ-УКРАЇНА”	8 805	1 421	0	343	0	0	102	10 672	2 759	1 271	6 642	5 492	1 150	220	930	0 930
42	67	ЕКСПОБАНК	2 114	3 242	0	129	0	-4	537	6 018	1 760	822	3 436	2 532	904	186	718	0 718
43	84	“ТАВРИКА”	7 703	945	0	10 042	0	0	16	18 706	2 681	1 387	14 638	13 501	1 137	-275	1 413	0 1 413
44	298	ПРОКРЕДИТ БАНК	10 497	4 318	0	237	0	0	128	15 180	5 189	4 036	5 955	2 578	3 377	601	2 775	0 2 775
45	20	ФАКТОРІАЛ-БАНК	1 214	2 331	0	-1 500	0	0	7 266	9 311	2 923	1 924	4 463	3 945	518	0	518	3 521
46	234	БАНК КРЕДІ ЛЮНЕ УКРАЇНА	4 709	3 540	0	357	0	0	773	9 378	3 551	3 530	2 297	579	1 718	700	1 018	0 1 018
47	232	“ДІАМАНТ”	7 042	1 017	0	-4 703	0	0	-88	3 267	2 678	2 223	-1 633	-3 147	1 514	485	1 029	0 1 029
48	290	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	6 798	999	0	-1 024	0	0	425	7 199	3 222	1 265	2 712	2 054	658	175	482	0 482
49	113	ПОЛТАВА БАНК	1 921	2 513	0	478	0	0	2 039	6 951	2 000	2 373	2 578	1 072	1 506	164	1 342	0 1 342
50	282	ТАС-ІНВЕСТБАНК	6 244	953	0	2 206	0	0	113	9 516	2 131	766	6 619	5 219	1 400	2	1 398	0 1 398
51	273	ЗАХІДІНКОМБАНК	5 593	2 695	0	907	0	0	13	9 208	4 459	700	4 049	2 270	1 779	323	1 456	0 1 456
52	280	“КИЇВСЬКА РУСЬ”	4 793	2 365	0	98	0	0	70	7 326	3 456	3 190	679	-102	782	213	569	0 569
53	228	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	5 582	740	0	640	0	0	10	6 972	1 477	489	5 006	4 821	185	67	119	0 119
54	93	“ДНІСТЕР”	4 862	1 804	0	99	0	0	68	6 834	2 760	1 512	2 562	1 197	1 365	286	1 079	-222 857
55	22	“АЖІО”	6 087	2 703	0	322	0	0	-45	9 066	3 371	4 147	1 548	-4 234	5 782	1 378	4 403	0 4 403
56	283	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	5 273	2 614	0	312	0	0	236	8 434	3 796	3 388	1 251	884	367	6	361	0 361
57	227	“НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ”	3 753	-73	0	1 402	0	0	2 278	7 360	4 151	1 067	2 142	671	1 470	0	1 470	0 1 470
58	41	“ПРЕМ'ЄРБАНК”	-2 103	553	0	47	0	0	84	-1 419	2 163	1 984	-5 565	484	-6 050	37	-6 087	0 -6 087
Усього по групі		219 825	128 016	403	16 050	0	12 143	26 594	403 027	147 612	103 599	151 819	63 554	88 263	16 571	71 692	-452	71 240
Група IV (кількість банків у групі – 98)																		
59	206	МІСТО-БАНК	4 159	439	0	292	0	0	58	4 948	1 772	951	2 225	702	1 523	0	1 523	0 1 523
60	31	ЕНЕРГОБАНК	2 563	2 509	0	183	0	0	97	5 353	2 151	2 493	708	301	407	0	407	0 407
61	209	“ЗОЛОТІ ВОРОТА”	1 570	1 556	0	164	0	0	58	3 348	1 933	403	1 012	454	559	218	340	0 340
62	98	“МЕРКУРІЙ”	3 784	2 613	0	71	0	0	151	6 618	1 711	2 064	2 844	834	2 010	757	1 253	1 1 253
63	34	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	2 866	914	0	-39	0	0	12	3 753	1 714	933	1 105	426	679	155	524	0 524
64	43	АВТОЗАБАНК	3 892	1 561	0	-619	0	0	50	4 883	2 093	1 615	1 176	300	876	0	876	1 877
65	135	ІНПРОМБАНК	2 780	3 179	0	732	0	0	141	6 832	4 251	1 413	1 168	0	1 167	261	906	4 910
66	278	УКРГАЗПРОМБАНК	4 166	278	0	862	0	0	-101	5 206	1 667	895	2 644	716	1 928	667	1 261	0 1 261
67	97	ЕЛЕКТРОН БАНК	3 550	1 447	1	144	0	0	315	5 456	1 442	2 712	1 302	437	865	315	550	0 550
68	251	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	3 101	2 023	0	476	0	0	135	5 735	2 734	2 600	401	-133	534	122	412	0 412
69	242	“УНІВЕРСАЛЬНИЙ”	3 842	1 501	0	3 594	0	0	245	9 182	1 977	1 514	5 691	4 095	1 596	774	821	0 821
70	40	ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК	2 479	1 647	0	469	0	0	19	4 614	2 878	1 234	502	4	498	479	18	0 18
71	186	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	2 364	1 958	0	57	0	0	112	4 492	1 708	1 450	1 335	989	345	164	181	0 182
72	217	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	1 238	1 502	0	718	0	0	14	3 472	2 456	839	177	46	130	41	89	0 89

1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
73	144	"БАЗИС"	2 614	1 282	0	140	0	0	307	4 343	2 756	1 906	-319	-517	198	0	198	0	198
74	26	ТРАНСБАНК	4 363	1 451	0	108	0	0	21	5 943	2 290	2 594	1 059	565	494	227	267	0	267
75	191	"АРКАДА"	2 705	5 353	0	12	0	0	311	8 381	5 287	3 189	-95	-206	111	76	35	0	35
76	35	ІНТЕРБАНК	196	468	0	103	0	0	1 206	1 973	1 267	855	-149	-490	341	0	341	0	341
77	150	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	2 268	170	0	139	-101	0	940	3 416	1 934	687	795	237	558	5	552	0	552
78	13	ЛЕГБАНК	3 235	1 118	0	-398	0	0	2 220	6 175	1 505	1 167	3 503	2 860	643	170	473	0	473
79	277	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	4 935	2 830	0	233	0	0	102	8 100	2 989	3 556	1 555	-719	2 274	117	2 157	0	2 157
80	195	УКРКОМУНБАНК	1 749	2 898	0	56	0	0	11	4 714	3 445	1 101	168	-199	367	0	367	0	367
81	59	ПРОМЕКОНОМБАНК	2 176	1 726	0	166	0	0	30	4 098	1 917	1 277	904	210	695	283	411	0	411
82	48	"НОВИЙ"	435	1 487	0	374	0	0	709	3 004	1 388	877	739	400	339	46	293	0	293
83	304	ФОРТУНА БАНК	4 102	-239	0	43	0	0	12	3 917	959	610	2 349	961	1 388	0	1 388	0	1 388
84	133	"ПРИВАТІНВЕСТ"	4 769	1 476	0	-1	0	0	44	6 289	1 653	1 948	2 687	2 502	185	112	72	0	72
85	238	"СИНТЕЗ"	2 003	928	0	1 087	0	0	21	4 039	3 817	1 378	-1 157	-1 309	153	10	143	0	143
86	288	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	3 080	152	0	70	0	0	31	3 332	2 058	618	656	253	403	0	403	0	403
87	81	ОБ'ЄДНАНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	39	1 481	46	148	0	0	773	2 488	1 809	1 499	-820	-908	88	51	38	0	38
88	302	АКТИВ БАНК	2 670	454	0	39	0	0	1 007	4 171	1 118	906	2 146	938	1 208	90	1 118	0	1 118
89	205	"МЕТАЛУРГ"	4 884	2 282	0	-113	0	0	91	7 144	2 509	2 905	1 730	570	1 160	547	613	0	613
90	305	АГРОБАНК	2 959	1 644	0	-16	0	0	27	4 615	2 464	703	1 448	1 209	239	0	239	0	239
91	124	РЕАЛ БАНК	1 964	156	0	204	0	0	73	2 396	1 091	1 068	238	12	226	44	182	0	182
92	53	ІКАР-БАНК	2 091	614	0	55	0	0	39	2 799	761	880	1 158	39	1 119	372	747	0	747
93	30	"ІНТЕГРАЛ"	2 746	899	0	194	0	0	227	4 067	974	738	2 356	1 442	914	69	845	0	845
94	123	"ГРАНТ"	204	1 967	0	111	0	0	80	2 360	1 395	593	372	71	301	38	263	0	263
95	146	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	2 851	722	0	200	0	0	24	3 797	900	1 022	1 874	1 304	571	106	465	0	465
96	237	"ДОНКРЕДИТІНВЕСТ"	1 961	658	0	-134	0	0	2	2 486	1 080	355	1 051	581	470	97	373	0	373
97	62	"МУНІЦИПАЛЬНИЙ"	1 068	719	0	83	0	0	57	1 928	1 075	1 032	-179	-985	806	0	806	0	806
98	198	АВТОКРАЗБАНК	2 135	446	0	-1 496	0	0	1 973	3 058	1 096	911	1 050	359	691	53	638	0	638
99	87	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	1 832	1 246	0	35	0	0	2 361	5 473	2 005	1 421	2 047	174	1 873	0	1 873	0	1 873
100	294	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	2 748	857	0	171	0	0	51	3 827	1 233	973	1 621	205	1 417	51	1 366	0	1 366
101	66	"ПЕРСОНАЛЬНИЙ КОМП'ЮТЕР"	39	898	0	443	0	0	4	1 384	648	504	231	-16	248	32	216	0	216
102	142	"ПРИКАРПАТТЯ"	478	780	0	168	0	0	30	1 456	695	696	65	4	61	2	59	0	59
103	49	ПОЛІКОМБАНК	899	717	17	-508	0	0	52	1 176	1 463	565	-852	-925	73	68	5	0	5
104	180	"ГАРАНТ"	1 068	44	0	150	0	0	18	1 280	341	554	385	102	284	133	151	0	151
105	183	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	2 687	704	0	51	3	0	417	3 862	1 069	663	2 130	1 717	412	8	405	0	405
106	255	"ВЕЛЕС"	1 340	1 285	0	143	0	-60	0	2 708	1 580	130	999	594	405	17	388	0	388
107	57	"КАПІТАЛ"	1 422	689	0	-385	0	0	5 040	6 766	1 036	517	5 214	4 298	916	42	874	0	874
108	129	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНО- ТОРГОВИЙ БАНК	1 461	1 326	0	20	0	0	43	2 849	1 283	646	920	195	725	357	369	0	369
109	303	АРТЕМ БАНК	1 550	259	0	248	0	0	7	2 063	3 045	126	-1 107	-1 207	100	-22	122	0	122
110	75	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	2 108	1 069	0	74	0	0	-127	3 124	1 343	689	1 091	-533	1 625	0	1 625	-1	1 624
111	143	КООПІНВЕСТБАНК	1 493	743	0	147	0	0	4	2 387	779	537	1 070	916	154	55	99	0	99
112	45	ПІВДЕНКОМБАНК	1 809	1 027	0	65	0	0	3	2 904	1 484	526	894	2	892	0	892	0	892
113	137	"ДЕМАРК"	1 427	723	0	87	0	0	36	2 273	603	694	976	447	530	53	477	0	477
114	300	ПРАЙМ-БАНК	1 313	312	0	109	0	0	4	1 738	396	243	1 100	684	416	169	247	0	247
115	241	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	254	330	0	218	0	0	-29	774	551	160	63	28	35	0	35	0	35
116	117	ДІАЛОГБАНК	1 805	512	0	-1	0	0	216	2 532	420	181	1 931	1 799	132	8	124	0	124

1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
117	125	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	1 135	296	0	290	0	0	16	1 737	419	723	595	210	385	51	334	0	334
118	156	"АЛЛОЖ"	2 072	5	0	-106	0	0	0	1 971	498	607	866	306	560	0	560	0	560
119	301	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	1 970	568	123	233	0	0	2 046	4 940	1 745	611	2 584	2 414	170	44	127	0	127
120	51	"АРМА"	832	40	0	150	0	0	-29	993	522	363	108	45	63	14	49	0	49
121	151	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	2 916	370	0	16	0	0	5	3 307	217	171	2 919	2 906	13	9	4	0	4
122	91	"ЛЬВІВ"	906	292	0	152	0	0	8	1 357	448	404	506	-29	534	128	406	0	406
123	128	РЕГІОН БАНК	1 352	1 054	0	3	0	0	42	2 449	634	692	1 123	539	585	212	372	0	372
124	222	"УКООПСІЛКА"	1 242	493	0	113	0	0	15	1 863	685	897	281	9	272	11	261	0	261
125	107	"ПОРТО-ФРАНКО"	753	673	0	1 585	0	0	74	3 085	888	486	1 712	159	1 552	3	1 550	0	1 550
126	159	ТММ-БАНК	873	161	0	0	0	0	7	1 041	622	49	370	-179	549	0	549	0	549
127	284	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	1 136	540	0	-82	0	0	55	1 649	992	361	296	104	192	81	111	0	111
128	260	"ТК КРЕДИТ"	917	-136	0	1 969	0	0	112	2 862	376	516	1 971	1 728	243	0	243	0	243
129	306	БАНК "ПЕРСПЕКТИВА"	648	867	0	0	0	0	0	1 516	191	103	1 222	884	338	107	231	0	231
130	109	ІНВЕСТБАНК	796	358	0	202	0	0	15	1 371	533	480	359	-79	438	10	428	0	428
131	310	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	856	729	0	3	0	0	0	1 589	736	143	710	637	73	22	50	0	50
132	275	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	1 256	309	0	-206	0	0	88	1 447	437	705	305	-204	509	144	365	0	365
133	201	"АНТАРЕС"	1 513	781	0	212	0	0	1	2 507	407	405	1 696	1 599	97	0	97	0	97
134	287	БАНК ПЕКАО (УКРАЇНА)	583	269	0	-253	0	0	207	806	1 150	795	-1 139	-174	-965	0	-965	0	-965
135	231	"ЮНЕКС"	770	36	0	33	0	0	5	844	634	253	-43	4 316	-4 360	13	-4 373	0	-4 373
136	47	"ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ"	1 026	49	0	-1 930	0	0	412	-443	418	42	-904	-929	25	0	25	0	25
137	72	ДОНБІРЖБАНК	659	302	0	-3	0	0	76	1 034	1 076	1 006	-1 048	-2 303	1 255	289	967	21	988
138	308	СОЦКОМБАНК	1 392	306	0	162	0	0	2	1 862	621	172	1 069	799	270	99	171	0	171
139	122	ФІНБАНК	851	270	0	65	0	-95	1	1 092	537	332	222	-5	228	108	120	0	120
140	110	ОДЕСА-БАНК	467	246	0	654	0	0	166	1 533	830	280	424	-218	642	0	642	0	642
141	276	КЛАСИКБАНК	530	233	0	48	0	0	26	837	421	322	94	78	16	11	5	0	5
142	240	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	1 643	12	0	16	0	0	0	1 671	962	298	410	124	287	126	161	0	161
143	243	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	1 271	345	0	-123	0	0	94	1 587	1 036	698	-147	-282	134	39	96	0	96
144	215	"МОРСЬКИЙ"	1 146	232	0	16	0	0	0	1 395	448	443	504	441	63	0	63	0	63
145	286	РАДАБАНК	526	147	0	31	0	0	13	717	230	315	172	-182	354	0	355	0	355
146	74	"СЛАВУТИЧ"	1 034	260	0	6	0	0	3	1 302	391	908	4	-75	79	15	64	0	64
147	127	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	769	-14	0	1	0	0	0	757	337	130	289	210	79	0	79	0	79
148	63	КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК	1 195	41	0	4	0	0	-1	1 239	280	362	597	562	36	8	27	0	27
149	65	ЗАХІДБУДГАЗБАНК	301	158	0	249	0	0	126	835	270	209	355	327	28	5	23	0	23
150	29	"АЛЬЯНС"	1 254	88	0	-7	0	0	15	1 350	345	216	789	771	18	0	18	0	18
151	60	"ДАНІЕЛЬ"	386	32	0	1 918	0	0	0	2 336	241	391	1 704	142	1 561	0	1 561	0	1 561
152	285	ІНВЕСТ-КРИВБАС БАНК	464	33	0	283	0	0	117	897	403	273	221	-52	274	0	274	0	274
153	309	КРИМУНІВЕРСАЛБАНК	174	152	0	0	0	0	240	567	382	122	62	-85	146	14	132	0	132
154	169	ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	640	423	0	0	0	0	0	1 063	239	199	625	511	114	36	78	0	78
155	167	"ФЕБ"	302	31	0	18	0	0	10	361	104	67	190	221	-31	9	-40	0	-40
156	223	"СТОЛИЧНИЙ"	47	2	0	0	0	0	1	49	96	148	-195	253	-448	0	-448	0	-448
Усього по групі			170 892	80 843	187	15 468	-98	-155	23 742	290 876	121 799	81 013	88 065	42 334	45 735	9 046	36 687	26	36 713
Усього по системі банків			1 275 555	848 823	912	127 097	-97	12 177	116 763	2 381 230	881 701	740 698	758 831	438 782	320 049	73 062	246 987	-138	246 849

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено співробітниками управління економічного аналізу звітності та оперативного моніторингу департаменту методології та планування банківського нагляду НБУ.

Спеціально для "Вісника НБУ"/

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у квітні 2004 року

Механізми та обсяги рефінансування Національним банком України банків у квітні 2004 р.		
	Відсотки	
Показники	2004 р.	У тому числі за квітень
Випущено в обіг платіжних засобів для рефінансування банків, усього	100	100
У тому числі через:		
— кредити "овернайт" через постійно діючу лінію рефінансування	53.9	38.5
— кредити рефінансування через тендер	14.2	61.5
— операції РЕПО	0.1	—
— довгострокове кредитування інвестиційних програм	31.9	—
— інші механізми	—	—

Середня процентна ставка за кредитами Національного банку України, наданими банкам України у квітні 2004 р.		
	Відсотки	
Показники	2004 р.	У тому числі за квітень
Середня процентна ставка за кредитами Національного банку України, всього	8.1	8.7
У тому числі за:		
— кредитами "овернайт" через постійно діючу лінію рефінансування	8.5	9.0
— кредитами рефінансування через тендер	9.0	8.5
— операціями РЕПО	8.8	—
— довгостроковим кредитуванням інвестиційних програм	7.0	—
— іншими механізмами	—	—

Процентні ставки банків за кредитами та депозитами у національній валюті в квітні 2004 р. *		
	Відсотки річних	
Показники	Квітень 2004 р.	
На міжбанківському ринку:		
за кредитами, наданими іншим банкам		6.14
за кредитами, отриманими від інших банків		6.10
за депозитами, розміщеними в інших банках		5.62
за депозитами, залученими від інших банків		5.07
На небанківському ринку:		
за кредитами**		18.12
за депозитами		8.49

* За щоденною звітністю банків.

** Без урахування ставок за кредитами "овердрафт".

Темпи зростання грошової маси у січні — квітні 2004 р.					
Агрегати грошової маси	01.01.2004 р.	01.02.2004 р.	01.03.2004 р.	01.04.2004 р.	01.05.2004 р.
Готівка. Гроші поза банками					
M0, % до початку року	100.0	95.1	98.6	101.4	108.2
M0 + кошти до запитання на поточних рахунках та в розрахунках у національній валюті					
M1, % до початку року	100.0	93.7	96.7	103.5	106.8
M1 + строкові кошти в національній валюті та валютні кошти					
M2, % до початку року	100.0	97.5	101.0	106.5	110.5
M2 + цінні папери власного боргу, емітовані банками, та поточні рахунки управителя з довірчого управління					
M3, % до початку року	100.0	97.5	101.1	106.4	110.6

Примітка. Облікова ставка Національного банку України в березні 2004 р. не змінювалася і починаючи з 5 грудня 2002 р. становить 7% річних. Ломбардна ставка Національного банку України відповідає розміру процентної ставки за кредитами "овернайт" і починаючи з 9 квітня 2001 р. визначається та доводиться до суб'єктів банківської системи щоденно.

Норму формування банками обов'язкових резервів диференційовано з 10 грудня 2001 р. залежно від видів залучених коштів (див. "Вісник НБУ", № 2 за 2002 р.). Інформацію про внесення змін у нормативи формування банками обов'язкових резервів залежно від виду та строку депозиту опубліковано у "Віснику НБУ", №№ 3, 5 і 6 за 2002 р.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Інформація з першоджерел

Зміни і доповнення до Державного реєстру банків, внесені за період із 1 квітня по 1 травня 2004 р., а також зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій, внесені за період із 1 квітня по 1 травня 2004 р.¹

А. Зміни і доповнення до Державного реєстру банків

Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації банку	Реєстраційний номер	Юридична адреса
м. Київ і Київська область					
Відкрите акціонерне товариство Банк "Олімпійська Україна"	BAT	56 650 000	09.01.1992 р.	81	м. Київ, вул. Стельмаха, 10-а
Товариство з обмеженою відповідальністю "Український промисловий банк"	ТОВ	270 000 000	21.04.1993 р.	164	м. Київ, бул. Лесі Українки, 26
Акціонерний Банк "СТОЛИЧНИЙ"	BAT	13 635 000	22.10.1993 р.	202	м. Київ, просп. Возз'єднання, 15
Акціонерне товариство "Банк Велес"	BAT	28 000 000	18.03.1994 р.	239	м. Київ, вул. Героїв Севастополя, 48
Акціонерний банк "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	BAT	54 680 000	30.12.1996 р.	264	м. Київ, просп. Червонозоряний, 132
Товариство з обмеженою відповідальністю "Комерційний банк "Даніель"	ТОВ	24 000 000	27.11.2003 р.	289	м. Київ, вул. Саксаганського, 3, літ. А

Б. Зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій

Назва банку	Юридична адреса	Банківська ліцензія		Письмовий дозвіл на здійснення операцій		Перелік операцій, на здійснення яких банки отримали письмовий дозвіл на здійснення операцій ²	Заходи впливу, які вжито до банків
		Номер	Дата	Номер	Дата		
1	2	3	4	5	6	7	8
м. Київ і Київська область							
Відкрите акціонерне товариство "Український Професійний Банк"	м. Київ, вул. М.Паскової, 15	132	04.10.2001 р.	132-2	23.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8, +9 ,12,13,14,15, +17 ,18,19,20,21, +22 , +23	
Товариство з обмеженою відповідальністю "Європейський банк розвитку та заощаджень"	м. Київ, вул. Чорновола, 12-а (пошта — вул. Жилианська, 29)	72	05.08.2003 р.	72-1	05.08.2003 р.	1,2,3,4*,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21	Операцію 4 зупинено до встановлення стабільного (щоденно протягом місяця) розміру регулятивного капіталу банку відповідно до спеціальних ліцензійних вимог — еквіваленту 5 млн. євро
Відкрите акціонерне товариство Акціонерний комерційний банк розвитку малого та середнього бізнесу "Антарес"	м. Київ, вул. Лагерна, 38	161	14.01.2002 р.	161-2	15.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7, +8 ,12,13,14, +15 ,18,19,20,21,22, +23	

¹ "Офіційний список банків України, включених до Державного реєстру банків, та перелік операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій" опубліковано у "Віснику НБУ" № 2, 2004 р. Зміни і доповнення, внесені до Державного реєстру банків та до переліку операцій, виділено червоним кольором. Примітки у колонці "Заходи впливу, які вжито до банків" викладено відповідно до рішень комісії з питань нагляду та регулювання діяльності банків. Назви банків подаються за орфографією статутів.

² **Банківські операції, які банки мають право здійснювати на підставі банківської ліцензії:** 1Л — приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб; 2Л — відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів із цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них; 3Л — розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик. **Операції та угоди, які банки мають право здійснювати за наявності банківської ліцензії без отримання письмового дозволу:** 1Н — надання гарантій і поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі; 2Н — придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, беручи на себе ризик виконання таких вимог та приймання платежів (факторинг); 3Н — лізинг; 4Н — послуги з відповідального зберігання та надання в оренду сейфів для зберігання цінностей і документів; 5Н — випуск, купівля, продаж і обслуговування чеків, векселів та інших оборотних платіжних інструментів; 6Н — випуск банківських платіжних карток і здійснення операцій з використанням цих карток; 7Н — надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських операцій. **Операції, які банки мають право здійснювати за умови отримання письмового дозволу Національного банку України:** Операції з валютними цінностями: 1 — неторговельні операції з валютними цінностями; 2 — ведення рахунків клієнтів (резидентів і нерезидентів) в іноземній валюті та клієнтів-нерезидентів у грошовій одиниці України; 3 — ведення кореспондентських рахунків банків (резидентів і нерезидентів) у іноземній валюті; 4 — ведення кореспондентських рахунків банків (нерезидентів) у грошовій одиниці України; 5 — відкриття кореспондентських рахунків в уповноважених банках України в іноземній валюті та здійснення операцій за ними; 6 — відкриття кореспондентських рахунків у банках (нерезидентах) в іноземній валюті та здійснення операцій за ними; 7 — залучення та розміщення іноземної валюти на валютному ринку України; 8 — залучення та розміщення іноземної валюти на міжнародних ринках; 9 — операції з банківськими металами на валютному ринку України; 10 — операції з банківськими металами на

1	2	3	4	5	6	7	8
Акціонерний комерційний банк "Київ"	м. Київ, вул. Б.Хмельницького, 16-22	14	06.12.2001 р.	14-1	05.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23	
Акціонерний комерційний банк "Юнекс"	м. Київ, вул. Почайнинська, 38/44	56	25.02.2002 р.	56-1	25.02.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8, 11* ,13,14,18,19,20,21	Див. примітку 1.
Акціонерний комерційний банк "Форум"	м. Київ, бул. Верховної Ради, 7	62	03.12.2001 р.	62-2	01.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21, -22,23	
Акціонерний банк "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	м. Київ, просп. Червонозоряний, 132	171	29.12.2001 р.	171-2	05.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8, -11 ,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22	
Товариство з обмеженою відповідальністю комерційний банк "Столиця"	м. Київ, просп. Героїв Сталінграда, 12-г	212	23.04.2004 р.	212-1	23.04.2004 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14	
Закрите акціонерне товариство "Акціонерний комерційний банк "Траст-капітал"	м. Київ, вул. Підвисоцького, 7	211	15.04.2004 р.	211-1	15.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20	
Дніпропетровська область							
Закрите акціонерне товариство акціонерний банк "Радабанк"	м. Дніпропетровськ, просп. Кірова, 46/1	166	24.12.2001 р.	166-2	16.01.2003 р.	1,2,3,5,6,7,12,13,14,15,18,19,20,21	До 01.01.2005 р. окремі операції здійснюються банком відповідно до рішення Комісії ТУ НБУ
Закрите акціонерне товариство "Фінансовий Союз Банк"	м. Дніпропетровськ, вул. Набережна ім. В.І.Леніна, 29	208	15.04.2004 р.	208-1	15.04.2004 р.	1,2,3,5,6,7,12,13,14,15,17,18,19,20,21	Див. примітку 2. Примітка 3. Банківську ліцензію та письмовий дозвіл НБУ на здійснення операцій видано у зв'язку зі зміною назви банку
Товариство з обмеженою відповідальністю "КласикБанк"	м. Дніпропетровськ, просп. Карла Маркса, 39-а	110	31.10.2001 р.	110-3	23.04.2004 р.	1,2, +3,5,+6,+7,+12,+13,14,18,19,20,+21	
Івано-Франківська область							
Відкрите акціонерне товариство "Акціонерний комерційний банк "Західбудгазбанк"	м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 93-а	101	17.02.2003 р.	101-1	17.02.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21	У зв'язку із завершенням реорганізації та приєднанням на правах філії до ВАТ СКБ "Дністер" банком повернуто банківську ліцензію та письмовий дозвіл НБУ на здійснення операцій
АР Крим і м. Севастополь							
Акціонерний Банк "Морський"	м. Севастополь, вул. Брестська, 18-а	168	14.12.2001 р.	168-2	23.01.2003 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21	
Луганська область							
Товариство з обмеженою відповідальністю "Східно-промисловий комерційний банк"	м. Луганськ, вул. Радянська, 83	77	29.12.2001 р.	77-3	16.04.2004 р.	1,2,5,7,12,14, +17 ,18,19,20	
Харківська область							
Відкрите акціонерне товариство "Інноваційно-промисловий банк"	м. Харків, вул. Клочківська, 3	68	04.08.2003 р.	68-1	04.08.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21	

міжнародних ринках; 11 — інші операції з валютними цінностями на міжнародних ринках; 12 — емісія власних цінних паперів; 13 — організація купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів; 14 — здійснення операцій на ринку цінних паперів від свого імені (включаючи андерайтинг); 15 — здійснення інвестицій у статутні фонди та акції інших юридичних осіб; 16 — здійснення випуску, обігу, погашення (розповсюдження) державної та іншої грошової лотереї; 17 — перевезення валютних цінностей та інкасація коштів. *Операції за дорученням клієнтів або від свого імені:* 18 — операції з інструментами грошового ринку; 19 — операції з інструментами, що базуються на обмінних курсах та відсотках; 20 — операції з фінансовими ф'ючерсами та опціонами; 21 — довірче управління коштами та цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами. *Депозитарна діяльність і діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів:* 22 — депозитарна діяльність зберігача цінних паперів; 23 — діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів.

Цифра зі знаком "+" означає номер операції, на здійснення якої банк одержав право; зі знаком "-" — втратив право, цифра із символом "*" означає номер операції, здійснення якої для даного банку певною мірою обмежене.

Примітка 1. Операцію 11 зупинено до встановлення стабільного (щоденно протягом місяця) розміру регулятивного капіталу банку відповідно до спеціальних ліцензійних вимог — еквіваленту 10 млн. євро; зупинено на строк до розгляду матеріалів наступного комплексного інспектування: приймання вкладів (депозитів) від фізичних осіб як у національній, так і в іноземній валюті; відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів із цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них у частині відкриття та ведення поточних рахунків фізичних осіб як у національній, так і в іноземній валюті.

Примітка 2. Зупинено до 01.07.2004 р.: приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб у частині приймання вкладів (депозитів) фізичних осіб у національній та іноземній валюті; відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів з цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них у частині відкриття та ведення поточних рахунків фізичних осіб як у національній, так і в іноземній валюті.

Банки, включені до Державного реєстру банків у квітні 2004 р.

Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації	Реєстраційний номер	Юридична адреса
м. Київ і Київська область					
Акціонерний комерційний банк "ФОКАС"	ЗАТ	32 000 000	20.04.2004 р.	293	м. Київ, бул. Лесі Українки, 30-в

Банки, вилучені з Державного реєстру банків у квітні 2004 р.

Назва банку	Номер реєстрації банку	Дата реєстрації банку	Дата закриття банку	Підстава для закриття банку
Акціонерний комерційний банк "Інтерконтбанк"	71	13.12.1991 р.	23.04.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.04.2004 р. №83

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготувала головний економіст департаменту державної реєстрації та ліцензування НБУ
Олена Сілецька.

Вітаємо! /

Державні нагороди — працівникам банківської системи України

У день, коли в нашій країні вперше відзначалося професійне свято банківських працівників, Президент України Л.Д.Кучма своїм указом від 20 травня 2004 року відзначив окремих із них державними нагородами та присвоїв почесні звання.

За вагомий особистий внесок у реалізацію державної грошово-кредит-

ної політики, багаторічну сумлінну працю і високий професіоналізм нагороджено:

орденом "За заслуги" III ступеня — **Прудкого Сергія Васильовича** — директора Миколаївської обласної дирекції акціонерного поштово-пенсійного банку "Аваль";
медаллю "За працю і звитягу" —

Коваленка Юрія Тихоновича — керуючого філією "Одеське Центральне відділення "Промінвестбанку".

Почесне звання "Заслужений економіст України" присвоєно:

Геращенку Володимиру Миколайовичу — голові правління акціонерного товариства Акціонерний банк "Укргазпромбанк" (м. Київ);

Загірному Роману Йосиповичу — директору Львівської філії акціонерного товариства "Український інноваційний банк";

Стрілі Миколі Філоновичу — першому заступникові голови спостережної ради акціонерного банку "Брок-бізнесбанк" (м. Київ).

□

ОФІЦІЙНИЙ КУРС ГРИВНІ ЩОДО ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ, ЯКИЙ ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ОДИН РАЗ НА МІСЯЦЬ (за квітень 2004 року)*

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс	№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
1	100 BGL	100 левів (Болгарія)	337.8106	18	484 MXN	100 мексиканських нових песо	48.5055
2	986 BRL	100 бразильських реалів	183.7373	19	496 MNT	10000 монгольських тугриків	45.2019
3	051 AMD	10000 вірменських драмів	94.9034	20	554 NZD	100 новозеландських доларів	350.2382
4	410 KRW	1000 вонів Республіки Корея	4.6207	21	586 PKR	100 пакистанських рупій	9.2700
5	704 VND	10000 в'єтнамських донгів	3.3863	22	604 PEN	100 перуанських нових сол	153.8259
6	981 GEL	100 грузинських ларі	265.8005	23	642 ROL	10000 румунських леїв	1.6060
7	344 HKD	100 доларів Гонконгу	68.3579	24	682 SAR	100 саудівських ріялів	142.1071
8	818 EGP	100 єгипетських фунтів	86.0967	25	760 SYP	100 сирійських фунтів	10.3161
9	376 ILS	100 ізраїльських нових шекелів	118.9045	26	705 SIT	100 словенських толарів	2.7243
10	356 INR	1000 індійських рупій	118.0354	27	901 TWD	100 нових тайванських доларів	16.0497
11	364 IRR	1000 іранських ріалів	0.6283	28	972 TJS	100 таджицьких сомони	183.2823
12	368 IQD	100 іракських динарів	0.4634	29	952 XOF	1000 франків КФА	10.0239
13	417 KGS	100 киргизьких сомів	12.3285	30	152 CLP	1000 чилійських песо	8.7660
14	414 KWD	100 кувейтських динарів	1808.3814	31	191 HRK	100 хорватських кун	88.4340
15	422 LBP	1000 ліванських фунтів	3.5194	32	156 CNY	100 юанів Женьміньбі (Китай)	64.3845
16	434 LYD	100 лівійських динарів	405.0851	33	255	100 доларів США за розр. із Індією	426.3440
17	470 MTL	100 мальтійських лір	1524.2473				

* Курс встановлено з 01.04.2004 року. На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

Офіційний курс гривні який встановлюється Національним банком

№ п/п	Код валюти	Назва валюти						
			01.04.2004 р.	02.04.2004 р.	03.04.2004 р.	04.04.2004 р.	05.04.2004 р.	
1	036 AUD	100 австралійських доларів	405.8395	407.1750	407.1750	407.1750	407.8678	
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	978.3055	984.9531	984.9531	984.9531	985.2366	
3	031 AZM	10000 азербайджанських манатів	10.8209	10.8231	10.8231	10.8231	10.8253	
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	
5	208 DKK	100 датських крон	87.5045	88.1799	88.1799	88.1799	88.1668	
6	840 USD	100 доларів США	532.9300	532.9300	532.9300	532.9300	532.9300	
7	233 EEK	100 естонських крон	41.6355	41.9625	41.9625	41.9625	41.9556	
8	352 ISK	100 ісландських крон	7.3802	7.4239	7.4239	7.4239	7.4505	
9	124 CAD	100 канадських доларів	407.6936	406.5447	406.5447	406.5447	407.6651	
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	3.8360	3.8362	3.8362	3.8362	3.8448	
11	428 LVL	100 латвійських латів	985.0832	988.7384	988.7384	988.7384	992.4209	
12	440 LTL	100 литовських літів	189.1902	189.3785	189.3785	189.3785	190.2031	
13	498 MDL	100 молдовських лейв	42.9408	43.1466	43.1466	43.1466	43.3245	
14	578 NOK	100 норвезьких крон	77.2230	77.4805	77.4805	77.4805	78.0760	
15	985 PLN	100 польських злотих	137.6233	138.2165	138.2165	138.2165	138.2785	
16	643 RUB	10 російських рублів	1.8689	1.8698	1.8698	1.8698	1.8693	
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	318.4191	318.7232	318.7232	318.7232	318.5014	
18	703 SKK	100 словацьких крон	16.2397	16.3794	16.3794	16.3794	16.3645	
19	792 TRL	10000 турецьких лір	0.0404	0.0407	0.0407	0.0407	0.0408	
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	10.2487	10.2487	10.2487	10.2487	10.2487	
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	26.1366	26.2943	26.2943	26.2943	26.3323	
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.5329	0.5329	0.5329	0.5329	0.5329	
23	203 CZK	100 чеських крон	19.8414	19.9656	19.9656	19.9656	20.0447	
24	752 SEK	100 шведських крон	70.3658	71.1035	71.1035	71.1035	71.1760	
25	756 CHF	100 швейцарських франків	417.7592	421.0130	421.0130	421.0130	419.8140	
26	392 JPY	1000 японських єн	51.3077	51.3667	51.3667	51.3667	51.1423	
27	978 EUR	100 євро	651.4536	656.5698	656.5698	656.5698	656.4632	
28	960 XDR	100 СПЗ	789.0093	792.4669	792.4669	792.4669	792.4669	
			16.04.2004 р.	17.04.2004 р.	18.04.2004 р.	19.04.2004 р.	20.04.2004 р.	
1	036 AUD	100 австралійських доларів	392.9058	392.9058	392.9058	392.7073	398.4855	
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	950.2673	950.2673	950.2673	951.2753	963.1585	
3	031 AZM	10000 азербайджанських манатів	10.8267	10.8267	10.8267	10.8287	10.8287	
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	
5	208 DKK	100 датських крон	85.2704	85.2704	85.2704	85.4131	86.2183	
6	840 USD	100 доларів США	532.8900	532.8900	532.8900	532.8800	532.8800	
7	233 EEK	100 естонських крон	40.5697	40.5697	40.5697	40.6371	41.0185	
8	352 ISK	100 ісландських крон	7.2339	7.2339	7.2339	7.2833	7.3298	
9	124 CAD	100 канадських доларів	396.5136	396.5136	396.5136	395.4182	395.8556	
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	3.8629	3.8629	3.8629	3.8687	3.8721	
11	428 LVL	100 латвійських латів	968.8909	968.8909	968.8909	970.6375	974.1865	
12	440 LTL	100 литовських літів	184.4548	184.4548	184.4548	185.1757	186.0939	
13	498 MDL	100 молдовських лейв	44.1028	44.1028	44.1028	44.1630	44.1630	
14	578 NOK	100 норвезьких крон	76.7382	76.7382	76.7382	76.7728	77.3673	
15	985 PLN	100 польських злотих	132.4249	132.4249	132.4249	133.1057	134.3916	
16	643 RUB	10 російських рублів	1.8626	1.8626	1.8626	1.8618	1.8587	
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	316.9930	316.9930	316.9930	316.6812	318.0853	
18	703 SKK	100 словацьких крон	15.8043	15.8043	15.8043	15.8030	15.9918	
19	792 TRL	10000 турецьких лір	0.0386	0.0386	0.0386	0.0391	0.0393	
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	10.2479	10.2479	10.2479	10.2477	10.2477	
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	25.0011	25.0011	25.0011	25.1875	25.4996	
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.5313	0.5313	0.5313	0.5313	0.5305	
23	203 CZK	100 чеських крон	19.7381	19.7381	19.7381	19.6220	19.7144	
24	752 SEK	100 шведських крон	69.0968	69.0968	69.0968	69.0582	69.6943	
25	756 CHF	100 швейцарських франків	409.0068	409.0068	409.0068	409.1322	414.2788	
26	392 JPY	1000 японських єн	49.0593	49.0593	49.0593	49.1028	49.3997	
27	978 EUR	100 євро	634.7786	634.7786	634.7786	635.8324	641.8007	
28	960 XDR	100 СПЗ	776.4126	776.4126	776.4126	775.5359	779.7403	

щодо іноземних валют, України щоденно (за квітень 2004 року)

Офіційний курс										
	06.04.2004 р.	07.04.2004 р.	08.04.2004 р.	09.04.2004 р.	10.04.2004 р.	11.04.2004 р.	12.04.2004 р.	13.04.2004 р.	14.04.2004 р.	15.04.2004 р.
	401.7549	404.4394	406.3377	405.0317	405.0317	405.0317	405.0317	405.0241	404.3773	395.5369
	968.3650	978.9006	979.1962	976.5307	976.5307	976.5307	976.5307	976.5124	973.3797	959.7190
	10.8231	10.8209	10.8209	10.8249	10.8249	10.8249	10.8249	10.8247	10.8291	10.8269
	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248
	86.2930	86.5279	86.6147	86.5652	86.5652	86.5652	86.5652	86.5636	85.7115	85.3591
	532.9300	532.9300	532.9300	532.9100	532.9100	532.9100	532.9100	532.9000	532.9000	532.9000
	41.0701	41.1791	41.2165	41.1980	41.1980	41.1980	41.1980	41.1972	40.7851	40.6114
	7.3390	7.3543	7.3677	7.3669	7.3669	7.3669	7.3669	7.3668	7.3199	7.2554
	405.6350	408.0251	407.6219	402.6535	402.6535	402.6535	402.6535	402.6459	398.5185	397.9895
	3.8504	3.8515	3.8540	3.8575	3.8575	3.8575	3.8575	3.8616	3.8661	3.8596
	981.4549	976.0623	981.4549	981.4180	981.4180	981.4180	981.4180	983.2103	981.3996	972.4453
	186.6655	185.6381	186.3131	188.1479	188.1479	188.1479	188.1479	186.7858	185.2856	184.4200
	43.4261	43.5632	43.6681	43.7701	43.7701	43.7701	43.7701	43.8438	43.9509	44.0290
	76.7429	76.9328	76.9247	77.0915	77.0915	77.0915	77.0915	77.0900	76.8112	76.5025
	136.7045	136.5242	136.5414	136.1713	136.1713	136.1713	136.1713	136.1688	134.9292	133.6397
	1.8674	1.8672	1.8680	1.8687	1.8687	1.8687	1.8687	1.8694	1.8640	1.8618
	317.8548	317.0205	317.7936	317.4939	317.4939	317.4939	317.4939	317.4880	319.9056	318.0967
	15.9773	16.0277	16.0582	16.0850	16.0850	16.0850	16.0850	16.0847	15.9278	15.8430
	0.0405	0.0406	0.0402	0.0397	0.0397	0.0397	0.0397	0.0397	0.0392	0.0396
	10.2487	10.2487	10.2487	10.2483	10.2483	10.2483	10.2483	10.2481	10.2481	10.2481
	25.9011	26.0139	25.9935	25.9139	25.9139	25.9139	25.9139	25.9134	25.6027	25.3867
	0.5321	0.5321	0.5321	0.5321	0.5321	0.5321	0.5321	0.5321	0.5313	0.5313
	19.6594	19.7224	19.6741	19.7860	19.7860	19.7860	19.7860	19.7856	19.8411	19.7443
	69.9018	70.0203	70.3922	70.3375	70.3375	70.3375	70.3375	70.3362	69.8475	69.2529
	410.0089	411.5171	413.8475	415.3134	415.3134	415.3134	415.3134	415.3056	411.8411	410.5110
	50.8633	50.2427	50.4063	50.2148	50.2148	50.2148	50.2148	50.2139	50.2795	49.4729
	642.6070	644.3124	644.8986	644.6079	644.6079	644.6079	644.6079	644.5958	638.1478	635.4300
	784.1173	783.6791	783.7748	785.5059	785.5059	785.5059	785.5059	785.4912	780.6526	776.4272
	21.04.2004 р.	22.04.2004 р.	23.04.2004 р.	24.04.2004 р.	25.04.2004 р.	26.04.2004 р.	27.04.2004 р.	28.04.2004 р.	29.04.2004 р.	30.04.2004 р.
	394.2631	388.0379	389.6345	389.6345	389.6345	390.3167	391.1770	390.7195	389.1684	381.3447
	956.7372	943.9042	942.3420	942.3420	942.3420	945.4772	951.5800	954.2550	951.9883	938.7339
	10.8309	10.8309	10.8331	10.8331	10.8331	10.8331	10.8309	10.8331	10.8353	10.8329
	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248	0.0248
	85.3759	84.7476	85.0136	85.0136	85.0136	85.1018	84.8732	85.1322	85.2766	84.6960
	532.8800	532.8800	532.8800	532.8800	532.8800	532.8800	532.8800	532.8800	532.8800	532.8700
	40.6167	40.3101	40.4362	40.4362	40.4362	40.4770	40.3612	40.4838	40.5520	40.2753
	7.2964	7.2322	7.2407	7.2407	7.2407	7.2455	7.2339	7.2542	7.2341	7.1619
	393.9698	391.5550	392.0246	392.0246	392.0246	393.2492	393.6396	394.2702	392.7821	388.0609
	3.8715	3.8665	3.8584	3.8584	3.8584	3.8547	3.8539	3.8470	3.8475	3.8474
	974.1865	970.6375	965.3623	965.3623	965.3623	963.6166	963.6166	967.1143	968.8727	963.5986
	184.2091	182.6934	182.2996	182.2996	182.2996	183.7897	182.1189	183.4607	183.4860	182.3773
	44.2389	44.3213	44.3897	44.3897	44.3897	44.4927	44.6011	44.7742	44.8794	45.1558
	76.7713	76.1735	76.6616	76.6616	76.6616	76.8788	76.6264	76.9946	77.3498	77.1230
	133.3570	132.5091	132.6502	132.6502	132.6502	133.0465	132.4266	132.6425	132.3972	131.6506
	1.8525	1.8424	1.8388	1.8388	1.8388	1.8396	1.8373	1.8458	1.8462	1.8449
	317.5499	314.9647	314.0672	314.0672	314.0672	314.6502	313.8904	313.9700	314.3113	312.3220
	15.8521	15.7404	15.7738	15.7738	15.7738	15.7878	15.7702	15.8458	15.7542	15.6273
	0.0389	0.0384	0.0384	0.0384	0.0384	0.0385	0.0387	0.0376	0.0375	0.0368
	10.2477	10.2477	10.2477	10.2477	10.2477	10.2477	10.2477	10.2477	10.2477	10.2475
	25.3951	25.2045	25.1446	25.1446	25.1446	25.3007	25.2758	25.2969	25.2337	24.8324
	0.5305	0.5305	0.5305	0.5305	0.5305	0.5305	0.5297	0.5297	0.5297	0.5297
	19.5272	19.3727	19.4931	19.4931	19.4931	19.5986	19.5153	19.5155	19.4435	19.2684
	69.3125	68.8668	69.1977	69.1977	69.1977	69.3108	69.3341	69.4997	69.6006	69.1069
	408.7424	405.5796	406.8474	406.8474	406.8474	406.0315	405.7022	408.9840	409.6986	407.9840
	49.4139	48.5952	48.6384	48.6384	48.6384	48.8868	48.9813	48.5502	48.7440	48.1562
	635.5127	630.7168	632.6884	632.6884	632.6884	633.3279	631.5161	633.4345	634.5002	630.1721
	775.9548	770.8498	771.6680	771.6680	771.6680	773.5297	772.6224	773.4714	773.3827	773.6376

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

Ринок державних цінних паперів України у квітні 2004 року

70

Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик у квітні 2004 року

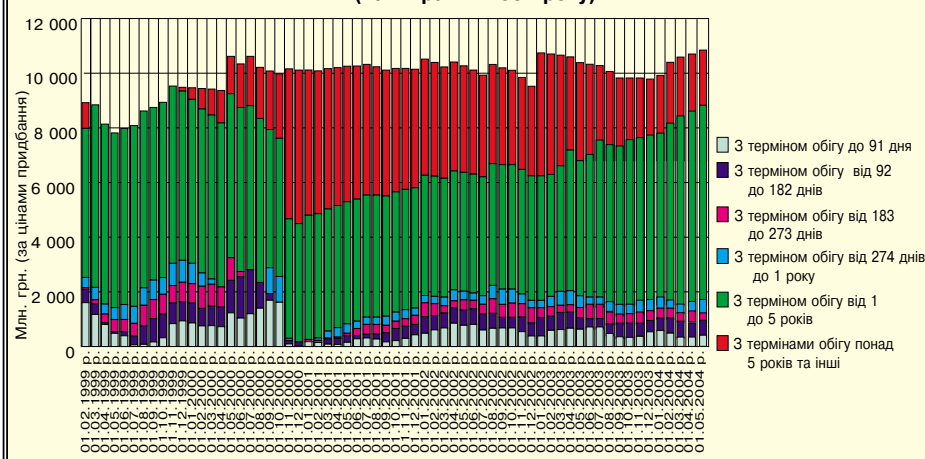
Номер розміщення	Дата проведення розрахунків за придбані облігації	Пропозиція				Результати			
		Встановлені обмеження на загальний обсяг розміщення облігацій, шт.	Номинал облігацій, грн.	Розмір купона на одну облігацію, грн.	Термін погашення облігацій	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до державного бюджету від розміщення облігацій, тис. грн.	Встановлений рівень доходності облігацій, %	Середньозважений рівень доходності облігацій, %
45	07.04.2004 р.	20 000	1 000	—	30.03.2005 р.	6 000	5 483.94	9.50	9.49
46	07.04.2004 р.	—	1 000	28.00	05.10.2005 р.	47 000	46 919.16	11.20	11.20
47	07.04.2004 р.	—	1 000	28.50	05.04.2006 р.	27 000	26 938.71	11.40	11.40
48	07.04.2004 р.	—	1 000	—	04.04.2007 р.	—	—	—	—
49	14.04.2004 р.	20 000	1 000	—	06.04.2005 р.	10 000	9 139.00	9.50	9.50
50	14.04.2004 р.	—	1 000	28.00	12.10.2005 р.	31 500	31 445.82	11.20	11.20
51	14.04.2004 р.	—	1 000	—	12.04.2006 р.	—	—	—	—
52	14.04.2004 р.	—	1 000	—	11.04.2007 р.	—	—	—	—
53	21.04.2004 р.	20 000	1 000	—	13.04.2005 р.	14 000	12 794.60	9.50	9.50
54	21.04.2004 р.	—	1 000	28.00	19.10.2005 р.	10 000	9 982.80	11.20	11.20
55	21.04.2004 р.	—	1 000	—	19.04.2006 р.	—	—	—	—
56	21.04.2004 р.	—	1 000	—	18.04.2007 р.	—	—	—	—
57	28.04.2004 р.	20 000	1 000	—	20.04.2005 р.	14 000	12 806.22	9.40	9.40
58	28.04.2004 р.	—	1 000	26.25	26.10.2005 р.	23 500	23 235.63	11.20	11.20
59	28.04.2004 р.	—	1 000	—	26.04.2006 р.	—	—	—	—
60	28.04.2004 р.	—	1 000	—	25.04.2007 р.	—	—	—	—
Разом		X	X	X		183 000	178 745.88	X	X

Обсяг розміщення облігацій внутрішніх державних позик за січень — квітень 2004 року*

Період	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до держбюджету, тис. грн.
Січень	72 150	71 722.38
Лютий	131 500	132 877.86
Березень	183 410	180 202.37
I квартал	387 060	384 802.61
Квітень	183 000	178 745.88
Травень	0	0.00
Червень	0	0.00
II квартал	183 000	178 745.88
I півріччя	570 060	563 548.48
Липень	0	0.00
Серпень	0	0.00
Вересень	0	0.00
III квартал	0	0.00
Жовтень	0	0.00
Листопад	0	0.00
Грудень	0	0.00
IV квартал	0	0.00
Усього з початку року	570 060	563 548.48

*За станом на 01.05.2004 р.

Обсяг облігацій внутрішніх державних позик, що перебувають в обігу (на 1 травня 2004 року)

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

АННОТАЦИИ

Сергей Тигипко. *Направления развития банковской системы Украины: проблемы выбора и внедрения.*

Проанализировано состояние банковской системы Украины. Рассмотрены перспективы ее развития.

Людмила Патрикац, Дмитрий Крохмалюк. *Ялтинская межбанковская конференция: вопросов больше, чем ответов.*

Отчет о XII Ялтинской межбанковской конференции стран СНГ и Балтии, состоявшейся 27—28 апреля 2004 года в Крыму.

Основные показатели деятельности банков Украины на 1 мая 2004 года.

Анатолий Степаненко. *Реализация денежно-кредитной политики НБУ в Киевском регионе.*

Анализируются результаты работы банков г. Киева и Киевской области за 2003 год и первый квартал 2004 года, их вклад в экономическое развитие региона и страны.

Ева Тарнай. *Профессиональное управление кредитной деятельностью — гарантия успешного функционирования банка.*

На примере работы Ужгородского филиала Укргазбанка анализируется взаимосвязь между эффективностью управления банковским учреждением и результатами его кредитной деятельности.

Александр Добровольский. *Адекватность капитала и его влияние на результаты деятельности банка.*

Предлагается альтернативный подход к определению адекватности капитала, учитывающий запас прочности банка относительно возможных изменений основных видов риска, и позволяющий исследовать стойкость банка на достаточно длительном интервале времени.

Структура активов, обязательств, собственного капитала, финансовых результатов деятельности банков Украины по состоянию на 01.04.2004 г.

Основные монетарные параметры денежно-кредитного рынка Украины в апреле 2004 года.

Механизмы и объемы рефинансирования Национальным банком Украины банков, средние процентные ставки НБУ и банков, динамика роста денежной массы по состоянию на 01.05.2004 г.

Изменения и дополнения к Государственному реестру банков, внесенные за период с 1 апреля по 1 мая 2004 г., а также изменения и дополнения к перечню операций, на осуществление которых банки получили банковскую лицензию и письменное разрешение Национального банка Украины на осуществление операций, внесенные за период с 1 апреля по 1 мая 2004 г.

Банки, включенные в Государственный реестр банков в апреле 2004 г.

Банки, исключенные из Государственного реестра банков в апреле 2004 г.

Государственные награды — работникам банковской системы Украины.
Сообщение о награждении группы банковских работников государственными наградами и о присвоении почетного звания “Заслуженный экономист Украины”.

Сотый номер “Вісника НБУ”

Светлана Компаниец. *Кто хорошо работает, тот хорошо празднует.*
Фоторепортаж из Национального дворца “Украина”, где 20 мая состоялось первое в истории банковской системы Украины празднование Дня банковских работников.

Чествуя солдата-победителя.

О праздновании дня 9 Мая в Национальном банке.

Светлана Фабер, Ирина Пожарская, Алексей Куценко. *Надзор на основании оценки рисков: украинская перспектива.*

Изложены принципы внедрения надзора на основании оценки рисков как новой идеологии банковского надзора, что наиболее полно соответствует современным реалиям и нуждам отечественной банковской системы.

Игорь Горячек. *Система своевременного предупреждения проблем в деятельности банков.*

Автор исследует методологию своевременного принятия решения об отзыве банковской лицензии и ликвидации банка на основании системы детальных показателей, разработанной Варшавским центром социально-экономических исследований.

Лариса Рожок. *Трансформация структуры международного финансового рынка под воздействием процессов глобализации мировой экономики.*

Утверждается, что на современном этапе экономического развития деление мировых финансовых рынков на самостоятельные элементы имеет условный характер вследствие их сильной взаимозависимости.

Памятный жетон ко Дню банковских работников.

Сообщение о выпуске памятного жетона, посвященного Дню банковских работников. Фотоизображение аверса и реверса жетона.

О выпуске в обращение банкноты номиналом 5 гривень образца 2004 года.

О выпуске в обращение памятной монеты “Лелека”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятной монеты номиналом 2 гривни, посвященной аисту белому. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение памятных монет “Літак “АН-140”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятных монет номиналами 10 и 5 гривень, посвященных самолету “АН-140”. Фотоизображения аверса и реверса монет.

О выпуске в обращение юбилейной монеты “50 років членства України в ЮНЕСКО”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание юбилейной монеты номиналом 5 гривень, посвященной 50-летию членства Украины в ЮНЕСКО. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение юбилейной монеты “50 років входження Криму до складу України”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание юбилейной монеты номиналом 5 гривень, посвященной 50-летию вхождения Крыма в состав Украины. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение памятной монеты “Героїчна оборона Севастополя 1854 — 1856 рр.”

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятной монеты номиналом 10 гривень, посвященной 150-летию героической обороны Севастополя во время Крымской войны. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение памятных монет “Свято Трійці”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятных монет номиналами 10 и 5 гривень из серии “Обрядові свята України” (обрядовые праздники Украины), посвященных христианскому празднику — Троице. Фотоизображения аверса и реверса монет.

Татьяна Добко. *Предлагает крупнейшая библиотека Украины.*

Аннотации последних книжных поступлений Национальной библиотеки Украины имени В.И.Вернадского, касающихся вопросов банковской и финансовой деятельности.

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины один раз в месяц (за апрель 2004 года).

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины ежедневно (за апрель 2004 года).

Рынок государственных ценных бумаг Украины в апреле 2004 года.

Аналитические материалы в форме таблиц и графика о результатах аукционов по размещению облигаций внутреннего государственного займа в апреле 2004 года.

ANNOTATIONS

Sergiy Tigipko. *Trends in the development of the banking system of Ukraine: problems with choice and application.*

Discussed is the banking system of Ukraine. Considered are prospects for its development.

Liudmyla Patrikats, Dmytro Krokhmaluk. *Yalta Interbank Conference: questions outnumber answers.*

Report on the 12th Yalta Interbank Conference with participation of CIS and Baltic countries held in the Crimea on 27-28 April 2004.

Major indicators of the activities of Ukrainian banks as of 1 May 2004.

Anatolii Stepanenko. *Implementation of the NBU monetary and credit policy by banks of Kyiv region.*

Discussed is the performance of banks of the City of Kyiv and Kyiv region over 2003 and the 1st quarter of 2004 and the contribution made by these banks to economic development of the region and of the country.

Yeva Tarnai. *Professional lending activities management is a guarantee of a bank's successful performance.*

By the example of the Uzhhorod branch of the Ukrzazbank discussed is the interrelation between the efficiency of governance of a banking institution and its lending activities.

Olexander Dobrovolskyi. *Adequacy of capital and its impact on a bank's performance.*

Proposed is another approach to capital adequacy estimation taking into account bank risk resistance and allowing to investigate bank resistance for a considerably long period of time.

Pattern of assets, liabilities, equity capital, and financial results of Ukrainian banks' activities as of 1 April 2004.

Major monetary parameters of the monetary market of Ukraine in April 2004.

NBU refinancing mechanisms and volumes for banks, average interest rates of the NBU and other banks, dynamics of money supply growth as of 1 May 2004.

Amendments and addenda to the State Register of Banks and to the list of transactions for whose performance banks were granted a banking license and NBU permission in writing made over a period from 1 April to 1 May 2004.

Banks included in the State Register of Banks in April 2004.

Banks excluded in the State Register of Banks in April 2004.

Government awards for the bank officials of Ukraine.

A number of bank officials were given government awards and conferred the honorary title "The honored economist of Ukraine".

Hundredth issue of the "Herald of the NBU".

Svitlana Kompaniets. *He that works well celebrates well.*

Photo-report on the first in the history of the banking system of Ukraine celebration of the Banker's Day that took place in the Ukraina Palace on 20 May.

Celebration in honor of victorious soldiers.

On the celebration of the Victory Day in the National Bank of Ukraine.

Svitlana Faber, Iryna Pozharska, Oleksii Kutsenko. *Banking supervision based on risk assessment.*

Given are the principles of application of banking supervision based on risk assessment as a new ideology of banking supervision which is fully in conformity with the needs of the national banking system.

Ihor Horiachek. *System of timely prevention of problems in banking activities.*

The author investigates the methodology of making timely decisions to revoke a banking license and to liquidate a bank on the basis of the indicator system worked out by the Warsaw Center of Social and Economic Research.

Larysa Rozhok. *Transformation of the international financial market under the influence of world economy globalization.*

The article states that in the light of present day economic development the division of international financial markets into separate segments is conventional due to their strong interdependence.

Commemorative token dedicated to the Banker's Day.

Report on the issue of the commemorative token dedicated to the Banker's Day. Pictures of the obverse and reverse of the token are enclosed.

Putting into circulation the new 5 hryvnia banknote of 2004.

Putting into circulation the commemorative coin "Stork".

Official report on putting into circulation the 2 hryvnia commemorative coin "Stork" dedicated to the white stork. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "AN-140" Aircraft".

Official report on putting into circulation the 10 and 5 hryvnia commemorative coins dedicated to the "AN-140" Aircraft. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "50 Years of Ukraine's Membership in the UNESCO".

Official report on putting into circulation the 5 hryvnia commemorative coin dedicated to the 50th anniversary of Ukraine's membership in the UNESCO. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "50 Years of Annexation of the Crimea to Ukraine".

Official report on putting into circulation the 5 hryvnia commemorative coin dedicated to the 50th anniversary of annexation of the Crimea to Ukraine. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "Heroic Defense of the City of Sevastopol in 1854 - 1856".

Official report on putting into circulation the 10 hryvnia commemorative coin dedicated to the 150th anniversary of the heroic defence of the City of Sevastopol during the Crimean war. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "St. Trinity Sunday".

Official report on putting into circulation the 10 and 5 hryvnia commemorative coins from the "Ritual Festivals of Ukraine" series dedicated to the Christian festival, St. Trinity Sunday. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Tetiana Dobko. *Books in the largest library of Ukraine.*

Annotations of the new books on banking and financing activities, which replenished the Vernadskyi National Library of Ukraine.

Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies established monthly by the National Bank of Ukraine (in April 2004).

Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies established daily by the National Bank of Ukraine (in April 2004).

Government securities market of Ukraine in April 2004.

Analytical materials in tables and graphs on results of auctions on government securities allocation in April 2004.